Fabrikalardan makine sesinden önce *İşçinin Sesi* gelecek!
Yıl:15, Sayı:385

İŞÇİNİN SESİ

Kavgayı hızlandır
TKP'yi güçlendir!
25 Aralık 1989

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERİN HEMÜ WELATAN YEKBIN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERİN HEMÜ WELATAN YEKBIN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERİN HEMÜ WELATAN YEKBIN!

Çavuşesku, eşi ve sosyalizm yanlısı güçler yiğit bir mücadele verdiler

ROMANYA'DA KARŞI-DEVRİM

Artık Gorbaçof çizgisi, hiç kuşkuya yer bırakmayacak bir kesinlikle nitelenebilir: Bu çizgi karşı-devrimcidir. II.Enternasyonal nasıl çöktüyse, günümüzün enternasyonalinden arta kalanlar da son bir hafta içinde öyle gümbür gümbür çöktü.

Yalnızca son 30-40 yıl açısından değil, içinde yaşadığımız çağ açısından son derece önemli, yoğun günler yaşadık. Emperyalist odaklarla, Gorbaçof ve ortaklarının açık ve doğrudan işbirliği içinde, Romanya'da kanlı bir karşı-devrim tezgahlandı. İzlenecek plan belki de Malta'da ayrıntısına kadar saptandı.

Nikolay ve Elena Çavuşesku yoldaşlar, Romanya'da sosyalizmden yana olan güçler, karşı-devrimci güçlere karşı onurlu ve yiğit bir direniş koydular. Çatışmalar hâlâ sürüyor. Ancak biri emperyalist odaklardan, ötekisi Gorbi ve yardakçılarından olmak üzere birbiriyle eşgüdümlü iki ateş arasında kaldılar. Karşı-devrimin başarıya ulaştığı, Çavuşesku yoldaşların öldürüldükleri, birlikte ölmeyi istedikleri ve ölürken af da dilemedikleri duyuruldu. Bu yoldaşların yakalandıklarını ve öldürüldüklerini belgelemek için gösterilen iki video asıl şunu belgeledi:

Bu komünistler, ölüme başları dik gittiler, ölümleriyle bile karşı-devrime meydan okudular. Karşı-devrim eninde sonunda tarihin çöplüğünü boylayacak, Çavuşesku yoldaşların ve döğüşen, direnen öteki yoldaşların anısı ise dünya işçi sınıfının komünizm mücadelesinde büyük bir onurla yaşayacaktır.

Sovyetler Birliği'nde Gorbaçof başa geldiğinden beri, içinde giderek artan ölçüde karşı-devrimci tohumlar barındıran bir değişim, birikim süreci yaşıyorduk. Romanya karşı-devrimi bu süreçte bir dönemeçtir. Artık Gorbaçof çizgisi, hiç kuşkuya yer bırakmayacak bir kesinlikle nitelenebilir: Bu çizgi karşı-devrimcidir. II.Enternasyonal nasıl çöktüyse, günümüzün enternasyonalinden arta kalanlar da son bir hafta içinde öyle gümbür gümbür çöktü.

Gorbaçof, emperyalizmin akıllandığını, barışın artık hiç de hayal olmadığını söylemişti. Şu işe bakın, Amerikan ordusu önce Filipinler'de, ardından Panama'da şımarıkça boy gösterdi. Öte yandan Kızıl Ordu'nun Afganistan'a girmesi üzerinden tam on yıl geçmişken ve bu süre içinde bin türlü manevrayla emperyalizm Kızıl Ordu'yu Afganistan'dan geri çektirmişken, Romanya'daki karşı-devrim sırasında, güçlü bir direnişle karşılaşınca, emperyalist odaklar Kızıl Ordu'nun girmesini açıkça istediler. Eğer karşı-devrim yenilgiye doğru gitseydi, Gorbaçof, gayrıresmi karşı-devrimci müdahalelerle yetinmeyip, resmen orduyu da sokacaktı.

Ancak Romanya' da Gorbaçof'un KGB ile de bağlı küçük bir ordusu zaten vardır. Bu yılın mart ayında, Gorbaçof çizgisini destekleyen altı eski komünist, yeni Gorbici, Çavuşesku'ya, Batı basınında pek övülen bir mektup verdiler, "reform" istediler. Bütün kurtlar gelişmeleri gözlediler, Gorbi çizgisinin Romanya Komünist Partisi'nde de yaygın destek bulmasını beklediler. Bekledikleri olmadı. Kasım ayında coşkulu bir kongre yapan parti, oy birliğiyle Nikolay Çavuşesku yoldaşı seçti. Kongrede Çavuşesku yoldaş, Gorbaçof'un reformizmine karşı durmanın devrimci bir sorumluluk olduğunu yineledi.

Kongre yaklaşırken, emperyalizm bu kanaldan iş çıkmayacağını anlamıştı. Emperyalist basında, Romanya'da bir darbe gerekliliğinden açıkça söz edilmeye başlandı. Bundan sonra da, ajanlar pazarlandı, birbiri ardına kışkırtmalar tezgahlandı. Gorbaçof'un ortaklığı, katılımı ve aktif desteği olmadan bunların teki bile yapılamazdı.

Çavuşesku yoldaşlar, sözde "dünya kamuoyunun gözü önünde" yargılanacaklardı(?) Öyle denmişti. Ama onların dik başlı, kararlı tutumundan korkmuş olacaklar ki, kapalı kapılar ardında "yargılandıkları" ve kurşuna dizildikleri belirtildi. Buna göre "suç"larından biri de ulusal ekonomiyi yıkmakmış. Oysa durum tam tersinedir. Emperyalizm ve Gorbaçof yönetimi, Romanya'da herşeyin hızla düzelmesinden, kendilerine kullanacak malzeme kalmadığı gibi, tehlikeli bir örneğin türemesinden büyük endişe duyuyorlardı.

Romanya Batı'dan büyük borç almıştı. Bunun Batı'ya bağımlılık getirmemesi için, bir süre kendini sıkarak bu borcu ödedi. Batı'dan ithalatı çok aza indirdi, Sovyetler, sosyalist ülkeler, Mısır, Suriye ve İran'la ticaret yaparak, elinde 3 milyar dolara yakın döviz biriktirdi. Öyle bir durumdaydı ki, Batı, ne ekonomik ambargoyla, ne dış borçları kullanarak Romanya'ya basınç uygulayamıyordu. Öte yandan, Romanya aldığı önlemlerin yarattığı bazı sıkıntıları gidermek üzere yeterli döviz fonuna artık sahipti. Orta kuşak kapitalist ülkelerden alış veriş edebilirdi. Nitekim, Parti'nin kongresine, NATO ülkeleri arasından bir tek Türkiye'den delegasyon gitmesinin altında yatan budur.

Bu arada Romanya, özellikle tarım alanını kapsayan önemli değişmeler de yaşadı. Köylerinin yarısını, agro-endüstri merkezleri denilen yerleşim birimlerine taşıdı. Proje devam ediyordu. Kendini sıkma önlemlerinden yansıyan, bazı malların bulunamaması, ısınma vb. sorunlar kısa sürede kalktığında, bu değişimden yaygın bir memnuniyet arta kalacaktı. Üstelik eski kilise ağı da çözülmüş olacaktı.

Romanya partisinin ideolojik siyasal çizgisi Gorbaçof'la hiçbir benzerlik taşımıyordu, çok daha solda kalıyordu. Bir de kendini sıkma önlemlerinin sıkıntıları giderse ve karşı-devrimci örgütlenmeye elverişli önemli bir kanal olan kilise ağı etkisini kaybederse, Romanya, sosyalizm yıkılıyor tantanalarını boşa çıkaracak, böylece hem emperyalizme, hem Gorbi'ye darbe vuracak güzel bir örnek oluşturacaktı. Bu nedenle karşı-devrimcilerin paçaları tutuştu. Karşı-devrimci hemen tezgahladılar ve her zamanki iki yüzlülükleri içinde, ekonomiyi yıkmak gibi, gerçek duruma tam ters gerekçeler kullandılar.

Şimdi biraz da tezgahlanan karşı-devrimci kışkırtmalara, ortalığa sürülen ajanlara ve kuyruklu yalanlara örnek verelim.

Son yıl içinde Romanya'ya kayak yapmaya giden turistlerin sayısında artış oldu. Bunların arasına ajanlar dolduruldu. Ajan takımı, özellikle ulusal sorunların (Macar ve Alman azınlıkların) bulunduğu bölgelerde, kilise içinden bazı çevrelerle "kayak" yapıyordu. Ondan sonra gazetelerde kuşku uyandıran "haber"ler yayınlanıyordu. Bir kayak ekibi görmüş ki insanlar kendilerini yakıyorlarmış!

Daha çok Macar azınlığın yaşadığı bir üniversite şehri olan Temeşvar'daki son olayların göbeğinde de bir papaz vardı. Bu adam sosyalizm düşmanlığı, Gorbi reformculuğu ve Macar ulusçuluğunu birarada körüklemeyen "yığın çalışması" yapıyor. Bunun üzerine Romanya'daki tüm Macar kiliselerinin merkezi örgütü ona ihtar veriyor. Bu papazın bağlı olduğu bir üst papaz da ona karşı geliyor. Ama yığın çalışması yine sürüyor. Bunun üzerine Merkezi Kilise, onun yer değiştirmesini, Kilise'nin o yöredeki evini boşaltmasını kararlaştırıyor. Papaz karara uymuyor. Kararı uygulamak üzere güvenlik güçleri çağrılıyor.

Bu arada papazın evi önünde topu topu 200 kişilik bir kalabalık var. Güvenlik güçlerinin geleceği duyulunca bu kalabalık biraz daha artıyor. Güvenlik güçleri daha eve girmeden, papaz kollarında "kan lekeleri"yle camda görünüp, kalabalığın "dağılmasını" istiyor. Bunun üzerine içeride güvenlik güçlerinin olduğu ve ona birşey yaptığı haberi yayılıyor ve kalabalık genişliyor. Oldukça örgütlü bazı güçler, güvenlik güçlerine saldırıya geçiyor. Çatışma başlıyor.

Bu tür kışkırtmalar başka bölgelerde de yapıldı. Romanya bayrağının üzerine siyah yuvarlak konarak faşist Franko'nun bayrağına benzer bir bayrak yaratıldı. Bükreş'te karşı-devrimciler, Temeşvar olayları ardından partinin yaptığı yığınsal ve coşkulu mitinge, tam sızmacı sinsi taktiklerle saldırıya geçtiler. Çavuşesku yoldaş da bunların emperyalizmin ajanları olduğunu mikrofondan söyledi. Yine çatışma çıktı.

Olaylar başladığı sıralarda Macar, Bulgar, Doğu ve Batı Alman, Amerikan ve çeşitli Avrupa radyoları, Romanya'ya yönelik özel yayınlar, doğrudan ayaklanma çağrıları yapmaya başladılar. Dini kışkırtmak için Noel'in yaklaşıyor olmasını kullandılar. Çavuşesku yoldaşın ölüm haberini de "İsa'nın düşmanı öldü" diye verdiler. Romanya'nın birçok sınır kapısından, ilk yardım adı altında konvoylar girmeye ve büyük olasılıkla adam ve silah getirerek sınır bölgelerindeki ulusal azınlıklardan nüfusu örgütlemeye çalıştılar. Bu sırada Sovyet sınırından da çok sızma olduğu haberlerden belli oluyor.

Bu arada eski kral piyasaya çıktı. Macar televizyonu, İsviçre'de yaşayan kralla yaptığı bir röportajı da içeren dokümanter bir filmi özel olarak Romanya'da seyredilsin diye, vericilerin yönünü ayarlayarak yayınladı. Öteki "komşu" televizyonlar da benzeri şeyler yaptı. Kral gazetelere, keşke Kızıl Ordu birlikleri Romanya'da da olsaydı diye demeçler verdi.

Romanya'da gerici ve Gorbici entellektüellerin işçi sınıfıyla, halkla yakın bağı olmadığı emperyalistlerin şikayetleri arasındaydı. Emperyalist odaklar, olayların etkisini kullanarak onların örgütlenmeleri için her türlü malzemeyi sağladı. Bu yüzden ortalığı yalan haber kapladı. Herşey işlerine geldiği gibi çekiştirildi. Yalanlar ortaya serildi, olan olduktan sonra bunlardan bazıları sinsice geri çekildi.

Ölü sayıları 4 binden 500'e, 70 binden çok daha azına düştü. Halk halk dendi, televizyonlarda gösterilen yüzler neredeyse ezberlendi. Çavuşesku'nun yakalandığına, kaçtığına, lüks içinde yaşadığına ilişkin türlü çeşitli haberler öne sürüldü. Sonra ortaya çıktı ki Çavuşesku kaçmamış, direniş örgütlüyor. En sonunda kapı kırılıp evine girildiğinde ise, evin hiç de lüks olmadığı televizyon ekranlarından gözle görülünce, "parası vardı ama zevksiz olduğu için lüks içinde yaşamıyormuş" diyecek kadar yüzsüzleştiler.

Şu anda Romanya'yı Milli Selamet Cephesi adlı, ne idüğü belirsiz gerici bir oluşum yönetiyor. Daha hâlâ radyo-TV binasından dışarı çıkamadılar ama özel teşebbüs serbest bırakıldı, Batı'dan yardım beklendiği duyuruldu, Sosyalist Cumhuriyet adı yalnızca Romanya olarak değişime uğratıldı. Yeni "lider" diye ortada, bir, bu yıl mektup veren altı eski komünist-yeni Gorbici'nin adları, özellikle de eskiden dışişleri bakanlığı yapmış, KGB ile belli ki yolu çakışmış bay Maneskuʼnun adı dolaşıyor. Ama bunlar 70-94 yaş arasında oldukları, sonra karşı-devrimin hedef aldığı yönetimde eskiden yer almış bulundukları için çok fazla da uygun görülmüyorlar. Bir de eski kralın ve kızının adları dolaşıyor.

Başka bir deyişle, karşı-devrim ağırlığıyla kışkırtmacaya dayandığı için kendi liderlerini tam hazır edemeden başa oturmuştur. Bir kararsızlık yaşanıyor. Bu arada Çavuşesku yoldaşın ve sosyalizmin yandaşları toparlanıp, sürdürdükleri direnişi yeniden güçlü bir saldırıya dönüştürebilirler. Bu da hâlâ bir olasılıktır. Çünkü karşı-devrime her adımda yiğitçe direndiler. Çatışmalar durmadı.

Sonuç ne olursa olsun, Romanya'daki karşı-devrim, emperyalizme köstek olacağına aktif destek olan Sovyet yönetiminin karşı-devrimci yüzünü sergiledi. Böyle olduğu için artık müdanasız davranan emperyalist odakların akıl, insanlık ve barış gibi kavramlarla ilişkisi olmadığını bir kez daha ortaya serdi. Ve en önemlisi bu karşı-devrimde, sosyalizm, onurlu bir mücadele örneği verdi. Yenilse bile bu şanlı mücadeleyle tarihin güzel sayfalarına yine o yazılacak.

Sabiha Günbudak

TKP Merkez Komitesi Merkez Yürütme Bürosu'nun Romanya'da karşı-devrime ilişkin olarak yayınladığı önemli çağrıyı üçüncü sayfamıza koymak zorunda kaldık. Yoldaşlarımızın dikkatini çekeriz.

İşçinin Sesi

Sevgili yoldaşlarımız, tüm işçi arkadaşlarımız!
Yeni yılınızı en içten duygularla kutlar, bu yıl esen karşı-devrim rüzgarlarına karşı yeni yılda dünyanın dört bir yanında ve Türkiye'de devrim fırtınalarının kopmasını dileriz.

İşçinin Sesi

İŞÇİNİN SESİ

Yazışma adresine 4 kitap göndererek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 513 London, N16 5QB İngiltere ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Eylem çizgisinin sağlam temeli var

Yoldaşlar,
İlk mektubumu yazmanın coşkusuyla hepinize merhaba!

Bulunduğum üniversitede polis-idare işbirliği çok yoğun. Öğrenciler üzerindeki baskılar oldukça şiddetli. Ancak bütün emekçi kesimler arasında olduğu gibi, buradaki devrimci potansiyel de çok fazla. Küçük burjuva devrimci örgütler, geçen yıl, oldukça radikal eylemler koymuşlar. Ama eylemci çizgileri sağlam bir ideolojik temelden yoksun olduğu için, ne yazık ki mücadele geleneği yaratamamışlar.

TKP'mizin bilinçli eylemci çizgisiyle ve Markist-Leninist ideolojimizle bu yıl çok büyük işler başaracağımıza inanıyorum.

Yaşasın TKP'nin komünist gençlik örgütlenmesi!

Yaşasın devrim mücadelemiz!

Cesim Savaşan, İstanbul

SHP'den hayır beklemek öküzün altında fil aramak gibidir

Merhaba yoldaşlar,
Mektubuma, işlerinizde başarılar diyerek başlamak istiyorum.

SHP'den işçi sınıfına dost olmaz. Burjuva partileri son günlerde büyük bir çıkmaz yaşıyor. ANAP içindeki kedi-köpek kavgaları devam ederken, SHP'de de çatlaklar meydana geldi. Biliyorsunuz cumhurbaşkanlığı seçimlerinde SHP'nin silik muhalefeti ve tutumu, faşizm döneminde de görev yapmış olan Özal'ın Çankaya'ya çıkmasını engelleyemedi. Tam tersine ona yardımcı oldu. Böylece SHP'nin gerçek yüzü bütün halkın gözünde bir kez daha açık oldu.

SHP'den işçi sınıfına fayda bekleyenler var. Bu, öküzün altında buzağı da değil, fil yavrusu aramak gibi birşey. SHP, Kürdüm diyen milletvekillerini partiden ihraç ediyor. Oysa bu milletvekillerinin görüşleri SHP'yle çelişmiyor. Kürt ulusu için getirdikleri çözümler kapitalizmi aşmayan, demokratlığa yanaşmayan görüşler olduğu halde, SHP'nin böyle davranması, partinin Kürt halkının en doğal haklarına bile ne kadar tahammülsüz olduğunu gösteriyor.

Sosyal demokratların içinde en doğrusunu Ecevit yaptı. Açıkça tutumunu ortaya koydu ve Kürt ulusu diye bir ulus yoktur dedi. Böylece kendi anti-demokratlığını açığa vurdu. Ama SHP böyle yapmıyor, daha sinsi davranıyor. Aklınca işçi sınıfını kandırmaya, bir yandan emekçi halktan yana gözüküp öte yandan kimliğini saklamaya çalışıyor. Neyse ki hayat onun da kimliğini saklamasına olanak tanımıyor. Dün Ecevit de "ne ezilen ne ezen insanca hakça bir düzen" demagojisi yapıyordu, şimdi ise gerçek kimliğiyle sokakta. İşçi sınıfı SHP'nin de demagojisine kanmavacaktır.

Bunu bilen ve işçi sınıfının öfkesinden tedirgin olan burjuvazi, kendine zaman kazanacak taktik arıyor. İki yıl önce ülkeye dönen Yağcılarla da anlaşarak TBKP'nin yasallaşması için çalışıyor. Şimdi Yağcılar formalite olarak hapiste yatıyorlar, yarın öbür gün çıkacaklar. Partilerini burjuvazinin sözünden çıkmaksızın legal bir şekilde çalıştıracaklar. Türkiye AT ülkeleri arasına girmek için kandırmaca şeyler yapmaktadır. 141., 142., 163., maddelerini kaldıracaklarını da söylüyorlar. Kaldırsınlar bakalım. Bunlar kalkınca gerçek demokrasi gelmiş olmayacak. Gerçek demokrasi devrimle sağlanır.

Tek büyük işçi sınıfı!
Tek silah illegal parti!
Tek yol devrim!

Ufuk Ç., Paris

Yığın çalışmasına ilişkin birkaç nokta

Değerli yoldaşlar,
Bu kez sizlere yığın çalışması konusunda yazmak istiyorum. Komünist partisi, deneyimin derslerinden yararlanarak yığınları bilinçlendirmeyi, eğitmeyi, toplumu ileri götürmenin ana hedefleri çevresinde onları örgütlemeyi amaçlar. Komünist partisinin propaganda ve ajitasyon çalışması, öncelikle yığınların ileri unsurlarına, onlar aracılığıyla da daha geniş yığınlara komünizmin ilkelerini, partinin amaçlarını benimsetmek, onları bu doğrultuda eylemlere geçirmek için yapılacak çalışmadır.

Komünist partisi, siyasal tutumunu, siyasetini, sınıfın ve toplumun psikolojisine bakarak çizmez. Bulunduğu ülkenin iç ve dış tüm koşullarının bilimsel çözümlemesine dayanarak çizer. Ama doğruları yığınlara benimsetirken onların psikolojisini dikkate alır.

Yığın çalışması için bakacağımız yerler en başta fabrikalardır, işyerleridir, işçi evleridir. Bizim yığın çalışmamız fabrika içinde, fabrika kapısında, vardiya önlerinde olmalıdır.

Her bir komünist kendisine şöyle sorular sormalıdır. Ben bu hafta hangi işçilerin evlerine gittim? Benim evime kaç işçi geldi? Kaç tane yeni işçi tanıdım?

Paris'te yaptığımız yığın çalışmalarını kısaca sıralamak istiyorum:

Aile ziyaretleri. Aileleri sadece evli olanların ziyaret etmesi gerekmez. Bekar yoldaşlarımız da aile ziyaretleri yapabilirler. Bizim bu konuda eksikliğimiz var. Bunun kaynağında yaşadığımız toplumun anlayışından, bekarların aile ziyaretine gitmelerinin pek yer tutmaması yatıyor. Bu anlayışa birden ters düşmeden, yavaştan ilişkileri geliştirerek, önceleri ailelerle birlikte ziyarete giderek ve bekarların aile ziyaretine gitmelerini kabul ettirebiliriz.

Atölyelere gitmek. Buraları ziyaret edip, buralarda çalışan işçilerin çeşitli sorunlarını konuşup, tatlı tatlı sohbet edip bir kahve içerek ayrılıyoruz. Yaşamlarını buralarda sürdüren arkadaşlarla gezip konuşup, dostluk yapıyoruz.

Yurtlara gitmek. Buralara da sürekli gidip, yaşamlarını buralarda sürdüren arkadaşlarla gezip, konuşup, dostluk yapıyoruz.

Yaşasın partimiz TKP

Z. Yener, Paris

Önemli bir doğru

Yoldaşlar,
Uzun zamandır sosyalist sistemdeki gelişmeleri izliyor, sürekli tartışıyor ve çeşitli sonuçlar çıkarıyoruz.

Bugün, sosyalist sistemin sorunlarını iyi görebilmenin ve sağlıklı sonuçlar çıkarabilmenin yolu, Marksizm-Leninizmi iyi kavramaktan geçer. Aksi takdirde uç noktalara savrulur, gelişmelerden doğru sonuç çıkaramayız. Oysa bugünkü gelişmelerden doğru dersler çıkarırsak, sosyalizm kavgasında yarın dikeceğimiz bayrak daha da kızıllaşacaktır.

Yoldaşlar,
Bir hafta önce dernekte verilen devlet seminerinde ister istemez yine sosyalist ülkelerdeki gelişmeler tartışıldı. Yoldaşlarımız gelişmeleri iyi okumuş ve değerlendirmişlerdi. Yalnız bence bazı yoldaşlar soruna uç noktalardan yanaşmışlar.

Bugünkü gelişmelere bakarak bu ülkelerde kapitalizm var demek doğru değil. "Sosyalizmden kapitalizme dönüş mümkündür" demek başka birşey, akşam yatıp sabah kalkıp "bu ülkelere kapitalizm geldi" demek başka birşeydir.

Bu ülkelerdeki gelişmelere eğer işçi sınıfı takoz koymazsa, gelişmeler hiç müdahalesiz böyle sürerse, sonunda varılacak yer kapitalizm olur. Bu gelişmelerin başını çeken kesimin yaptığı kapitalizmin yolunu döşemektir. Bu da açık. Ama yoldaşlar, bu kesim açıktan, kapitalizmi geri getireceğiz diyerek bunu yapmıyor ya da daha doğrusu yapamıyor. Bu birincisi. İkincisi, devrimi yapmış, iç savaşta karşı-devrimcileri boğmuş, sosyalizmi boğmaya çalışan faşizm belasını, milyonlarca şehit vererek ininde gebertmiş işçi ve emekçi halk henüz kozunu oynamamıştır. Her ne kadar bugüne kadar aktif yığın demokrasisinden nasibini almamış da olsa, bu kesim özde devletin, bu değerlerin sahibi ve sözcüsüdür.

Eğer bu ülkelerde kapitalizme dönüş sözkonusuysa burada kıran kırana bir sınıf mücadelesi gidecektir. Ve de sonucu belirleyecek olan budur. Henüz dev sesini yükseltmedi, herkes de o sesini yükseltmesin diye adımlarını temkinli atıyor, devin damarına basmamaya çalışıyor, ama nafiledir! Dev sesini yükseltecek, sosyalizm üstün gelecektir!

Z. Çakır, Paris

Dernek çalışmaları hakkında

Yoldaşlar,
Bu mektubumda, dernek içinde ve dışında yürüttüğümüz faaliyetler hakkında sizlere bilgi vermeye çalışacağım.

1. Dernek içinde planlı ve disiplinli olarak yaptığımız eğitim seminerlerine, yoldaşların ve arkadaşların ilgisi ve katılımı oldukça iyi bir düzeyde devam ediyor. Bu eğitim seminerleri disiplinli olarak sürdüğü için, seminere katılanlar işlenecek konuya çok güzel hazırlanarak geliyorlar. Bu da seminerlerin daha verimli ve canlı geçmesini sağlıyor.

2. Derneğin Y.K. toplantılarında alınan kararlar en kısa zamanda hayata geçirilmeye başlanıyor. Ayrıca, bu toplantıların bir yönü de eğitici olmasıdır. Toplantılarımız düzenli bir biçimde gündem maddeleri belirlenerek yapılıyor. İşlenen gündem maddesi hakkında görevli yoldaşın yaptığı somut açıklamadan sonra, tüm yoldaşlar söz alarak görüşlerini (eksikleri ve yapılması gereken çalışmalar vb.) belirtiyorlar. Sonuçta tüm yoldaşların konuşmalarından, olumlu yönler alınarak karara bağlanıyor ve hayata geçiriliyor.

3. Ayrıca, çevremizde bulunan işyerleri, yurt ve atölyelerde merkez yayın organımızın dağıtımı sırasında bağ kurabildiğimiz işçi, emekçi, sempatizan arkadaşlarla ilişkilerimizi daha da derinleştirebilmek için, buralara düzenli ziyaretler yapmaya başladık. Bu faaliyetlerimiz gün geçtikçe daha da artırarak sürdürüyoruz.

4. Derneğimizin kültürel faaliyetleri başarıyla sürdürülüyor. Bu faaliyetler folklor çalışması, koro çalışması, dil kurslarıdır. Bu faaliyetler içinde, daha çok dil kursuna katılım fazla ve gelen kişilerle ilişkiler çok iyi bir biçimde sürdürülüyor. Bu kültürel faaliyetler, ilişki içinde olduğumuz yığınlarla diyalog kurma açısından son derece önemli bir etkendir. Bundan da çok iyi sonuç alıyoruz.

Yusuf, Paris

Doğumunun 96.yıldönümünde büyük devrimci önder

MAO ZEDUNG'U SAYGIYLA ANIYORUZ

Yüzyılımızın en önemli devrimci liderlerinden biri olan Mao Zedung, 27 Aralık 1893'de doğmuştu. 9 Eylül 1976'da 83 yaşında hayata gözlerini yumdu.

Mao Zedung, Çin gibi devasa bir ülkede halkın tüm engelleri bir bir yıkıp devrimi zafere ulaştırmasına öncülük etti.

Japon işgaliyle birlikte, kurtarılmış bölgenin başkentini Yenan'a taşıyan ve 1949'a kadarki 12 yıl boyunca mücadeleyi bir mağaradan yürüten Mao Zedung, SBKP'nin ve Komintern'nin Komintang'la birleşme,"Çin ulusal burjuvazisine destek verme" zorlamalarına da boyun eğmedi.

1945 yılında Japonların teslim olmasıyla, komünistlerle Çan Kay Şek güçleri arasında 1948'e kadar süren ikinci bir iç savaşa girildi. 1948'in sonlarına doğru ÇKP'nin iç savaşta sağladığı büyük başarı, komünistleri 1949'da iktidara getirdi. Olağanüstü, akıllara durgunluk veren kahramanlıklarla gerçekleşen Çin devrimi, Ekim devriminden sonra dünyayı sarsan ikinci büyük devrim oldu.

O zamanki adı Milletler Cemiyeti olan Birleşmiş Milletler, Çin'in ekonomik durumununu devrim öncesinde şöyle dile getiriyordu: "Dünyanın bütün zengin ülkeleri Çin'i içinde bulunduğu çöküntüden kurtarmak için çabalarını birleştirseler bile bu işin üstesinden gelemeyeceklerdir."

Mao Zedung önderliğindeki ÇKP hem bu yolda önemli başarılar kazandı, hem de dünya komünist hareketinin sağa kaymışlığıyla mücadeleç etmeyi elden bırakmadı. Bu sağa kaymışlığın artık emperyalizm ile işbirliği noktasının ulaştığı günümüz koşullarında, Mao gibi büyük devrimci önderler yolumuzu aydınlatan birer meşaledir. Doğumunun 96.yıldönümünde Mao Zedung'u saygıyla anıyoruz.

Bedir Aydemir yoldaşımızı 31 Aralık 1988'de yitirmiştik

Can yoldaşımız, Bedir'imiz Seni çok özledi partimiz

Can yoldaşımız Bedir Aydemir'i, parti adıyla Ragıp İçel'i 31 Aralık 1988'de kaybetmiştik. Ölümünün birinci yılında onu sevgi, saygı ve özlemle anıyoruz.

Onun ölümü ardından Merkez Komite'mizin yayınladığı bildiride de belirtildiği gibi, Bedir yoldaş, son derece değerli bir insan, örnek bir komünistti. Üstün bir kafaya ve engin bir kültür birikimine sahipti. Geldiği burjuva çevrenin sağladığı olanaklarla çok iyi bir eğitim görmüş, bütün bu birikimini hiç ikircimsiz, yalnızca ve yalnızca işçi sınıfının, partisinin hizmetine vererek, burjuvaziden aldığı silahı burjuvaziye karşı döndürmüştü. O, burjuva sınıfının her türlü çirkin özelliğini aşmış, ömrünü işçi sınıfının kurtuluş mücadelesine adamış bir işçi sınıfı aydınıydı. Ölümle pençeleşirken de, sol yumruğunu kaldırdı ve son gücüyle "yaşasın komünizm, yaşasın işçi sınıfı, yaşasın partimiz, yaşasın Marksizm-Leninizm" diye haykırdı. Bu onun yaşamının parolasıydı.

Nitekim Bedir yoldaş, vasiyetnamesinde çocuklarını da partisine emanet etti. Onun ölümünün birinci yıldönümünde partimiz tüm yoldaşlara duyurur ki, Bedir yoldaşımızın vasiyetnamesinde söyledikleri, harfi harfine yerine getirilmiştir. Ölünce yakılması da onun vasiyeti gereğidir. Özü sözü bir bu değerli komünisti partimiz, kızıl bayraklarla, kızıl karanfillerle donatılmış, ona yaraşır bir törenle, 8 Ocak 1989'da yolcu etmiştir.

Bedir yoldaşımızdan ayrıldık ama o hem komünistliği ve partizanlığıyla mücadelede, hem de örnek birçok kişisel özellikleriyle gönüllerde yaşıyor. Geçen yıl yapılan anma toplantısında, Yürükoğlu yoldaşımız onun en önemli beş özelliğini şöyle saymıştı:

"Bedir yoldaş hakkında çok şey anlatılabilir. Hele ben çok şey anlatabilirim, çünkü 17 yıl çok yakın yaşadığım, çok yakın tanıdığım, en sevdiğim bir insandır. Ama kişiliğinin bence en çarpıcı, kendimin de örnek almaya çalıştığı en çarpıcı beş yönünü belirtmekle yetineceğim.

"Birincisi, sadakatiydi. Yoldaşlarına ve dostlarına sadıktı, partisine sadıktı. Özel yaşamda da, siyasette de sadakatin büyük bir yeri vardır. Büyük önemi vardır. "Dost olan dostunda ikilik bilmez" demişler. Öyleydi. Herşeyiyle dostlarına teslimdi, herşeyiyle açıktı, sadıktı. Partisi de ona öyle davrandı. Hastalığı boyunca yoldaşlarımız geceleri başucunda nöbet tuttular, onu rahatlatmaya, isteklerini karşılamaya çalıştılar.

"İkinci özelliği, disiplinidir. Aklına yatan ya da yatmayan, katıldığı ya da katılmadığı binlerce karar karşısında kaldı. Bunların hiçbirisinde, hiçbirimiz, o kararları uygulamadığını ya da kendi isteği yönünde çekiştirdiğini görmedik.

"Üçüncü yönü bilimselliğiydi. Konulara yaklaşırken duyguları bir yana bırakır, tüm verileri toplamaya çalışır, sakin ve metodik bir şekilde konunun özüne iner, sonuca giderdi.

Dördüncü özelliği coşkusu, inancı ve neşesiydi. Hepimizi sıkıntılı anlarımızda nasıl rahatlattığını, neşelendirdiğini hiçbirimiz unutamayız.

"Beşinci olarak da gerçekten çok derin bir kültür sahibiydi. Kültürü, dergi karıştırarak not edilen birkaç isim, birkaç konu çeşidinden değildi. Gerçekten derindi, sağlamdı."

Eşi onu, "aynı zamanda cesur ve ince, akıllı ve dürüst, coşkulu ve rasyonel, gururlu ve mütevazi, sportmen ve bilimsel, ardıcıl bir devrimci ve titiz bir muhasebeci olan, hiçbir zaman bencil, küçük hesapçı ve düzeysiz olmayan bir insan" olarak tanıtıyordu. Gerçekten de doğruydu.

Leninist örgütünden Jack Conrad yoldaş onun, kendini çok iyi anlatan bir öğüdünü şöyle aktarıyordu:

Konferansımızda adanmışlık konusunda aramızda kesin bir farklılık çıkmıştı. Bedir Aydemir yoldaş sözlerini sakınmadı.

"Konferans'ta Britanya'daki sınıf savaşımının şunları istediğini söyledi: 'Eğer yaşamın istemlerini karşılamak istiyorlarsa gelişmeleri karşılamak için kendini öne sürenlerin, hazırlıklarını, araçlarını ve yeteneklerini artırmaları gerekir. Çok çalışmak konusunda bir milimetre bile taviz verilemez. Ne kadar çok çalışırsanız çalışın yetmeyecektir. Yaşam daha da fazla isteyecektir.'

"Örgütümüz bu öğüdü tutmak için elinden geleni yaptı. Bugün geldiğimiz yer, Bedir yoldaşın söylediklerinin doğruluğunun kanıtıdır. Bize menşevik bir çalışma tarzı önerenlerin bugün geldikleri nokta da bir başka kanıttır."

Bedir yoldaşımızın 25 yıllık arkadaşı olan Mustafa Yılmaz yoldaş onu anlatırken, örgütçülüğünü, çalışkanlığını, hayata ve komünizme bağlılığını vurguluyor ve disiplinine de şu örneği veriyordu:

"Bedir doktorasını da vermişti. O yıllarda aramızda birçok doktora öğrencisi vardı. Birçoğu siyasal çalışmayla doktora çalışmalarını birlikte götüremeyip doktoralarını veremediler. Bedir verebilen birkaç kişiden biridir. Ondaki disiplin bu alanda da örnekti."

"Onun öğrencisiyim" diyen Mercan Köklü yoldaşımız, Bedir yoldaşı şu anısıyla anlatıyordu:

"Faşist askeri diktatörlük ülkenin üzerine yeni çökmüştü. Şiddetli bir örgüt arayışı içinde tercihini TKP'-den yana yapmış bir guruptuk. Hem menşevik yayınları okuyor, dinliyor, hem de *İşçinin Sesi*'ni dikkatle izliyorduk. Ve doğal ki, *Atılım*, radyo bir taraftan, *İşçinin Sesi* bir taraftan kafamızı çorbaya döndürmüştü.

Bu ortamda, Bedir Aydemir adlı birisinden telefon aldım. Kendisinin *İşçinin Sesi*'nin sempatizanı olduğunu, görüşmek üzere geleceğini söylüyordu. Hepiniz bilirsiniz, henüz örgütlenmenin ilk basamağında olan insanlar için *ilk* karşılaşma önemlidir... Biz, Bedir yoldaşın kişiliğinde o gün *İşçinin Sesi*'nin aradığımız örgüt olduğuna karar verdik. Bedir yoldaş, birkaç gün içinde bilincimizdeki karmaşayı dağıtmış, hangi temel noktalara, nereye bakmamız, ne yapmamız gerektiği konusunu iyice açmış, bizi örgütlemişti."

Emine Engin yoldaşımız da Bedir yoldaşı 30 yıldır tanıdığın, onunla 17 yıldır arkadaş, 15 yıldır yoldaş olduğunu söyledikten sonra, onun şu özelliklerini sıralıyordu:

"Bedir yoldaş işçi sınıfının temel, uzun erimli, *doğru*çıkarlarını ve her de büyük bir özveriyle savundu. Onun özveri taarruzlarındaki rolünü yoldaşlar hatırlarlar. Özveri taarruzu geleneği onun adıyla içiçe geçmiştir. Ama yalnızca bu kadar değil, sürekli özveriydi onun yaşamı. Sade bir yaşamı vardı. Onun, çizmeyi aşmış kişisel harcamaları yüzünden borçlanıp da sıkıntılara düştüğünü hiç duymamışsınızdır. Tüm borçlanmaları parti için olmuştur. Buna ek olarak, kültür birikimiyle, işe yaklaşımıyla, dürüst, iyimser karakteriyle ve sonsuz neşesiyle (onun neşesini özellikle anmamak mümkün değil), daha bu gibi çeşitli özellikleriyle Bedir yoldaş eşsiz bir insandı, bir devdi... Türkiye'nin mavi gözlü devi Kemal Atatürk değil, örneğin bir Bedir Aydemir'dir."

Son Dakika:

ÇAĞRI

Çavuşesku yoldaşların kazandığı zaferin fırtınasını estirin!

Yoldaşlar, işçi arkadaşlar! Romanya'da karşı-devrim tezgahlandı. Emperyalizmin ajanlarının ve Gorbaçof'un adamlarının tezgahladıkları bu karşı-devrim Nikolay ve Elena Çavuşesku yoldaşları kurşuna dizdi. Çatışmalarda on binlerce komünist can verdi.

Dünyada devrim ve sosyalizm mücadelesi önemli bir darbe daha yedi, ancak Çavuşesku yoldaşların, karşı-devrime meydan okuyarak, komünist inançla ve onurla ölümün üzerine yürümeleri de tüm dünyada karşı devrimci güçlere unutmayacakları bir darbe indirdi.

Çavuşesku yoldaşlar, karşı devrimin onları "yargılama" çabasına, "biz yalnızca işçi sınıfına ve komünist partisine hesap veririz" dıye karşılık verdiler. Onlar silahlara, ajanlara, komplolara yenildiler ama komünistin, işçinin onuruyla sermayeyi ve uşaklarını yendiler!

Bu değerli yoldaşların kazandığı zaferi onların ardından pekiştirmek bizlere düşüyor. Bulunduğunuz her yerde, karşı-devrimin iğrenç suratına takmaya çalıştığı demokrasi maskesini ve artık karşı-devrimciliği belgelenen Gorbaçof çizgisinin "komünizm" maskesini çekip indirin. Karşı-devrimin zafer çığlıkları atmasına izin vermeyin, Çavuşesku yoldaşların kazandıkları zaferin fırtınasını estirin!

Yaşasın komünizm!

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Yürütme Bürosu

TBKP TKP gibi gösteriliyor, Yağcı'nın gerçeği doğru yansıtan soyadı gizleniyor

Sahte dem krasi oyunu için onursuz d¨nüş

Zavallı TBKP, işçi sınıfımızın burjuva partisi bile olamayacak. Tam tersine, sosyal demokrasinin açmazları bu yeni sosyal demokrat TBKP'yi de girdabına alacak. Bir yandan solda görünmeye çalışırken, "tehlike"yi önlemek için, öte yandan sağa kaymak zorunda kalacak. Onlar sağa sola kayadursunlar, işçi sınıfımız zayıf halkayı zincirinden koparacak.

Geçenlerde *Yeni Adımlar* dergisinde Mehmet Karaca, Özal'dan demokrasi dilenen yazısında şöyle ağlaşıyordu:

"... Açıkça söyleyelim ki, radikal sol'un 'reformist' saldırısı altında kadrolarımız cesaretle programı hayata geçirmede atak olamıyorlar. Günümüzde, marksist literatürde, reformla reformistin aynı şey olmadığı anlaşılamadı."

Tam tersine, ağzına sağlık, devrimci hareketin TBKP'ye reformist diye saldırması ve TBKP kadrolarını korkutması, reformla reformistin aynı şey olmadığının anlaşılmış olmasındandır. TBKP en yılışık, onursuz, arsız türünden reformisttir. Devrimci hareket bu nedenle ona saldırmaktadır.

Aklı başında hiçbir devrimci reformlara başlıbaşına karşı değildir. Ancak, reformlar devrimci mücadelenin yan ürünüdür. Reform pazarlığı, sınıf mücadelesinin hedeflerini daraltacağı, devrimci hareketi burjuva düzenden sadaka ister durumda bırakacağı için doğru ve onurlu birşey değildir. Hele ki, sürekli devrimci duruma gebe zayıf halkalarda bu, daha hızlı bir gelişmenin, devrimin önünü tıkayacağı için affedilmez bir ihanettir.

TBKP'liler geri döndüler. Dönüşün ikinci yılını kokteyllerle kutladıktan sonra, bir de toplu "çıkış" yapıp, çalışmalarını zaten legal olarak sürdürdüklerini legal olarak duyurdular.

Komünist partisinin illegal olduğu bir ülkede, komünist partisi gerçekten legal çalışabilir duruma geliyorsa kendi içinde bu, göreceli de olsa bir demokratikleşmedir. Ancak Yağcıların TBKP'si için bu geçerli değildir. O, demokratikleşme falan sağlamıyor, halk için tek bir reform bile elde etmiyor. Tam tersine, gerçek demokrasi mücadelesini bulandırmak için burjuvazinin çevirdiği manevralara incir yaprağı işlevi görüyor.

Burjuva sözcüler 12 Eylül'de "bu son şansımız" diye açık açık söylemişlerdi. Burjuvazi çok adam öldürdü, çok işkence etti. Ama "son şansı" istediği gibi değerlendiremedi. Türkiye'yi, emperyalist ülkeler gibi, devrimci sınıf mücadelesinin kısa erimde fışkırmayacağı bir duruma getiremedi, emperyalistleşemedi. Devrimci mücadele yine yükseliyor.

Devrimci mücadelenin yükselmesi, orta yolların geçici olduğu zayıf halka Türkiye'de yine ya devrim ya faşizm ikilemini gündeme getiriyor. Ama ırkçı faşist hareket, zaten daha 12 Eylül öncesinde nefret toplamıştı. Ordu da, 12 Eylül öncesinden başlayarak ama özellikle de 12 Eylül'le benzeri bir konuma geldi. Kuru sıkı korkutmaca amacıyla yayılan bunca darbe söylentisine rağmen, faşizmin yeniden ordu eliyle getirilmesi oldukça güçtür. Bu nedenle bu kez, Türk İslam sentezi adı altında dinci faşist hareket öne sürülüyor.

Bu hareket bugün fiilen zaten istediğini yapıyor. Ama Ceza Kanunu'ndan 163. madde kalkarsa konumu daha da garantili olacaktır. Burjuvazi, bu hareketin yolundaki her türlü pürüzü temizlemeye çalışmaktadır. 141-142-163'ün değiştirilmesi söylentilerinin birinci kaynağı budur.

Türkiye'nin emperyalistleşmesi için burjuvazinin izlediği stratejide, hem İslam ülkeleri, hem de AT önemli bir yer tutmaktadır. Burjuvazi AT pasaportuyla, İslam ülkelerine daha rahat dalmayı hesaplamaktadır. Ancak AT, aralarında, Avrupa demokratik kamuoyu önünde açık düşmemek de olmak üzere, çeşitli nedenlerle,

Türkiye'ye biraz demokrasi makyajı yapmasını dayatmaktadır. 141-142-163. maddelerin gündeme gelmesinin bir kaynağı da budur.

Öte yandan, gerçek demokrasi istemiyle yükselen devrimci mücadelenin yalnızca sopayla kırılamayacağını, gerek 1980 öncesi, gerek 1980 sonrası pratik çok açık göstermiştir. Bunca katliam, cinayet, işkence ve tutuklama vız gelmiştir. Devrimci hareketi 12 Eylül yenmedi. Oportünizmin ihaneti nedeniyle devrimci hareket zaten yolunu kaybedip yenilgiye gittikten sonra 12 Eylül gelebildi. Asıl önemli olanın, devrimci mücadeleyi doğru hedeflerden saptırmak olduğu artık çok iyi bilinen bir gerçektir.

Yine yükselmekte olan devrimci mücadeleyi kırma çabası içinde burjuvazinin önce ideolojik siyasal zehir akıtması gerekiyor. Sözde bir demokratikleşme manevrasıyla, "artık demokrasi için devrimci mücadeleye gerek yok, bakın 'milli mutabakat' ile de 'demokrasi' elde edilebiliyor, siz isteyin biz verelim" yalanını yayması gerekiyor. 141-142-163. maddelerin gündeme gelmesinin bir kaynağı da budur.

Burjuvazi 141-142-163. maddeleri değiştirerek öyle bir delik açabilir ki, bu delikten en başta dinci faşist hareket geçer. Öte yandan, bu delikten, gerçekten komünist bir hareketin geçememesi, ama aynı zamanda, burjuvazinin "işte bizde de sol özgür, nasıl da demokratlaştık" demesini sağlayabilecek bazı yalancı şahitlerin geçebilmesi gerekiyor. İşte TBKP, bu yalancı şahitlerin en ön sıralarında geliyor. Ama yalnız değildir. SP ve çeşitli legal parti girişimleri de aynı güruhta yer alıyor.

TBKP komünist değildir. Komünistlikle tek ilişkisi adındaki "K" harfidir. "Milli mutabakat" sürecinin daha ileri bir noktasında o bile düşürülebilir. TBKP'nin görüşleri, daha 141-142 kalkmadan, bugünkü ortamda bile burjuvazinin kabul sınırları içindedir. Ve zaten aylardır o da fiilen istediği gibi iş görmektedir. Yasal yapıda onun daha rahat geçebileceği bir delik açmak, sırf bu kadronun eskiden TKP'yle ilişkisi olmuş diye, demokratlaşmak anlamına gelmemektedir. Tam da bu nedenle o yalancı şahit olarak seçilmektedir.

Bu onursuz konumun ve "dönüş"ün demokrasiyle değil döneklikle ilgisi olduğunun adeta farkındaymış ve bunu örtmek istiyormuş gibi "demokrasi için onurlu dönüş" sözcüklerini kullanan TBKP, TKP gibi gösteriliyor. TBKP'nin kullandığı tüm sözcükler arasında gerçeği belki de tek doğru yansıtanı olan Nabi Yağcı'nın soyadı gizleniyor, kendisinden, ayrıldığı partimizdeki parti adıyla, Haydar Kutlu diye söz ediliyor. Nihat Sargın'la birlikte Nabi Yağcı, kahraman yaratmak için iki yıldır misafir ediliyor. "Milli mutabakat" çoktandır fırında pişiriliyor.

Batı'daki sosyal demokrat partiler de TBKP gibi döneklik yoluyla, II. Enternasyonal'den doğdular. Ancak oralarda temel bir farklılık vardı. Emperyalist süper kârlar geniş bir işçi aristokrasisi tabakası yaratmıştı. İşçi sınıfının bazı acil istemleri reform biçiminde karşılanabiliyordu. İşçi sınıfının devrimci mücadelesi, sosyal demokrasinin de belkemiğini oluşturan bu dönek aristokrat tabaka "öncülüğünde" sonuç veren bir reformist mücadele içinde geçici olarak eritilebildi. Batı'daki, işçi tabanlı sosyal demokrat partilere de işçi sınıfının burjuva partileri dendi.

Zayıf halka Türkiye'de dar bir işçi aristokrasisi ve sendika bürokrasisi tabakasından söz edilebilir ama bu tabakanın uzun erimde sınıfı etkileyebilmesi ham hayaldir. Türkiye'de reformist mücadele sonuç vermez. Reformlar için bile kararlı bir mücadele, tam tersine çatışmaya yol vermektir. Mehmet Karaca'nın başta aktardığımız ağlaşması biraz da bundandır.

TBKP atak olamıyor çünkü o uyuz programla bile atak olmak Türkiye'de "tehlikeli"dir. Bu yüzden belki burjuvazi 141-142. ve 163. maddeleri değiştirmeyi hepten erteleyebilir. TBKP'nin daha şimdiden legale çıkması, bunun da kapısını açmaktadır.

Zavallı TBKP, işçi sınıfımızın burjuva partisi bile olamayacak. Tam tersine, sosyal demokrasinin açmazları bu yeni sosyal demokrat TBKP'yi de girdabına alacak. Bir yandan solda görünmeye çalışırken, "tehlike"yi önlemek için, öte yandan sağa kaymak zorunda kalacak. Onlar sağa sola kayadursunlar, işçi sınıfımız zayıf halkayı zincirinden koparacak.

Anadilin Türkçe olduğunu söyleyen abes bir yasaya karşı çıkmak iş değil

Ya resmi dil?

Eski ve yeni sosyal demokratlar, ayrılma hakkını hepten rafa kaldırdılar, ulusal sorunu dil ve kültürle sınırladılar. Ama bu düzeyde bile demokrat bir tutum alamıyorlar.

SHP, ekim ayında meclise 2932 sayılı yasanın kaldırılmasını içeren bir yasa önerisi vermişti. Ekimden bu yana da yandaşlarını bu yasa önerisi temelinde örgütlüyor. TBKP gibileri de hemen yandaşlar arasında yer alarak ulusal sorunun doğru çözümüne ne kadar yabancı olduklarını bir kez daha kanıtladılar. *Yeni Adımlar* dergisinin iki sayısında birçok sayfa SHP milletvekillerinin yasa önerisiyle ilgili görüşlerine ayrılmış.

2932 sayılı yasa 19 Ekim 1983 tarihinde MGK, yani faşist cunta tarafından çıkarıldı. Bu yasanın 2. maddesi şöyle diyor:

"Türk devleti tarafından tanınmış bulunan devletlerin birinci resmi dilleri dışındaki herhangi bir dille düşüncelerin açıklanması, yayılması, yayınlanması yasaktır."

Yasanın 3. maddesi ise, "Türk vatandaşlarının anadili Türkçedir" diyor.

Görüldüğü gibi, 2932 sayılı yasa, Kürt adını açıkça kullanmadan Kürtçe konuşulmasını, bu dille yayın yapılmasını yasakladığı gibi, T.C. sınırları içinde yaşayan herkesi de Türk kalıbı içine sokuyor.

Anadilin yasayla belirlendiği tek ülke, kapitalist ülkeler arasında bile herhalde Türkiye'dir. Yasa daha getirildiği an eskimiştir. Bu yasayı eskitmek için savaşıma da gerek yoktur. Yalnızca anadili Kürtçe olan milyonlarca insanın Kürtçe konuşması yeterlidir. Ama, SHP'nin, yasaya, yasanın üzerinden 6 yıl kadar uzun bir süre geçtikten sonra ancak karşı çıkması, bu partinin böyle abes bir yasaya karşı çıkmasının bile Kürt halkının yükselen savaşımının sonucu olduğunu gösteriyor.

Şimdi birçok sosyal demokrat milletvekili verilen yeni yasa önerisi çevresinde birleşerek ne kadar "Kürtçü" ve solcu olduklarını kanıtlamaya çalışıyorlar. Oysa bunlar, zaten ölü bir yasanın kavgasını veriyorlar. Öyle ya, bugün Özal bile, "Kürtçe konuşulmasından rahatsız olmam" diyebiliyorsa, geriye kalıyor kağıt üzerinde değişiklik. Gerçekten de, SHP neyin kavgasını nasıl veriyor, bu çok öğreticidir.

Yeni Adımlar dergisinin 20. sayısında H. Fehmi Güneş şöyle diyor:

"Anayasamızda 'resmi dil Türkçedir' denmektedir. Resmi dil, anadil demek değildir. Apayrı birşeydir. Bu bakımdan da anayasa açısından sağlam bir savunusunu yapmak mümkün değil. Ayrıca bu yasanın devlet tarafından bir baskı aracı olarak kullanıldığı iddiası yaygın olarak ileri sürülmektedir. Biz devletin böyle bir iddia ile karşı karşıya gelmesinden yana değiliz."

SHP'nin 2932 sayılı yasaya karşı çıkışının özü işte bu sözlerde açıkça görülmektedir. SHP, zaten ölü bir yasayı kaldırarak, ezilen ulusun sempatisini toplamaya, devleti temize çıkarmaya çalışıyor.

SHP'de biraz demokratlık olsaydı yalnızca 2932 sayılı yasaya değil, anayasanın 3. maddesine de karşı çıkması gerekirdi. Oysa "resmi dil Türkçedir" diyerek ona sahip çıkılıyor. Bu sözler de *Yeni Adımlar*'da basılıyor! SHP'nin demokrat bile olamayışı, TBKP'ye yansıyor. İstedikleri kadar "yeni" adlarla, kılıklarla çıksınlar, sosyal demokratların hepsi aynı açmazdadırlar.

Komünistler çok uluslu bir ülkede bir dilin resmi dil olarak belirlenmesine de karşıdırlar. Çünkü bu bir ayrıcalık ve eşitsizlik demektir. Bu konuda Lenin şöyle diyor:

"İşçi sınıfı demokrasisinin ulusal programı şudur: Hiçbir ulus ve hiçbir dil için kesinlikle hiçbir ayrıcalık yok. Ulusların kendi kaderlerini siyasal olarak belirlemeleri, yani ayrı devletler olabilme sorununun tamamen özgür, demokratik yöntemlerle çözümü. Uluslardan biri için herhangi bir tür, herhangi bir ayrıcalık ve ulusların eşitliğine ya da bir ulusal azınlığın haklarına karşı kışkırtıcılık getiren her türlü önlemi illegal ve geçersiz sayan ve bütün devlet için (Zemstvo, şehir ve kır vb. düzeyinde) geçerli olan bir yasanın yürürlüğe konması. Devletin her yurttaşı, böyle bir önlemin, anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle iptalini ve bunu uygulamaya kalkışanların cezalandırılmasını isteme hakkına sahip olacaktır." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c. 19, s.356)

Mehmet Erenler

Kenan Gürbüz, Migros genel müdürüne göre iş yapıyorsa gitsin Migros'ta çalışsın

Karaaslan'ın sendikasına dönmesi sağlanmalıdır

Aynur Karaaslan'ın sendikadaki eski konumuna dönmesi, tüm işçi sınıfımızın sendikal demokrasi mücadelesinin bir parçasıdır.

Tezkoop-İş sendikasının 2-3 Aralık 1989 tarihlerinde eksik delegeyle toplanan genel kurulunda, sendikadan ihraç edilmesi onaylanan Aynur Karaaslan, sendika yönetiminin haksız tutumuna karşı mücadelesini sürdürüyor. 27 Kasım'dan başlayarak açlık grevi yapan Aynur Karaaslan'a çeşitli işkollarından, çeşitli sendikalardan işçiler destek verdiler. Gerçekten de, Aynur Karaaslan'ın sendikadaki eski konumuna dönmesi, tüm işçi sınıfımızın sendikal demokrasi mücadelesinin bir parçasıdır.

Tezkoop-İş sendikasının İstanbul 2 no'lu şube genel kurulu iptal edildiği için, merkez genel kurulu eksik delegeyle yapılmış ve ihraç kararı alınmıştır. Kenan Gürbüz'ün, Migros genel müdürüne Aynur Karaaslan'ı ihraç etme sözü verdiğini açıkça söylemesi, kararın özünü çok güzel yansıtmaktadır. Ayrıca, merkez genel kurulu, yürürlükte olan iş yasalarına ters düşen birçok yan taşıyordu. Bu, işçi hareketi açısından geçerli bir ölçüt olmasa da, işlerine geldiğinde bu yüzden sendikaların tepesine binen resmi yetkililerin bu durumda ses etmemeleri çok öğreticidir. Yalnızca yasalar değil, bunların uygulanıp uygulanmayacağı bile burjuvazinin çıkarlarına bağlıdır.

Aynur Karaaslan'a yapılan bu haksızlığı protesto etmek ve onun eski konumuna dönmesini sağlamak tüm sendikal hareketin, işçi sınıfımızın sorunudur. Sendikalarda tasfiyeciliğe artık son vermenin zamanı gelmiştir. Ve gerçekte, sendikal demokrasiyi engelleyen güçlerin de enerjisi işçi sınıfından gelen basınç karşısında büyük ölçüde tükenmiştir. Yüklenmek gereklidir.

Ancak sendikal hareket, kendi içinde yansıyan başka bazı yanlışları da, yapıcı eleştiriyle düzeltmeyi bilmelidir. Bu yanlışların başında da şu gelmektedir: Türk-İş'i örgüt olarak benimsemeden, bu benim örgütümdür demeden, örgüt disiplinine önem vermeden yürütülen muhalefetler, Türk-İş'te militan sendikal birlik isteyen, örgütünü adam etmek için didinen işçi tabana da haklı olarak pek içten gözükmüyor. Örgütü düzeltme yönünde yapıcı bir yaklaşım yerine, yanlış yakalama ve bıçak kanırtma taktikleri, sendikal demokrasinin işleyişini tıkamaya çalışan ve üstelik burjuva siyasetinde çok da kurt olan bazı yöneticilerin elini güçlendiriyor.

Bu yanlışların kaynağı, bizim devrimci hareketimizin sendikal birlik konusundaki yanlış tutumudur. Sendikal birliğin işçi sınıfı için önemini bir türlü kavrayamayan, ama işçi sınıfının sendikal birlik istemine karşı da duramayan küçük burjuva kökenli devrimciler, Türk-İş'te, bugün onun içinde etkinlik sağlayıp, yarın ise ondan parça kopararak ayrı bir konfederasyon kurma "taktiği"yle çalıştıkları için, tabanın direnciyle ve güvensizliğiyle karşılaşıyorlar. Bu kez de buna kızıp, "Türk-İş değişmez" diye inatlaşıyorlar. İşçi sınıfımız, bu devrimci arkadaşların bu yanlışlarını zaman içinde düzeltecektir.

TBKP Türk halkının sorunlarını çözmeye talipmiş

Bölücülüğe bir boyut daha

Geçenlerde, Yağcı'nın Türkiye'ye gelmeden önce ve geldikten sonra dediklerine bakıyorduk. Şu sözleri dikkatimizi çekti:

"TKP şimdi çok açık şekilde ulusal çıkarları korumak ve ulusal nitelikte bir parti olmak istiyor. Türk halkının karşısında her sorunun çözümüne talip olan bir parti niteliğini kazanmak istiyor." (*Güneş*, 4 Nisan 1987)

Kendini TKP olarak tanıtmaya çalışması vb. bir yana burada asıl dikkatimizi çeken "ulusal" dendikten sonra Türk halkından söz edilmesidir. Yağcı, Kürt halkının karşısında her sorunun çözümüne talip olmuyor.

Derken, Otomobil-İş sendikasının gazetelerini gözden geçiriyorduk ki, Celal Özdoğan'ın, tam burjuva milletvekillerinin oy avcılığını andıran bir üslupla yazılmış, kongre öncesi seçim yatırımı yapan bir yazısına rastladık. Burada da o şöyle diyor:

"Türk işçi sınıfı ve emekçi katmanların, yıllardır biriken sorunlarının çözümü için, ülkemizde kalıcı bir demokrasinin kazanılma mücadelesini yükseltmek, ekonomik-demokratik mücadelemizden ayrı değildir." (*Otomobil-İş*, Ekim 1989, sayı 48, s.3)

Burada da, kalıcı bir demokrasi Türkiye'de ancak devrimle kazanılacağına göre, devrime yol açacak istemleri Özdoğan'ın bilmeden, yanlışlıkla savunmasını bir yana bırakalım, "Türk işçi sınıfı ve emekçi katmanları" dikkatimizi çekti. Kürt işçilerin, emekçilerin sorunlarının çözümüne, ne rastlantıdır ki, Otomobil-İş de talip değil.

Ardından, Bayan Mitterand'ın Kürt halkının ezilmesi karşısında döktüğü timsah gözyaşlarının bir sonucu olarak örgütlenen Kürt Konferansı geldi. Buna katılan SHP milletvekillerinin atılması ve bazı başka milletvekillerinin de istifa ederek onlara katılması ertesinde ayrı bir parti söylentileri dolaşmaya başladı.

Aynı sıralarda, "Kürtler de elbette parti kurmak isterler" yollu söylentiler de ortalığı sarmıştı ki, zaten uzun süredir legal çalışan TBKP, legale çıktığını, legal bir basın toplantısıyla duyurdu. Haber, "yerli politbüro" manşetleri altında verildi.

Bütün veriler bir araya getirilince, belli oluyor ki, "yerli" sözü "Türk" anlamını taşıyor. Öyle gözüküyor ki, proletaryanın vatanı yoktur sözü tüm dünya işçileri için geçerliyken, Türkiye'de kimileri, aynı devlet sınırları içinde bile işçileri bölme planları peşindeler. "Ulusal mutabakat" herhalde işçileri ulusal temelde bölme koşulunu da içeriyor. Zaman içinde daha iyi göreceğiz. Şimdilik yalnızca şunu demekle yetineceğiz: Bilindiği gibi her ulusta iki ulus vardır. Bu anlamda Türkiye'de de Kürt-Türk tüm işçiler, Kürt-Türk tüm burjuva ulusuna karşı aynı ulustan, hatta aynı soydandırlar. Bütün işçilerin soyadı işçidir.

Çizgi doğru olmayınca bu olur:

Muhal fet 'çinde muhalef t

Sizlere DMB'deki gelişmelerle ilgili biraz bilgi vereyim.

DMB'yle ilgili çalışmalardan biraz uzak kalmıştım. DMB'de çalışan birisi bana telefon etti ve toplantı olduğunu, gelmemi istediğini söyledi. Toplantıdan önce gittim, onunla birlikte iki kişi daha vardı. Sohbet sırasında konu, Türk-İş'te birlik mi, yoksa bağımsız sendikalar mı kurulmalı konusuna geldi. Üçü de konuştu, birbirlerini tasdikleyip durdular, farklı birşey söylemeden, birbirlerinin söylediklerini değişik cümlelerle bana anlattılar. Ben hemen hemen 45 dakika konuşmadım, içlerini boşaltmalarını istedim. Onlar bir ara sustular. Sonra bir tanesi devam etti, ama baktım konu dağılmak üzere bu kez ben başladım:

Bölücülüğü savunmak kolaycılıktır

"Lütfen susun. Fikirleriniz, sözleriniz saçma sapan. Türk-İş yönetimi gerici olabilir. Bu oradaki işçi tabanı unutmayı getirmez. Sizin savunduğunuz, korkunç büyüklükte olan bu işçi yığınlarının örgütlü mücadelelerine darbeden başka birşey değildir. Böyle bir fikri savunmak kolaycılıktır. Varolan sendikalarda mücadele etmek yerine, yapay işçi örgütleri kurmak, burjuvaziye hizmetle eşdeğerdir. Sizler, yani DMB'nin başına gelenler, bölücü fikirlerinizi daha yeni söyleyebilirsiniz ama ben sizin bu fikirlerinizin çoktan farkındayım. Belki bağımsız sendika kurabilirsiniz ama bağımsız sendikalarda mücadele ederek, işçileri örgütleyerek devrim yapmak sadece bir ütopyadan ibarettir. Bu fikri savunanlar, devrim sırasında işçi sınıfının saflarında değil, düşman safında olacaklardır."

Benim kalkmam gerekiyordu, ayrıldım. Benim telefonla toplantıya gelmemi isteyen bu kişiyi mahkemenin haricinde bir daha görmedim. O günkü tartışmada o da vardı. Toplantı gününde işim olduğu için, istediğim halde toplantıya gidemedim. Tekel Bira'da çalışan, DBM'deki çalışmalara da katılan birisi toplantının ertesi günü işyerime geldi. Bu toplantıdan bahsetti. Telefonda beni çağıran kişi, 50-60 kişi olacağız demişti. Oysa toplantıya, sadece 10-14 kişi katılmış. Toplantının gündeminde, DBM'deki çalışmaları gözden geçirmek, çalışmaların sonucunda neden başarılı olunamıyor, bunu görüşmek varmış. DBM ikiye bölünmüş. Yani DBM yöneticilerine muhalefet oluşmuş. İşyerime gelen bu kişi de muhalefettendi.

Bu kişinin hangi görüşte olduğunu tam olarak bilmiyorum, sadece tahmin ediyorum. Kendisi benim hangi çizgiden olduğumu merak etmiş ki bana şöyle dedi: "Bacım biz seni (...) adlı insan aracılığıyla tanıdık. Senin yapı olarak onlarla bir ilişkin var mı?" Söylediği (...) adlı kişi oportünistin teki. Onlarla yapı olarak hiçbir benzerliğim yoktur, olamaz da diye cevap verdim. Belli ki TKP'li olduğum aklına hiç gelmiyor. Ama fikirlerimi doğru bulduğunu söylüyor.

DBM yönetimine karşı oluşturulan muhalefette *Yeni Çözüm*'ün yazdıkları da varmış. Yönetimdekiler korkudan toplantı tarihini ertelemişler. Gelen kişiye bu toplantıya gitmeye çalışacağımı söyledim ve şunu da ekledim: "Ben eğer bu toplantılara gidiyorsam bunun tek nedeni, onların o iğrenç suratlarını, toplantıdan toplantıya da olsa işçilere göstermektir. Marksizm diye gözümüzün önünde oportünistlik haykıran bu dillere karşı kayıtsız kalmak onları benimsemek demektir."

Toplantıya gidersem orada olanları da size yine yazarım. Bütün yoldaşlara komünistçe selamlar.

Rojbin Hazal, İstanbul

Bizim temsilci kimi temsil ediyor

Sevgili yoldaşlar

Gıda sanayiinde Tekgıda-İş'in örgütlü olduğu bir fabrikada çalışıyorum. Fabrikada bir temsilcimiz var, bu temsilci de atama yoluyla geldi. Yani biz seçmedik. Kendisi, aday olduğunu sendikaya söyledi, onlar da onu seçti. Sendikacılar bir senedir bizim oraya gelmiyorlar. Temsilciye soruyoruz, onlar neden gelmiyorlar, neden işçiyle ilgilenmiyorlar diye. Temsilci, "ben telefon ediyorum, geleceğiz diyorlar, gelmiyorlar, ben ne yapayım" diyor. "Sendikaya gitsem çok masrafım oluyor, bunun için ben de gidemiyorum" diyor. Böylece bizim fabrikaya ne sendikacılar geliyor, ne de temsilcimiz sendikaya gidebiliyor.

Bu kişi, işçi haklarını savunsun, işçiler için en iyi olanı yapsın diye temsilci olmuş, ama sözleşme zamanı yaklaşmış, onun hiç sesi bile çıkmıyor. Önümüzdeki yıl için neler isteyelim, sizin kafanızda neler var, neler öneriyorsunuz vb. hiçbir şey sormuyor. Kafasına göre hareket ediyor. Patrona karşı işçiyi savunacağına, patron ne derse o oluyor. Temsilci bunlara hiç sesini bile çıkarmıyor.

Bizim fabrikadaki işçiler halen uyanamamışlar, dünyada neler olup bitiyor, bilmezler. Kimse pek sesini çıkarmaz. Patron ne yapsa çalışmaya devam ederler. Burjuvazi tarafından sömürüldüklerinin farkında değillerdir. Ama ne olursa olsun temsilciyi işçiler seçse, herşeye rağmen daha iyi bir temsilcimiz olurdu.

Bahar Uluçam, İstanbul

Başaşağı demokrasiye başaşağı oyunlar

Nabi Yağcı, *Yeni Adımlar*'ın 24. sayısında yer alan 17 Kasım tarihli konuşmasında, "bizde demokrasi başaşağı durmakta, ayakları üzerinde değil elleri üzerinde yürümektedir" diyor. (*agy*, s.12) Herhalde bu nedenle olacak ki, bizde çok muazzam "demokratikleşmeler" de başaşağı olmakta, ayakları değil, elleri üzerinde sürmektedir.

Daha en basit hak grevi bile yasak. Çıkar grevi denen hak da kırpıla kırpıla kuşa çevrilmiş. Grev sırasında grevdeki işyerinin yakınında saz bile çalınması yeni yeni yönetmeliklerle engellenmek isteniyor. Durum böyleyken "komünist"(!) partisinin serbest çalışmasından söz ediliyor. Bu serbestlikte bir bit yeniği, hatta nerdeyse koca bir delik olduğu buradan da anlaşılıyor. Şeytan bunun neresinde?

İşçi sınıfımız, mücadelesine konan bütün yasakları delik deşik etti. Sıra onları düpedüz ezmeye, çiğnemeye geldi. Şevket Yılmaz'ın da *2000'e Doğru*'da dediği gibi, yasa dışı grevler, eylemler yapıldı. İşçi sınıfı kararlı bir biçimde düzeni zorluyor. Bu kanaldan gerçek bir demokratikleşme yönünde önünde durulmaz bir basınç geliyor.

Burjuvazi ve Yağcılar, işte bunun önünü kesmek için başaşağı işler yapıyorlar, elleri üzerinde yürüyorlar. Gerçek demokrasi mücadelesini sahte demokrasi oyunlarıyla bulandırmaya, yolundan şaşırtmaya çalışıyorlar. Ama işçi sınıfımızın gerçeğiyle sahtesini ayırmaya yetecek bilinç ve deneyimi vardır. O ateşi ve ihaneti yaşamıştır.

***Yeni Çözüm* doğru bir noktadan hareketle yanlış bir sonuca ulaşıyor**

Sosyalizmde çok partililik parlamentarizm değildir

Doğası gereği zaten yalnızca burjuva özlü olabilecek parlamentarizmin, sosyalizmde olmayacağı doğru bir düşüncedir, ancak sosyalizmde çok partililiği bununla eşitlemek son derece yanlıştır.

Bir süredir *Yeni Çözüm*'de sosyalizmde çok partililiğe karşı cümleler yer alıyordu. Son sayısında bunun altında yatan mantık da belli bir açıklığa kavuştu. *Yeni Çözüm*'ün bu konuda yanlış bir anlayışı olduğu için, konuya kısaca değinmek istivoruz.

Yeni Çözüm'ün sosyalizmde çok partililiğe karşı çıkmasının nedeni, burjuva parlamentarizminin sosyalizmde olamayacağı düşüncesidir.

Doğası gereği zaten yalnızca burjuva özlü olabilecek parlamentarizmin, sosyalizmde olmayacağı doğru bir düşüncedir, ancak sosyalizmde çok partililiği bununla eşitlemek son derece yanlıştır.

Bugün herşeyi sulandıran revizyonistler ve yeni sosyal demokratlar, arada bir sosyalist parlamentarizm 'gibi sözler ediyorlar. Örneğin Yağcı'lar, yalnızca burjuva parlamentosu yoluyla "sosyalizm"e geçmenin değil, aynı zamanda parlamentoyu sosyalizmde de tutmanın propagandasını yapıyorlar. Yeni düşünce diye sunulan bu bayat düşünceler çoktan yanıtlanmıştır.

Sosyalizmde parlamentarizm olmaz. Ancak Lenin'in de belirttiği gibi, temsili kurumlar olur. *Sosyalist düzenin meşruluk sınırları içinde çalışan* çeşitli partilerin, bu temsili kurumlarda yer almasında kabul edilemeyecek hiçbir yan yoktur. Nitekim Sovyetler'de tek partililiğin nasıl ortaya çıktığına bakarsak, bunu çok iyi görürüz.

Lenin "devletin biçimlerini savaşımın gidişi ve biçimleri belirler" diyor (*Dönek Kautsky*). Bu gerçek, proletarya diktatörlüğünün iktidar organı olan Sovyetler'in yapısında tarihsel olarak şöyle yansımıştır: Burjuvazinin temsilcileri dışındaki tüm parti ve guruplar (Menşevikler, Sağ SR'lar, anarşistler ve daha bir sürü ufak ufak gurupçuk) başta Sovyetler'de ve Sovyet Merkez Yürütme Kurulu'nda (MYK) temsil edilmekteydi.

İlk Sovyet hükümeti yanlızca Bolşeviklerden oluşuyordu. Bunun nedeni Bolşeviklerin diğer partilerin varlığını tanımaması değil, (çok parti vardı) çoğunluk partisi olarak hükümeti kurma yetkisinin 2. Sovyet Kongresi'nde onlara verilmiş olmasıydı. Böyle olduğu halde Bolşevikler, Sol SR partisine hükümette üç bakanlık teklif ediyorlar, fakat Sol SR'ler reddediyorlar.

Aralık 1917'de Sol SR partisi fikir değiştirip hükümete katılıyor. Kendilerine, biri canalıcı önemdeki tarım bakanlığı olmak üzere, üç bakanlık veriliyor. Bu ortaklık, Almanlarla Brest-Litovsk anlaşmasının imzalanması karşısında Sol SR'lerin hükümetten çekildikleri Nisan 1918'e dek sürüyor. Ancak hükümetten çekildikten sonra da, hem bakanlık kadrolarında, hem Sovyet MYK'sında yerlerini koruyorlar.

Sovyet partilerinin kaderinde *birinci dönüm noktası*, aynı zamanda iç savaşın başlangıcı olan Çekoslovak isyanıdır. Birinci emperyalist paylaşım savaşında esir düşmüş, devrimden sonra emperyalistler tarafından karşı-devrimci bir güç olarak satın alınan Çekoslovak birlikleri ayaklanarak Sibirya'ya, Volga'ya, daha birçok bölgeye dalıyorlar.

Sovyetler'de hâlâ temsil edilen Sağ SR partisi bu karşı-devrimci ayaklanmaya fiilen katılıyor, hatta büyük ölçüde örgütçülüğünü yürütüyor. Menşevik parti de ayaklanmayı fırsat bilip Sovyet iktidarına karşı Rusya çapında grevler, başarısızlıkla sonuçlanan bir genel grev örgütlemeye kalkışıyor.

Bunun üzerine *Sovyetler içinde Sovyet iktidarına karşı* iç savaş yürüten bu iki partinin temsilcileri, 14 Haziran 1918'de Sovyet MYK'sının (Bolşevik partisinin ya da onun hükümetinin değil) kararıyla Sovyet MYK'sından (Sovyetlerden de değil) çıkartılıyor. Partiler yasaklanmıyor, gazeteleri çıkmaya devam ediyor. Hatta Sovyet MYK'sının kararından sonra yapılan Petrograd Sovyeti seçimlerine katılarak, yeni delegeler seçtirebiliyorlar. Ancak seçimlerde çok ağır bir yenilgiye uğruyorlar.

Bu iki parti daha 3 yıl kadar legal varlıklarını sürdürebiliyorlar. Zaman zaman (özellikle Menşeviklerin) Sovyetlerde daha aktif rol oynayabildikleri dönemler oluyor. Ancak Çekoslovak isyanıyla başlayarak, namuslu bir Sovyet muhalefeti olma şansını artık yitiyorlar. Sovyet iktidarını *değil*, burjuvazinin iktidarı demek olan Kurucu Meclis'i tanıyarak kaderlerini kendi elleriyle karşı-devrime bağlıyorlar. Tüm karşı-devrimci ayaklanmalara, iç savaşa bu belgi altında katılıyorlar.

İkinci dönüm noktası, Temmuz 1918'de Sol SR'lerin ayaklanmasıdır. Brest-Litovsk anlaşmasına karşı çıkarak hükümetten çekilmiş bulunan Sol SR partisi, anlaşmayı bozmak, Almanya'yla savaş provoke etmek amacıyla Alman elçisine suikast düzenleyerek, 5.Sovyet Kongresi toplandığı sırada Moskova'da ayaklanıyor. Girişim iki gün içinde eziliyor.

Ardından Sovyet MYK'sı (yine Bolşevikler ya da hükümet değil) aldığı kararla, kendi Merkez Komitesi'nin bu tutumunu benimseyen Sol SR delegelerini Sovyetler'den çıkarıyor. Sovyet iktidarına karşı ayaklanmayı onaylamayan Sol SR'lere Sovyetler'de yer tanınıyor.

Başarısızlığa uğruyan ayaklanmadan sonra bile Sol SR partisi yasaklanmıyor, legal varlığını sürdürebiliyor. Ama o da hiçbir zaman belini bir daha doğrultamıyor. Üçe bölünüyor. Bir gurup ("Devrimci Komünistler") aynı yıl içinde Bolşevik Partisi'ne katılırken, bir diğer gurup ("Narodnik Komünistler") 1920'ye dek iki yıl daha bağımsız varlık sürdürdükten sonra yine partiye katılıyor. Üçüncü gurubu oluşturan ve Sol SR adını muhafaza edenlerin bir bölümü, eski Adalet Bakanı Staynberg'in liderliğinde Avrupa'daki İkibuçukuncu Enternasyonal çizgisinde "sadık" bir Sovyet muhalefeti olarak çalışıyor. 1923'e dek bazı Sovyetlerde çok az sayıda delege ve düşük tirajlı bir dergiyi canlı tutabiliyorsa da, varlığı ya da yokluğu hissedilmiyor, sonunda dağılıp gidiyor.

Böylece 1918 yazı Bolşeviklerin hemen hemen siyasal tekeline tanık oluyor. Ancak Ekim 1918'de ilginç bir olaya rastlıyoruz.

Petrograd'da legal olarak toplanan Menşevik Parti konferansı, 180 derecelik büyük bir tutum değişikliği yansıtan bir karar yayınlayarak, Ekim Devrimi'nin "tarihsel bir gereklilik", "uluslararası proleter devriminin bir öğesi" olduğunu söylüyor. Kurucu Meclis istemini karşı-devrimci olarak niteliyor, Sovyet iktidarını desteklemeye hazır olduklarını bildiriyor.

Bu tutum değişikliği karşısında Kasım 1918'de Menşevikler Sovyet MYK'sına geri alınıyor. Şubat 1919'da da Sol SR'ler üstündeki Sovyetler'e katılım yasağı aynı biçimde kaldırılıyor. 7. ve 8. Sovyet kongrelerine Martof ve Dan gibi ünlü Menşeviklerin katıldığını görüyoruz.

1918 sonu — 1919 başından itibaren dışta dünya devrimi perspektifinin şahlanmasına, içte beyazlara karşı iç savaşta utkunun ufukta gözükmeye başlamasına paralel olarak, küçük burjuva demokrat partileriyle yeni bir siyasal diyaloğun başlar gibi olduğu bir "yumuşama" ortamı doğuyor.

Üçüncü dönüm noktası olan Kronştat ayaklanması bu süreci yarıda kesiyor. Havayı bir anda ve geri dönülmez biçimde döndürüyor.

Mart 1921 Kronştat ayaklanması, karşı-devrimin saldırısında yeni bir taktiği temsil eder. Kurucu Meclis belgisi altında Sovyet iktidarını yıkamayacaklarını anlayan uluslararası sermaye ve Rus ortakları, Kronştat'ta "Bolşeviklersiz Sovyetler" belgisi ve Menşevik, SR ve anarşist belgiler ardına gizlenerek ortaya çıkıyorlar.

Kronştat ayaklanması kanla bastırılıyor. Ardından kısa bir süre sonra, devrim açısından bir geri çekilme dönemi anlamına gelen NEP başlıyor. Büyük uluslararası ve ülke içi tehlikeler karşısında Menşevik ve SR partilerinin eylemine son veriliyor. SR'lerin birçok lideri tutuklanıyor, yargılanıyor ve idama mahkum oluyor (ancak bu karar infaz edilmiyor). Martof gibi ünlü Menşevik liderlerin yurtdışına çıkmasına izin veriliyor.

Artık tüm iktidar fiilen Bolşevik Partisi'nde toplanmıştır.

Bu kısa tarihsel anlatımdan bile çok açık bir biçimde görülüyor ki, Sovyet iktidarı çok partinin varlığını hiçbir zaman dıştalamamıştır. Devrimin ateşli dönemi açısından uzun bir süre sayılacak üç yıl kadar varlıklarını şu ya da bu biçimde koruyan Sovyet partileri, devrimin getirdiği devletin düzenine, yani Sovyet iktidarına karşı çıktıkları için ve çıktıkları ölçüde bastırılmışlardır.

Bu üç yıl içinde parlamentarizm mi yaşandı? Hayır. Parlamentarizm, Kurucu Meclis'le birlikte sahneden silinmiştir.

ANAHTAR

İsten n çok partilikt

Lenin, devrimden önce de sonra da proletarya devletini, Sovyet düzenini çok partili bir sistem olarak tasarlıyordu. Örneğin:

"Tüm iktidara el koyarak Sovyetler bugün hâlâ — ve de bu herhalde son şanslarıdır — devrimin barışçıl gelişmesini, saylavların halk tarafından barışçıl seçimini ve partilerin Sovyetler içinde barışçıl savaşımını sağlayabilir. *Çeşitli partilerin programlarını pratikte sınayabilirler ve iktidar bir partiden ötekine barışçıl yoldan geçebilir.*" (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.26, s.67) (abç)

Lenin'in bu söyledikleri, dikkat edersek, tüm iktidarın Sovyetlere geçtiği, yani proletarya diktatörlüğünün gerçekleştiği koşullarda geçerli olacak işleyişlerdir.

Sağ SR'ler ve Menşevikler bir ara, en yüksek iktidar organı olarak Sovyetler'i değil, Kurucu Meclis'i tanıdıklarını bildirerek Sovyet Kongre'sini terketmişlerdi. Bu kongrenin yetkilendirdiği Bolşevik hükümeti iktidarı gaspetmekle, gayrımeşru olmakla suçluyorlardı. Kısacası tüm iktidarı kendinde toplayan Sovyetlerin iradesini, egemenliğini tanımıyorlardı.

Bu olaylara ilişkin olarak Lenin'in kaleme aldığı Bolşevik MK bildirisi, Sovyet iktidarı altında hükümet değişikliği olabileceğini ve nasıl olabileceğini açıklıyor:

"...Yeni devrimin temel ilkesi, *tüm iktidar Sovyetlere.* Rusya'da *Sovyet Hükümeti* dışında bir hükümet olamaz. Rusya'da Sovyet iktidarı kazanılmış ve *hükümetin bir partiden ötekine geçişi, herhangi bir devrim olmadan, sırf* Sovyetler'in kararıyla, sırf Sovyetler'e yeni saylavların seçilmesi yoluyla güvence altına alınmıştır" (Lenin, *agy*, c.26, s.304)

Aynı bildiri, hükümete katılmanın koşulunu da şöyle açıklıyor:

"Sovyet iktidarının ilkesinden, yani son kongrede sağlanan çoğunluğun iktidarından yana sımsıkı duruyoruz. Sovyetler'deki azınlıkla iktidarı paylaşmayı kabul ettik ve hâlâ *ediyoruz,* yeter ki o azınlık çoğunluğa sadık ve namuslu bir biçimde uymayı ve *tüm İkinci Tüm Rusya Sovyetler Kongresi'nin onayladığı, sosyalizme doğru yavaş fakat sağlam ve şaşmaz adımlar içeren programı uygulamayı yükümlensin.*" (Lenin, *agy*, c.26, s.308)(abç)

Görüldüğü gibi, çok partililiğın çerçevesi, devrimin kurduğu proletarya devletinin düzenini, yani Sovyet iktidarını kabul etmektir. Hükümete katılmanın koşulu ise Sovyetler'de çoğunluğun kararlarını fiilen uygulamaktır.

Lenin'in gönlünün tek partiden yana olmadığını gösterebilmek için bir de olaylardan bağımsız, en ideal demokratik biçimleri, işleyişleri tartıştığı yazılara bakalım. Örneğin geri çağırma hakkını savunurken şöyle diyor:

" Geri çağırma hakkı, devlet iktidarı ve zor kullanım fikrinin en iyi somutlanışı olarak Sovyetler'e tanınmalıdır. O zaman bir partiden diğer partiye iktidarın transferi barışçıl bir biçimde, sırf yeniden seçme yoluyla gerçekleşebilecektir." (Lenin, *agy*, c.26. s.339-340) (abç)

Lenin yine örneğin nisbi temsil sistemini savunuyor, bu sistemi istiyor ve şöyle diyor:

"Bizde aslında en demokratiği olan nisbi temsil yoktur.

"(...)

"...İnsanlar oylarını kişilere değil *partilere* verirler." (Lenin, *agy*, c.26, s.339) (abç)

"Nisbi temsil sistemi çoğunluk sisteminden daha demokratiktir.

"(...)

"Nisbi temsil sistemi *parti sisteminin ve örgütlü partiler arasında seçimler yapılmasının kabulüne* dayanır." (Lenin, *agy*, c.26, s.336)(abç)

Görüldüğü gibi, bu örnekler, olan durumları değil, Lenin'in olmasını istediği durumları içeriyor. Bu anlamda çok partililikten söz ediyor.

Yaşamı boyunca, en zor koşullarda devrimci savaşımda çok önemli görevler üstlenmiş olan

Stalin 110 yaşında

Emperyalizmin Stalin'e saldırısı, o yaşarken çoktan başlamıştı. O ölünce, oportünizm yılanı da deliğinden iyice çıktı. Anti-Stalinizm bir histeri gibi ortalığa yayıldı. Saldırganlar, bazı doğruları da kullandılar ama onlar asıl olarak doğrulara vurdular.

Josef Vissarionoviç Stalin 21 Aralık 1879'da Kafkasya'da, Gürcistan'ın başkenti Tiflis'in Gori kasabasında doğdu. Ailesi köylü kökenliydi. Babası önce ayakkabı tamircisiydi. Sonra Tiflis'te bir ayakkabı fabrikasında işçi oldu. Babası öldüğü zaman annesi, oğlunu büyütmek için çamaşırcılık yapmaya başladı.

1888 sonbaharında Stalin Gori'de ticaret okuluna başladı. 1894'te Tiflis'te Ortodoks manastır okuluna geçti. Bu okul tüm Kafkasların en önemli yüksek okuluydu ve siyasal muhalefetin merkeziydi. Stalin bu okuldaki illegal Marksist guruplarla ilişkiye geçti. 15 yaşında, devrimci savaşıma daldı.

1896-1897'de Stalin okuldaki Marksist eğitim guruplarını yönetti. 1898'de Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin Tiflis örgütüne katıldı. O sıralarda RSDİP'in tümü gibi, Tiflis örgütü de dağınık guruplardan oluşuyordu. Üyelerinin çoğunluğu "legal Marksistler"in görüşünü paylaşıyordu ve burjuva ulusçuluğu egemendi. Stalin'in bulunduğu gurup devrimci görüşleri savunuyordu. Bu gurup, Gürcistan'da devrimci işçi hareketinin çekirdeğini oluşturdu.

1900 yılında Lenin, işçi sınıfı partisinin kurulmasına temel oluşturacak *Iskra*'nın hazırlığı içindeydi. Lenin, ülkenin her yanındaki devrimci örgütleri bu gazetenin dağıtım ağında birleştirmeyi planlıyordu. Bunu örgütlemesi için Viktor Kırnatovski'yi özel görevli olarak Kafkasya'ya gönderdi. Kırnatovski 1900 yazında Tiflis'e geldi. Stalin'le ve Tiflis RSDİP'te azınlık olan devrimcilerle bağ kurdu. Aralık 1900'de *Iskra*'nın ilk sayısı çıktığı zaman, Stalin ve yoldaşları *Iskra*'nın yanında saf tuttular. Gazetenin her yeni sayısının gelmesini sabırsızlıkla bekliyorlardı. Her yeni sayı, onların, oportünist çoğunluğa karşı yürüttükleri ideolojik savaşımda etkin bir silah oluyordu.

Stalin 1900'den başlayarak Leninci çizgide yerini aldı. Ekonomistlerin savunduğu dağınık örgütlenmeye karşılık, Lenin'in getirdiği ve *Ne Yapmalı*'da planını çizdiği devrimci örgütlenme için çalıştı. Stalin bu örgütlenmeyle beraber olgunlaştı ve gelişti.

1905'e hazırlık

1901 yılı devrimci savaşımın bir dönüm noktası oldu. 1 Mayıs gösterileri ilk kez Tiflis'in merkezinde yapıldı. Bu gösteriyi Stalin örgütledi ve yönetti. Lenin, *Iskra*'da bu gösteriyi tüm Kafkasya için tarihsel öneme sahip bir olay olarak niteledi. Aynı yıl 21 Mart 1901'de, polisin tutuklama emrinden ve aramalarından sonra Stalin illegale geçti ve Şubat 1917'ye dek Rusya'da illegal çalışan tüm profesyonel devrimcilerin yaşamındaki güçlükleri yaşadı: Sahte pasaportlar ve kimlik belgeleri, 15 yılda 20 takma ad, sayısız tutuklamalar, sürgünler...

Eylül 1901'de Stalin, yoldaşı Ketskoveli ile birlikte Gürcistan'da ilk illegal sosyal-demokrat gazeteyi, *Brdzola*'yı (*Savaşım*) yayınlamaya başladı. Bu gazete de Gürcistan'daki sosyal-demokrat hareketin, Rusya çapındaki sosyal-demokrat hareketin bir parçası olduğunu açıkça vurguladı. Bilimsel sosyalizmi, kendiliğinden işçi hareketleriyle birleştirmenin ve demokratik savaşımda proletarya hegemonyasının gereğine ilişkin olarak Lenin'in görüşlerini özetledi. Lenin'in, proletaryanın bağımsız siyasi partisini kurma çağrısına Stalin de sesini kattı. İşçi sınıfını liberal burjuvaziye karşı uyardı.

Stalin 1901-1905 yıllarında devrimci savaşımın değişik biçimleri üzerine zengin bir deneyim edindi: Üç dilde (Rusça, Gürcüce ve Ermenice) gizli gazete ve bildiriler yayınladı, grevler, sokak gösterileri vb. eylemler örgütledi.

RSDIP'in Tiflis Komitesi'ne girdikten sonra, Stalin sosyal demokrat bir örgüt kurmak için Kafkasya'nın üçüncü büyük işçi merkezine, Batum'a gönderildi. "Koba" takma adını buradaki çalışmaları sırasında aldı. Koba, Gürcü şair Kazbegi'nin bir şiirindeki halk kahramanı idi. Stalin kısa sürede Batum'da güçlü bir devrimci örgüt kurdu. Batum işçilerinin 9 Mart 1902'deki gösterisini örgütledi ve işçilerin başında yürüdü. Bu gösteri, grevlerle siyasal savaşımın birleştirilmesinin güzel bir örneği oldu.

Batum işçilerinin artan militanlığı, polisi harekete geçirdi ve Stalin Nisan 1902'de tutuklandı. Aynı yılın mart ayında Sibirya'ya sürgüne gönderildi. Sürgündeyken, 1903 Martında, RSDİP'e bağlı olarak yeni kurulan Kafkasya Birliği Komitesi'ne seçildi. İlk kez Lenin'den bir mektup aldı. 5 Ocak 1904'te sürgünden kaçtı ve Kafkasya'ya döndü.

Menşevizme karşı savaş

Stalin hapisteyken RSDİP'in İkinci Kongresi yapıldı. Partiyi, "örgütün rehberliğinde çalışan" insanların gevşek birliği olarak gören Menşevikler Kongre'de seçilen Bolşevik Merkez Komitesi'ni tanımadılar. Merkez Komitesi'ni ve *Iskra*'yı boykot ettiler. Menşevikler Lenin'i partiyi kuşatmakla suçladılar. Kongre'de Bolşevikleri destekleyen Plehanof giderek Menşeviklerle uyuştu. Parti kongresinin ve seçilen Merkez Komitesi'nin kararlarının tanınmamasına karşı Bolşevikler savaşımı yükselttiler. Lenin, Rusya'daki örgütleri yeni bir temelde birleştirmek, partideki krizi çözmek için *üçüncü* kongre çağrısı yaptı.

Stalin sürgünden kaçıp Kafkasya'ya döndüğünde, İkinci Kongre'de Lenin'i destekleyenler arasında bile kararsızlık gördü. Baku'deki illegal matbaa *Iskra*'dan sorumlu olan Menşeviklere verilmişti. Stalin döner dönmez örgütü toparlamaya girişti. Tüm Kafkasya'yı dolaştı. Eski parti örgütlerini güçlendirdi, yenilerini kurdu. Aralık 1904'te Japaridze ile birlikte Baku işçilerinin büyük grevini yönetti. Grev aralığın 13'ünden 31'ine dek sürdü ve petrol kodamanlarıyla toplu sözleşmeyle sonuçlandı. Bu Rusya işçi sınıfı hareketinde ilk toplu sözleşmeydi. Baku grevi, 1905 devriminin Kafkasya'daki ilk kıvılcımı oldu.

Stalin 3. Kongre'ye gitme savaşımına tüm gücüyle katıldı. Stalin'in yönetiminde çıkarılan, RSDİP'in Kafkasya Birliği'nin organı *Proletariatis Brdzola (Proletarya Savaşımı)* Kafkasya'da, kongre için savaşımda ve Bolşevizmin ilkelerinin savunulmasında önemli bir rol oynadı.

Stalin Lenin'in silahlı ayaklanma çağrısını aynı güçle savundu. Kafkasya emekçilerini ayaklanmaya hazırlama görevini yaşama geçirdi. Bununla bağlı olarak, Stalin partinin askersel birimlerini oluşturdu. Lenin'in sözünü ettiği Drujinalar (küçük savaş çeteleri), Kafkaslar'da Kara Yüzler'e karşı savaşta, işçi merkezlerini savunmada, köylü gerilla guruplarıyla bağ kurmada önemli rol oynadı. Bunda Stalin, örgütçü ve yönetici olarak üstün başarı gösterdi.

Stalin Lenin'in 1905 Ekim Duma seçimlerini boykot çağrısını destekledi. Boykot çağrısının propagandasını yaptı ve "halkın liberal düşmanlarına karşı amansız savaş" belgisini yükseltti.

Aralık 1905'te Stalin'in girişimiyle RSDİP Kafkasya Birliği'nin 4. Bolşevik Konferansı toplandı. Konferansta silahlı ayaklanmaya hazırlanma, Çarlık Duma'sını boykot, işçi ve köylülerin devrimci örgütlerinin pekiştirilmesi ve genişletilmesi için savaşımı yoğunlaştırma kararları alındı. Partinin 3. Kongre'sinde Lenin'in yazdığı "Kafkasya'daki olaylar" başlıklı karar tasarısında Kafkasya Bolşeviklerinin çalışması övüldü.

Stalin 1905 aralık ayında, Tammerfors'daki Tüm Rusya Bolşevik Konferansı'na Kafkasya Bolşeviklerinin delegesi olarak katıldı. Lenin ve Stalin ilk kez burada buluştular. Stalin karar tasarılarını hazırlayan komiteye seçildi ve Lenin'le beraber çalıştı.

(Devamı 8.sayfada)

(Baştarafı 7.sayfada)

Likidasyona karşı partinin savunusu

Stalin, Nisan-Mayıs 1907'de RSDİP'in Londra'da toplanan 5. Kongresi'nin çalışmalarına da aktif olarak katıldı. Kongre'nin ardından parti kararına uyarak, Kafkasya'daki en büyük endüstri bölgesi ve Rusya işçi sınıfı hareketinin önemli merkezlerinden olan Baku'ye yerleşti.

Birinci Rus devrimi yenilgiye uğramıştı. Karşı devrim döneminde Bolşevikler partiyi korumak için bir ölüm-kalım savaşımına girdiler. Bu tarihlerde RSDİP içindeki oportünizm, mantıksal sonucu olan likidasyona girdi. Partinin illegal çalışmasını tümden yadsıdı.

Ülkenin her yerinde gericilik terör estirirken, Menşevikler ve "yol arkadaşları" kaçacak delik ararken, Kafkasyalı Bolşevikler Menşeviklerin, Baku'nün işçi sınıfı semtlerinden atılması için verilen savaşımı örgütlediler. Stalin bu savaşta başı çekti. Bolşeviklerin legal ve illegal yayınlarını yönetti. Baku petrol işçilerinin büyük grevini örgütledi. Bu grev, durgun bir Rusya'da geniş yankı uyandırdı.

Stalin, 25 Mart 1908'de tutuklandı. Haziran 1909'da sürgünden kaçtı. Artık bu süreklileşmişti. Stalin bir iki yıl hapisten sonra yine tutuklanıyordu.

1909'da sürgünden kaçtıktan sonra, Stalin RSDİP'in Baku komitesi için yazdığı mektup, yazı ve karar tasarılarında Lenin'e destek verdi, Menşeviklere, Likidatörlere karşı illegal parti merkezinin yaşatılması, güçlendirilmesi için savaştı. Bu sıralarda Lenin'le birlikte Stalin, Troçki'nin "ilkesizliğini"de eleştirdi.

1912'de Rusya'da devrimci hareket yeniden yükselmişti. Bu sırada (Ocak 1912) RSDİP'in Prag Konferansı toplandı. İllegal partiyle ilişkiyi kesen, likidasyonu savunan Menşevikler atıldı. Toplantıda bulunamayan Stalin, Lenin'in önerisiyle Merkez Komitesi'ne alındı. Yeni Merkez Komitesi Rusya'da günlük devrimci çalışmayı yönetecek bir Rusya Bürosu oluşturdu ve Stalin'i Büro'nun başına getirdi. Bu arada yine sürgünden kaçan Stalin Kafkasya'yı, Moskava'yı ve St. Petersburg'u dolaşarak 1 Mayıs hazırlıklarını yönetti, St. Petersburg'da çıkan Bolşevik haftalık gazete *Zyezda*'nın editörlüğünü yaptı.

Oniki Nisan 1912'de yeniden tutuklanan Stalin eylül ayında yine kaçtı. St. Petersburg'a dönerek Bolşevik *Pravda*'nın editörlüğünü yaptı ve 4. Duma seçimlerinde Bolşeviklerin kampanyasını yürüttü.

Kasım ve Aralık 1912'de Stalin iki kez yurt dışına, Lenin'in o sıralar bulunduğu Krakow'a gitti. Bolşeviklerin ilkelerini koyan *Marksizm ve Ulusal Sorun* yapıtını bu sırada yazdı.

Şubat 1913'te Stalin yine tutuklandı. Bu kez hapis ve sürgün Şubat 1917'ye dek kesintisiz dört yıl sürdü.

Ekim Devrimi

Stalin 12 Mart 1917'ye dek St.Petersburg'a dönmedi. Bolşevik partisi yeni yeni illegal çalışmadan legal çalışmaya geçiyordu. Yönetici kadroların çoğu uzak hapishanelerden, sürgünden daha dönmemişti. Lenin henüz yurt dışındaydı. Stalin, Lenin İsviçre'den dönene dek partinin pratikte yöneticiliğini üstlendi. Aynı zamanda *Pravda*'nın editörlüğünü yaptı.

Lenin Rusya'ya dönünce ünlü *Nisan Tezleri*'ni yazdı. Tezler'in onaylandığı 7. Konferans'ta Stalin de uluslar üzerine bir rapor sundu. Dokuz kişilik yeni MK'ya üyeliği onaylandı. MK'da Sverdlov da vardı. Stalin ve Sverdlov'un görevi İşçi ve Köylü Sovyetleri'ndeki Bolşevik guruplarla Merkez Komitesi'nin ilişkisini yürütmekti. Bu görevle, MK'nın baş örgütleyicileri oldular.

Temmuz ortasında Lenin Finlandiya'ya gizlenmeye gidince Stalin yine partinin yönetimini üstlendi. Sverdlov'la birlikte 1917 Temmuz-Ağustosunda 6. Kongre'nin çalışmalarını yönetti. Troçki'nin gurubu Bolşevik Parti'ne resmen bu kongrede katıldı. Troçki genişletilmiş yeni MK'ya seçildi.

Ayaklanmaya kadar geçen günler süresince Lenin ile MK arasındaki haberleşmeyi Stalin yürütüyordu. Stalin 15 Eylül'de MK'ya Lenin'den iki bildiri getirdi: "Bolşevikler iktidara el koymalı" ve "Marksizm ve ayaklanma". Bunların ışığı altında MK ikiye karşı on oyla 10 Ekim'de ayaklanma kararı aldı. Karşı oy kullanan Zinovyef ve Kamenef ayaklanma için öne sürülen tarihi legal basında yayınlayınca tarih değiştirildi. 16 Ekim'de Merkez Komitesi, ayaklanmayı yönetecek Petrograd Sovyeti Devrimci Askersel Komitesi'ni seçti ve başına Stalin'i getirdi. Ayaklanma 24 Ekim'de başladı. 25 Ekim akşamı erk Sovyetler'in eline geçmişti.

Proletarya diktatörlüğünün kuruluşu

Sovyet hükümetinin kurulduğu andan başlayarak Stalin can alıcı önemde görevler aldı. Ulusların Halk Komiseri görevinde Parti'nin ve hükümetin Sovyet Rusya'da ulusal sorunu çözmek için aldığı kararları uyguladı. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin, yani SSCB'nin kurulması da bu kararlar arasındaydı.

İç savaş süresince Stalin, güçlüklerle karşılaşılan cepheleri dolaştı. Güney, Ukrayna, Doğu, Petrograd ve Batı cephelerine, sonra yine Güney cephesine ve son olarak da Polonyalı Beyazlara karşı savaşan Güney Batı cephesine gitti. Voroşilof, bunu şöyle dile getiriyor: "Nerede karışıklık ve paniğin umutsuzluk ve felakete dönüşme olasılığı varsa, Stalin yoldaş oradaydı." "Stalingrad" adı iç savaşta Stalin'in gösterdiği bu üstün çabadan kaynaklandı.

Mart 1919'da Stalin, Devlet Denetimi Halk Komiserliğine atandı. Bu organ daha sonra İşçi ve Köylü Denetimi Halk Komiserliği'ne dönüştü. Stalin bu görevde Nisan 1922'ye kadar kaldı.

Bu üç önemli alandaki başarıları, kazandığı siyasal güven, her alanda Lenin'ci çizgiye sarsılmaz bağlılığı, Stalin'i Bolşevik Partisi'nin ve Sovyet Hükümeti'nin temel direklerinden yaptı. Stalin, Nisan 1922'de Lenin'in önerisiyle MK Genel Sekreterliği'ne seçildi. Troçki, Kamenef, Zinovyef ve Buharin'in sallantılarının tam tersine, Stalin kararlılığıyla Lenin'in en yakın kavga yoldaşı olmuştu. Ancak ölmeden önce Lenin, aynı zamanda partiyi Stalin'in yanlışlarına karşı da uyardı.

21 Ocak 1924'te Lenin'in ölümünden sonra Stalin, SBKP'nin Genel Sekreteri olarak öncekinden daha da dev boyutlu görevlerin sorumluluğunu üstelik en yakın kavga yoldaşı Lenin'in önderliği de olmadan üstlendi.

Bundan sonra gündeme gelen ilk sorun Troçkizm'le savaşım oldu. Bu konuyu daha iyi anlayabilmek için Troçki'nin geçmişine kısaca bir göz atmakta yarar vardır.

Bolşeviklerin ekonomizme, Menşevizme ve likidasyona karşı verdikleri savaş sürerken Troçki hangi yandaydı? Örneğin bir ara Troçki, oportünist Alman Sosyal-Demokrat Partisi'nin yayın organlarında Lenin'i ve Bolşevikleri sürekli eleştirdi. Buna karşı, Lenin *Rusya'da Parti İçi Savaşımın Tarihsel Anlamı* adlı yazısında şöyle diyordu:

"Troçki, özellikle büyük sözlerin ardına sığınarak Menşeviklerin dümen suyunda gidiyor.

"Bolşevizm ile Menşevizm arasındaki savaşımın, olgunlaşmamış proletarya üzerinde etkinlik kurma savaşımı olduğu teorisi yeni değildir. 1905'ten bu yana (eğer 1903'ten değilse) *liberal* basının sayısız kitaplarında, broşür ve yazılarında bu fikirle karşılaşıyoruz. Martof ve Troçki *liberal görüşleri* Alman yoldaşlara Marksist bir kılıkta sunuyorlar.

"Troçki Bolşevizmi çarpıtıyor, çünkü hiçbir zaman, Rus burjuva devriminde proletaryanın rolü hakkında kesin bir görüş oluşturamadı.

"Merkez Komite temsilcisini *Pravda*'dan uzaklaştırdıktan bu yana Trokçi'nin bir fraksiyon oluşturma girişimini artık herkes gördü. Kendi fraksiyonunu tanıtmada (Lenin Troçki tarafından yürütülen "reklam siyaseti"nden söz ediyor-*İ.S.*) Almanlara, Partinin *parçalandığını her* iki fraksiyonun da (Likidatörler ve Bolşevikler—*İ.S.*) dağıtıldığını ve Troçki'nin tek başına durumu kurtardığını yayabiliyor. Gerçekte... Troçki *yalnızca Likidatörlerin* güvenini kazandı.

"Troçki bir gün bir fraksiyonun ideolojisini alıp kendisininmiş gibi yayınlıyor, ertesi gün de diğer fraksiyonun. Ve böylece kendisinin iki fraksiyondan da *üstün* olduğunu iddia ediyor."

Lenin yazısını, gerçekten tarihsel önemde bir cümleyle bitiriyor:

"Troçki'nin 'genel parti' eğilimini mi, yoksa 'genel anti-parti' eğilimini mi temsil ettiğini okuyucu değerlendirsin."

Böyle sallantılı bir geçmişe sahip olan Troçki, Bolşevik çizgi yaşamda doğrulanıp otorite kurdukça Bolşeviklere yaklaştı. Devrime önemli katkılar yaptı. Ancak ezeli muhalif olma özelliği ve disiplinsizliği Lenin yaşarken de sık sık ortaya çıkıyordu. Örneğin, 1918'de Lenin'in barış siyasetine karşı çıktığı için partinin ve Sovyet hükümetinin kararlarını hiçe sayarak Almanlarla barış görüşmelerini kesti. Troçki'nin böyle disiplinsizliklerine başka örnekler de sayılabilir. Lenin yaşarken, onun taşıdığı ağırlık, Troçki'nin yanlışlarını belli bir noktada durdurmayı sağlıyordu. Lenin'in ölümünden sonra Stalin'in ağırlığı buna yetmedi.

Troçki, 1924'te "46'lık muhalefetin duyurusu"nu yayınladı. Bu duyuruda Sovyet iktidarının düşüşünü haber veriyordu. Teorik düzeyde ise Troçki, tek ülkede sosyalizmin olamayacağını ısrarla savunuyordu.

Nisan 1925'te 14. Parti Konferansı Troçki'nin teslimiyetçi teorisini mahkum ederek, parti hattını bağlayıcı karar olarak kabul etti. Buna göre, Sovyetler Birliği'nde sosyalist ekonomik sistem kurulabilir ve kurulmalıydı.

14. Parti Konferansı'nın kararları ışığında, emperyalist savaş ve iç-savaş sonucunda hırpalanan ekonominin onarım süreci tamamlandı. Savaş öncesindeki ekonomik düzeye varılmıştı. Öznel ve nesnel koşullar, sosyalist ekonomik sistemi kurmada yeni atılımlar için olgunlaşmıştı.

SBKP(B)'nin 14. Kongresi'nde Stalin, Parti'nin önünde duran en büyük sorunun Sovyetler Birliği'ni geri bir tarım ülkesinden endüstrileşmiş bir ülkeye dönüştürmek olduğunu söylüyordu.

Tam bu sırada Zinovyef ve destekleyicileri öne çıktılar. SSCB'nin daha çok hammadde ve gıda maddeleri üreten, bunları ihraç edip makine alan, kendi makinesini kendi üretmeyen bir tarım ülkesi kalmasını önerdiler.

Sosyalist endüstrileşme savaşımı asıl 14. Kongre'nin hemen ardından başladı. Ülke sosyalizme ilerlerken, emperyalist güçler saldırılarını, provokasyonlarını ve casusluk çalışmalarını artırdılar. Bununla birlikte kırsal alandaki sınıf savaşı keskinleşiyordu. Endüstrileşmenin yoğun olduğu kentlerin geniş tahıl ve gıda gereksinimini, ne milyonlarca köy çiftliği karşılayabiliyor, ne de kulaklar karşılamak istiyordu. Toplam tahıl üretimi savaş öncesindeki düzeylere yaklaşıyordu.

15. Kongre Raporu'nda Stalin bunun için irili ufaklı çiftliklerin, toprağın ortak işlenmesi temelinde birleştirilmiş büyük ölçekli çiftliklere dönüşmesini, *kollektifleşmeyi* önerdi.

Kollektivizasyona en yoğun muhalefeti Rikof ve Tomski desteğiyle Buharin yükseltti. Buharin yıllardır zengin çiftliklerin Sovyet hükümeti tarafından desteklenmesini istiyordu. Sosyalist ekonominin, kulakları er geç özümseyeceğini ileri sürüyordu.

Buharin, partinin sosyalist endüstrileşme ve kollektivizasyon hattına karşı muhalefetini, 1928'e dek açık yürütmedi. Bundan önce, Troçki, Zinovyef ve Kamenef 1926'da biraraya gelerek parti hattına karşı bir blok oluşturmuşlardı. 7 Kasım 1927'de ise Moskova ve Leningrad'da Ekim devrimi kutlamaları için ayrı gösteriler tezgahlamaya çalıştılar.

14 Kasım 1927'de MK ve MK Komisyonunun ortak bir toplantısında Troçki, Kamenef ve Zinovyef partiden atıldılar. Troçki Alma Ata'ya sürüldü. Zinovyef ve Kamenef özeleştirilerini yaptılar ve partiye geri alındılar.

Bu arada Buharin partideki sağ muhalefetin başına geçti. 1929'da Troçkistlerle ilişki kurarak partiye karşı ortak muhalefet önerdi. Uyarılara aldırış etmeksizin davranan Buharin öncülüğündeki sağ muhalefetin durumu, 1929 Kasımında toplanan MK Plenumu'nda değerlendirildi. Muhalefetin oportünist görüşlerinin parti üyeliğiyle uyuşmadığı belirlendi.

Lenin'e göre "oportünizmin, hiçbir şeyi 'aşırı' bulmayan tek bir parti içinde 'meşru bir görüş' olduğu biçimindeki eski teori, artık işçiler için büyük bir kandırmacaya, işçi hareketi içinde büyük bir engel haline dönüşmüştü." (Lenin, *agy*, c.21, s.257)

Troçki, Zinovyef, Kamenef ve Buharın SBKP(B) içinde "meşru" bir görüşü temsil etmiyorlardı. Kaldı ki yalnızca görüşleri yüzünden değil, belki de, hatta asıl olarak parti disiplinini defalarca ayaklar altına alan davranışları yüzünden atıldılar.

1927'de Troçki, Sovyetler Birliği'nin kendini bir savaş ortamında bulması durumunda hükümeti beceriksizlikle suçlayıp erki almaya çalışacağını duyurdu. Partiyi savaşa hazırlanmamakla suçladı. Oysa, parti disiplinini sık sık çiğneyerek, parti içi tartışmayı oyuna dönüştürerek, partinin enerjisini ikide bir içe döndürerek savaşa hazırlığı asıl yavaşlatan kendileri oldu.

Yine de sosyalist endüstrileşme çok yol aldı. 1936'da kabul edilen anayasa sosyalizmin kuruluşunu vurguladı. 1941 geldiğinde, Sovyetler Birliği'nin salt şanlı bir Kızıl Ordusu değil, uzun ve yıkıcı bir savaşı karşılamak için gerekli endüstriyel ve tarımsal altyapısı da vardı. Bu görevler tamamlanmasaydı, Hitler faşizmi ne durdurulabilir, ne de yenilebilirdi.

Devlet Savunma Komitesi Başkanı, Halk Savunma Komiseri ve Silahlı Kuvvetlerin Başkumandanı görevlerinde Stalin, savaşa baştan sona önderlik etti. Cephede ve cephe gerisinde Sovyet halkı, Stalin'in önderliğinde görülmemiş bir özveriyle savaştı.

Sovyetler Birliği'nin Hitler faşizmine karşı kazandığı büyük utku, şanlı Ekim Devrimi'nin sınıfsal anlamını, Sovyet Devleti'nin apayrı sınıfsal özelliğini, dünya işçilerinin emekçilerinin gözünde daha da açığa çıkardı. Tüm dünyada, özellikle Avrupa ve Amerika'da işçilerin, emekçilerin Sovyet sevgisi, Co Amca adında bayraklaştı. Bu Sovyet sevgisi, emperyalizme derin bir korku saldı. Emperyalizm bu korkuyla Sovyetler Birliği'ne, yeni sosyalist ülkelere karşı soğuk savaş açtı. Emekçilerin yüreğinden, belleğinden Sovyet sevgisini, Co Amca'yı silebilmek umuduyla ortaya Sam Amca adını sürdü. Ama emperyalizm ne Sam Amca'yı sevdirebildi, ne de Co Amca'yı unutturabildi. Tam soğuk savaşın azıttığı bir dönemde, 5 Mart 1953'te Stalin öldü.

Emperyalizmin Stalin'e saldırısı, o yaşarken çoktan başlamıştı. O ölünce, oportünizm yılanı da deliğinden iyice çıktı. Anti-Stalinizm bir histeri gibi ortalığa yayıldı. Saldırganlar, Stalin'in şahsında, proletarya diktatörlüğüne duydukları nefreti kustular. Bazı doğruları da kullandılar ama onlar asıl olarak doğrulara vurdular. Stalin'in yanlışlarını ise sakladılar. Bu yanlışlar, oportünizmin sosyal demokrat bir konuma evrimi içinde yaşadı, dal budak saldı. Bugün Gorbaçof da Stalin'in yanlışlarının mantıksal sonucu ve savunucusu, doğrularının ise can düşmanıdır.

Partimiz, Stalin'in yanlışlarının doğru bir eleştirisine hemen hemen tek örneği oluşturdu. Ancak işçi sınıfı düşmanlarının Stalin'e karşı yürüttükleri saldırı furyasında her zaman Stalin yoldaşın yanında durdu. Bugün de duruyor. Onun 110. doğum yıldönümünü bu anlayışla kutluyor.

Yeni Gorbiler yaşamak istemiyorsak, Stalin'in yanlışlarını ayıklamak gereklidir

Bugünkü G rb'nin dünkü tohumları

Bugün sosyalist ülkelerde ve dünya komünist hareketinde karşılaştığımız içler acısı durum, Stalin'in yanlışlarının, hem de Stalin'in doğrularına küfrede küfrede evriminden başka bir yoldan ortaya çıkmadı.

Stalin'in yaşamını genel bir çerçeve içinde anlattık. Genelde terazinin olumlu yanlar kefesi ağır bastığı için, biz de genel çerçeveyi olumlu bir vurguyla verdik. Stalin'in yanlışlarına yanlızca atıfta bulunduk. Bu yazıda ise, söz konusu yanlışların, terazinin öteki kefesinde önemli bir yer tuttuğunu göstereceğiz.

Bugün tam Gorbaçof anti-Stalinist histeriyi doruğuna ulaştırmışken ve biz de bu histeriye karşı Stalin yoldaşımızın yanında saf tuttuğumuzu defalarca açıklamışken, Stalin'in yanlışlarını sıralamanın zamanı mı diye düşünülebilir. Ama bu doğru olmaz.

Gorbilerin, Yağcıların yürüttükleri gözü dönük saldırı, devrimci saflarda Stalin'i herşeyiyle savunmaya neden oluyor. Doğruyu yanlışı ayıklamadan yapılacak bir savunmadan ise devrimci hareket zarar görür. Yanlışlardan, yeni yeni Gorbi çizgileri türeyebilir.

Kaldı ki, Stalin'in yanlışlarını sıralamak, bugün Gorbaçof çizgisinin bu yanlışlardan hiç de arı olmadığını, bütün anti-Stalinist histerinin gerçekte Stalin'in doğrularına, yani Marksizm-Leninizme karşı yöneldiğini sergilemek açısından da zorunludur.

Bugün sosyalist ülkelerde ve dünya komünist hareketinde karşılaştığımız içler acısı durum, Stalin'in yanlışlarının, hem de Stalin'in doğrularına küfrede küfrede evriminden başka bir yoldan ortaya çıkmadı.

Bizim partimiz, Bilen yoldaş genel sekreterken başlayarak Stalin'e sahip çıkarak, dünya komünist hareketi içinde, oportünist görüşlerini Stalin düşmanlığı ardında gizlemeye çalışanlara kafa tutmuştu. Bu yönden Bilen yoldaş 1978 sonrasında oportünist taktiklere yöneldikten sonra bile "resmi" çevrelerde pek sevilmedi. Öte yandan partimiz, Stalin'in yanlışlarına sağlıklı bir eleştiri getirerek de, kendisi o yanlışların evrimi olduğu halde, Stalin'in doğrularına kin kusan oportünizme kafa tuttu. Ve bunu, bu sayfalarımızdaki bazı yazıların da gösterdiği gibi, son yılardaki sözde "açıklık" modasından çok önce, ta 1980'den beri yaptı.

Stalin'in çok ciddi yanlışları vardır. Lenin bir yerde, yanlışlar çoğunluğuyla iyi yanların aşırıya devam etmesiyle ortaya çıkar anlamına gelen bir Rus atasözü aktarıyor. Bu söz Stalin için tam anlamıyla geçerlidir. Stalin hep savrulmuş, doğruyu aşırı noktalara götürerek teorik ve pratik birçok konuda kantarın topuzunu kaçırmış, sonunda yanlış konumlara varmıştır.

Bunlardan en ciddi bulduğumuz ve başka yanlışlara da kaynak olarak gördüğümüz üç teorik yanlışa ilişkin yazıları eski yayınlarımızdan derleyerek, ikisini bu sayfalarımızda basıyoruz, birini de gelecek sayımıza bıraktık. Ancak Stalin'in teorik yanlışları bu kadarla sınırlı değildir. Felsefe düzeyinde, Marks'ın *Kapital*'de kullanarak örneklediği ve diyalektiğin önemli bir yasası olan yadsımanın yadsımasını yadsımıştır. Barış konusunu yanlış değerlendirmiştir. Ulusal burjuvazi kavramında önemli yanlış değerlendirmeleri vardır.

Bütün bu teorik yanlışlar hep savrulma örneğidir. Örneğin, Troçki, tek ülkede sosyalizm olmaz derken haksızdı. Buna karşı Stalin önce doğru bir konumda yer aldı. Ama burada durmadı, işi tek ülkede komünizme vardırdı. Yine, örneğin, Sovyetler'de yanlış felsefe akımlarının yadsımanın yadsıması yasasını yanlış bir içerikle kullanmalarına karşı çıkarken, işi yasayı tümüyle yadsımaya vardırdı.

Pratik siyasette de Stalin'in yanlışları çoktur:

Stalin, ulusal sorunda uzman olduğu halde, uygulamada bu konuda bile aşırıya giderek Lenin'in şiddetle eleştirdiği yanlışlar, ezilmiş ulusların hassasiyetini dikkate almayan gereksiz sertlikler yaptı.

Kollektivizasyon doğru başlamış ama yalnızca Kulaklara değil orta ve yoksul köylülere de zor kullanımıyla sonuçlanmıştır.

Proletarya diktatörlüğünün ayakta kalabilmesinde partinin birliği ve partinin oportünizmden temizliği önem taşır ama savrulup da çok sayıda eski Bolşeviği, bu arada Troçki gibi muhalifleri öldürtmek gerekmezdi.

Lenin'in vasiyet olarak bıraktığı uyarı mektubundan sonra Stalin bir dönem tutumuna dikkat etti ve haklı olarak büyük itibar topladı. Ancak bunu kişiyi putlaştırmaya uzatmak hiç de gerekli değildi.

Komintern 1935'te yapılan 7. Kongreden önceki dönemde, sokakta görülen sosyal demokrat işçiyi sosyal faşist diye neredeyse hemen orada dövmeyi öğütlerken, böyle bir yanlış (sosyal demokrasi açısından yanlış değil, akıma ilişkin bir olguyu tekil kişilere indirgemek açısından yanlış) yaparken, 7. Kongre ile birden, bu kez sağ bir cephe anlayışına savrulmuştur.

Sovyetler'in Hitler'le anlaşma imzalayarak zaman kazanmaya çalışması tarihsel olarak anlaşılabilir zorunlu bir ödündür. Ancak Hitler'e yaşgününde coşkulu mesajlar göndermeye ne gerek vardı?

Çin devrimi ulusal burjuvazi konusundaki yanlış anlayışla bağlı olarak Stalin'in önerdiği yoldan ilerleseydi, gerçekleşmezdi. Çin devrimi, Stalin'e rağmen, Mao ve ÇKP sayesinde gerçekleşti.

1950 sonrasında, soğuk savaş sırasında Sovyetler'in buzları eritmeye yönelik bazı taktikler yapması anlaşılabilirdi. Ama Stalin'in, örneğin Britanya Komünist Partisi'nin sosyalizme barışçıl yoldan geçileceğini söyleyen programını onaylaması hiç de gerekmezdi.

Daha da örnekleri sayılabilir. Bizim parti içi kavgada karşılaştığımız çirkin yöntemler, ideolojinin siyasete kurban edilmesi vb. hep bunlardan kaynaklanmıştır. Ama ne var ki, bu yanlışlar hep kritik koşullarda yapılmıştır. Bu koşullarla başedilebilmiş olması başlıbaşına önemli bir kazanım sağlamıştır. Hem bu kazanımı sağlayıp, hem de bu yanlışlara düşmemek gerekirdi. Buna da Stalin'in çapı yetmemiştir. Bu, ancak Marks, Engels, Lenin gibi olağanüstü büyük liderlerin harcıydı.

Nitekim Lenin, büyüklüğünü, son mektubunda yaptığı uyarıyla da göstermiştir. Bu mektupta özellikle Stalin-Troçki ilişkilerine değiniyor ve şöyle diyordu:

"...İstikrar sorunu açısından Merkez Komitesi'nin, Stalin ve Troçki gibi üyeleri belirleyici öneme sahiptir. Bölünme tehlikesinin büyük ölçüde bu ikisinin ilişkisine bağlı olduğunu düşünüyorum. Başka önlemlerin yanısıra kanımca Merkez Komitesi üyelerinin sayısını 50'ye 100'e çıkarmak bu amaç açısından yararlı olur.

"Stalin yoldaş genel sekreter olunca elinde olağanüstü yetki toplamıştır. Ve ben onun, elindeki bu yetkiyi her zaman yeterince dikkatle kullanmaya yetenekli olduğundan emin değilim. Öte yandan Troçki yoldaş, Ulaşım İçin Halk Komiserliği konusunda Merkez Komitesi'ne karşı yürüttüğü mücadelenin de gösterdiği gibi, yalnızca parlak yetenekleriyle öne çıkmıyor. Kişisel olarak şu an Merkez Komitesi'nin belki de en yetenekli üyesi o, ama kendine aşırı bir güveni olduğunu ve işin salt bürokratik yanına aşırı bir ilgi duyduğunu gösterdi.

"Şimdiki Merkez Komitesi'nin bu iki liderinin sözünü ettiğim özellikleri birden bire bir bölünmeye yol açabilir. Ve eğer partimiz bunu önlemeye yönelik adımlar atmazsa, bu iş hiç beklenmedik bir anda karşımıza çıkabilir.

"24 Aralık 1922 Tarihli Mektuba Ek:

"Stalin gereğinden fazla kaba. Bu eksiklik, bizim aramızda, komünistler arasındaki işlerde oldukça hoşgörüyle karşılanabilirse de, bir genel sekreterde hoşgörülmez oluyor. Bu nedenle yoldaşların, Stalin'in bu görevden alınmasının bir yolunu düşünmelerini ve onun yerine Stalin'in tüm öteki yanlarına ek olarak bir üstünlüğü olan, yani yoldaşlarına daha hoşgörülü, daha sadık, daha kibar ve daha düşünceli, daha az kaprisli vb. birini getirmelerini öneriyorum. Bu çok önemsiz bir ayrıntı olarak görülebilir. Ama bölünmeye karşı önlemler açısından ve Stalin'le Troçki arasındaki ilişki üzerine yazdıklarım açısından ayrıntı olmadığını, ya da belirleyici önem kazanabilecek bir ayrıntı olduğunu düşünüyorum."

Burada söylenenler zaman içinde doğru çıktı. Stalin'le Troçki arasındaki karşılıklı tepkisel ilişki, parti birliğini tehlikeye attığı gibi, karşılıklı savrulmalar da getirdi. Ancak herşeye rağmen, çitin, tarihsel olarak doğru yanında duran Stalin'di.

Aynı mektupta Lenin, Troçki'nin Bolşevik olmadığını da belirtiyordu. Gerçekten Troçki'nin sonradan aldığı konumlar, partiye karşı takındığı yıkıcı tutumlar özde hep Bolşevizm'den uzak oldu. Parlak yeteneklerini de kullanarak Troçki, ezeli muhalif rolüne soyundu. Bu özellik bugün de Troçkist hareketlerde dikkati çeken bir özellik olarak hâlâ yaşıyor.

Troçki'nin ezeli muhalefeti, Lenin gibi ideolojik ve siyasal gücü tartışılamaz bir büyük insanın liderliğinde belki önlenebilirdi. Böyle bir durumda onun iyi yanları öne çıkarılabilirdi. Ama olmadı. Troçki, hem aşırı tepkiler gösterdi, hem de özellikle zaman ilerledikçe aşırı tepki gördü. Troçki, gördüğü aşırı tepkiyi belki haketmemiştir ama geneliyle doğru sayılmayı hiç haketmemiştir.

Stalin ile Troçki arasındakı ilişkiler, ders alınması gereken bir yan taşıyor. Komünist kadrolar, düşmana karşı verdikleri mücadeleyle, yoldaşlarının varsa yanlışlarına karşı verdikleri mücadeleyi ayırdetmeyi bilmelidirler. Düşmana yıkıcı ve devrimci, yoldaşlarına karşı ise olunabilecek son noktaya kadar yapıcı ve reformcu olmayı öğrenmelidirler. Lenin'in ölümünden sonra, Stalin ile Troçki birbirlerini tamamlayabilselerdi, kuşkusuz devrimci merkez bundan yararlı çıkacaktı. Bu olmadı. Yeni kuşaklar olarak biz bundan ders çıkarmalıyız.

Geçmişten öğrenmek, herhalde Stalin'i 110. doğum yıldönümünde anmanın ona en çok yaraşacak bir yoludur.

Bu yazı, Yürükoğlu yoldaşımızın, 1982'de yayınlanmış olan *Yaşayan Sosyalizm* kitabından bir bölümdür

Stalin ve t k ülkede k münizm

Tek ülkede komünizmin olabileceği, hem de devletin ortadan kalkmayacağı görüşü ekonomik-toplumsal-tarihsel bir aşama olarak komünizmin neleri gerektirdiğini yeterince anlamamış ve dolayısıyla enternasyonalist olmayan bir görüştür.

Stalin'in görüşü şöyleydi: Dünyada emperyalizmin varlığı koşullarında tek ülke içinde komünizme geçilebilir. Bu durumda, ülke içinde hiçbir işlevi olmadığı halde, emperyalist saldırganlığa karşı devletin varlığı sürer. Yani komünist toplumun bu üst evresinde devlet de varolacaktır.

Stalin bu görüşünü 1939'da toplanan 18. Parti Kongresi'ne okuduğu raporda ortaya atmış ve şöyle demiştir:

"İleriye, komünizme doğru gidiyoruz. Devletimiz komünizm döneminde de kalacak mıdır?

"Eğer kapitalist kuşatma eritilmemişse ve yabancı askersel saldırı tehlikesi yok olmamışsa, evet, kalacaktır."

Tek ülkede komünizmin olabileceği, hem de devletin ortadan kalkmayacağı görüşü ekonomik-toplumsal-tarihsel bir aşama olarak komünizmin neleri gerektirdiğini yeterince anlamamış ve dolayısıyla enternasyonalist olmayan bir görüştür.

Stalin'in son yıllarında, "Sovyetler Birliği'nin hızla komünizme yaklaştığı" (ve kısa süre sonra varacağı) propagandası iyice ortalığı sarmıştır. Ardından gelen Hruşçof dönemi, Stalin'i iyisiyle-kötüsüyle, doğrusuyla-yanlışıyla "reddederken" hatta tarihten silerken bu görüşü almış, bu yoldaki propagandayı görülmedik boyutlara çıkarmıştır. *"Yirmi yıl içinde komünizme varacağız"* görüşü propagandada kalmamış, 1961'de kabul edilen yeni parti programına yazılmıştır. Bu programdan bir iki örnek okumakta büyük yarar vardır:

"İçinde bulunduğumuz on yıl (1961-1970) zarfında Sovyetler Birliği, komünizmin maddi teknik temelini yaratarak, adam başına istihsal bakımından kapitalizmin en kuvvetli ve en zengin memleketi Amerika Birleşik Devletleri'ni geçecek, emekçilerin maddi refahı ve kültürel-teknik düzeyi önemli derecede yükselecek, herkesin maddi ihtiyaçları giderilecek, bütün kolhoz ve sovhozlar yüksek verimli ve yüksek gelirli işletmelere çevrilecek, Sovyet insanlarının elverişli mesken ihtiyaçları genel olarak tatmin edilecek, ağır beden emeği ortadan kalkacak, SSCB en kısa işgünü uygulayan memleket olacaktır.

"İkinci on yılın (1971-1980) sonralarında komünizmin bütün halka maddi kültürel nimetler bolluğu sağlayacak maddi-teknik temeli atılmış olacak, Sovyet cemiyeti ihtiyaçlarına göre paylaştırma prensibinin hayata geçirilmesine tamamen yaklaşacak ve tek genel halk mülkiyetine tedricen geçiş sağlanacaktır. Böylelikle *Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde komünist cemiyet genel hatlarıyla kurulmuş olacaktır.* Komünist cemiyetin tamamen kurulması işi daha sonraki devrede sona erdirilecektir." (s.56-57)

"Önümüzdeki 10 yıl zarfında (endüstri ürünlerinin hacmi-*R.Y.)* aşağı yukarı iki buçuk defa artırılacak ve ABD'nin sanayi istihsali seviyesi geçilecektir.

"20 yıl zarfında en az altı defa artırılacak ve ABD'nin sanayi istihsalinin şimdiki genel hacmi çok geride bırakılacaktır.

"Bu amaçla, 10 yılda sanayide *emek verimliliği* iki defadan fazla, 20 yılda ise dört buçuk defa artırılmalıdır. 20 yıl sonra, Sovyet sanayii emek verimliliği, Amerika'daki emek verimliliğinin şimdiki seviyesini iki defa geçecek, SSCB'de işgününün kısaltılması sebebiyle de, saat başına istihsal bakımından, Amerika çok daha geride bırakılacaktır." (s.59)

"...Köy ahalisi kültür ve yaşayış şartları bakımından şehir ahalisiyle denkleşecektir.

"Şehir ile köy arasındaki sosyal-ekonomik ve kültürel arayış farklarının ortadan kaldırılması, komünizmin kurulmasının en büyük sonuçlarından biri olacaktır." (s.74)

"Parti resmen ilan eder: Sovyet insanlarının şimdiki nesli komünizmde yaşayacaktır." (s.123) (*SBKP Programı,* Sosyalist ülke basımı, 1961)

Dünya devrimci merkezi olan bir ülkenin komünist partisinin, enternasyonal işçi ve komünist hareketinin öncü gücü olan bir partinin programına böyle bilim dışı keyfilikleri yazdırmaya kimin hakkı vardır? Marksizmi en iyi bilen kadrolar yine SBKP'de olduğu halde programa böyle basitliklerin girebilmesi, parti-içi yaşamda bir bozukluk olduğunu göstermez mi?

Stalin'in 18. Kongre'de okuduğu raporda ve SBKP'nin 1961'de kabul edilen programında yer alan bu görüşleri doğru bulmuyoruz. *Birincisi,* devletin varlığı koşullarında sınıfsız toplumun olabileceğini varsayıyor. Devletin yaşadığı sürece hem dışta, hem *içte* baskıyı temsil ettiğini unutuyor. Birinci anlayışın doğal sonucu olarak *ikincisi,* tek ülkede komünizmin olabilirliğini varsayıyor. Dolayısıyla, ülke ne denli büyük olursa olsun, komünizme *dar* bir çerçevede bakıyor.

Devletin ortadan kalkmasının uluslararası çerçevesi ve sınıfsız toplum

Dünyanın bir bölümünde kurulmuş proletarya diktatörlükleri, ekonomik üstünlük temelinde yükselen dünya güç dengesi, sosyalizm lehine kesin olarak değişmeden tek başlarına başarılı olamazlar. Bugünkü koşullarda başarının en önemli garantisi, en başta varolan proleter diktatörlüklerinin kendi aralarında ve öteki ülkelerin işçi sınıflarıyla kaynaşmış-sarsılmaz bir blok oluşturmalarıdır. Çünkü kurulan proletarya diktatörlükleri yalnızca *kesimsel başarılardır.* Ne zaman ki, dünyanın ekonomik-toplumsal ve siyasal ilişkiler ağı sosyalist ülkelerin ve onların dünya çapındaki bağlaşıklarının *lehine* bir ağırlığa dönüşür, işte o zaman bu, kesimsel değil kesin, bütünsel sonuç olacaktır. Bu noktaya, büyük bir olasılıkla, emperyalizmin birden topluca çökmesiyle değil, tek tek ülkelerde devrimlerle gelinecektir. İşte bu süreç, *dünya proletarya diktatörlüğünün* giderek olgunlaşması sürecidir. Dünya proletarya diktatörlüğünün oluşması, *sosyalizmin sonul zaferi* anlamına gelecektir.

Dünya proletarya diktatörlüğü, şimdiki ve yeni katılan sosyalist ülkelerin her alanda emperyalizme üstün geldiği, geri dönüşsüz egemenlik anıdır. Tam da bu nedenle, dünya proletarya diktatörlüğü, genel olarak proletarya diktatörlüğünün (tarihsel olarak devletin bu en son biçiminin) giderek kendini yadsıması, yok olup gitmesi sürecinin de *başlangıcı* olacaktır. Bu aşamadan önce hiçbir ülkede devletin kalkmasından söz edilemez. Tersine, bu ana dek tüm işçi devletleri dünya çapındaki düşman burjuvaziye karşı giderek güçlenmek zorundadır. Sosyalizm aşamasında devletin (proletarya diktatörlüğünün) varlığının *dış* nedeni burada yatmaktadır.

Dünya proletarya diktatörlüğünün kurulması yeni bir tarihsel çağ açacaktır. Kapitalizmin-emperyalizmin bir sistem olarak çöktüğü, savaş tehlikesinin ekonomik kaynağının ortadan kalktığı, insanlığın bayrağına "herkese gereksinimi kadar" ilkesinin yazılmaya başlanacağı bir çağ. Kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı kapanacak ve *komünizm çağı* açılacaktır. Ordular, silahlar, baskı aygıtları, emeğin zorunlu yapısı, sınırlar bu çağda kalkacaktır. Üretim güçleri, kapitalizm altında kimsenin düşünemeyeceği boyutlarda gelişmeye başlayacaktır. Çünkü üretim güçlerinin değerlendirilmesinde devlet sınırlarının egoist, kör engeli ortadan kalkacak, dünya ölçüsünde ekonomik yarar belirleyici olacaktır. Sınıflar da ancak *bu aşamada,* bu görülmemiş üretim güçleri temelinde ortadan kalkacaktır.

Marks, Engels, *Alman İdeolojisi*'nde, komünizmin nesnel temeli olarak üretim güçlerinin gelişmesinin nasıl dünya çapında bir gelişme istediğini, dolayısıyla komünizmin ancak nasıl dünya çapında gerçekleşebileceğini çok güzel açıklamışlardır:

"Bu 'yabancılaşma' (*'Entfremdung)* (filozofların anlayacağı bir terim kullanırsak) ancak iki *pratik* koşul varsa kaldırılabilir. 'Dayanılmaz' bir güç, yani insanların ona karşı devrim yaptıkları bir güç olabilmesi için, bir yandan insanlığın büyük yığınını 'mülksüz' kılmış olması, öte yandan, bunu varolan bir zenginlik ve kültür dünyasına çelişik olarak yapmış olması gerekir. Her iki koşul da, üretim güçlerinde büyük bir artışı, yüksek bir gelişme derecesini varsayar. Öte yandan, üretici güçlerin bu gelişmesi (ki bu aynı zamanda insanların yerel varoluşları yerine, *dünya-tarihsel* varoluşlarında ortaya çıkan gerçek ampirik varoluşlarını anlatır) kesinlikle zorunlu bir pratik koşuldur. Çünkü bu olmadan, yoksunluk, *yoksulluk* sırf genelleşmiş olur ve de yoksullukla birlikte gereksinimler için savaşım tekrar başlar, bütün kirli işleyiş zorunlu olarak geri gelir. Daha da öte, bu böyledir çünkü bir yandan *tüm* uluslarda aynı anda 'mülksüz' yığınlar olgusunu (evrensel rekabet) yaratan, böylece her ulusu öteki ulusların devrimlerine bağımlı yapan ve öte yanda sonunda *dünya-tarihsel,* ampirik olarak evrensel bireyleri yerel bireylerin yerine koyan insanlar arasındaki *evrensel ilişki,* ancak üretim güçlerinin bu evrensel gelişmesiyle kurulabilir. Bu olmasa, bir, komünizm yerel bir olgu olarak varolabilir, iki, ilişki *güçlerinin* kendisi *evrensel,* dolayısıyla dayanılmaz güçler olarak gelişmiş olmazlar, batıl inançlarla çevrili yerli-malı 'koşullar' olarak kalırlar, üç, ilişkinin her genişlemesi, yerel komünizmi ortadan kaldırır. Ampirik olarak, komünizm ancak egemen halkların 'hep birlikte' ve aynı anda bir eylemi olarak olanaklıdır, ki bu üretim güçlerinin evrenşel gelişmesi ve onlarla bağlı olarak dünya ilişkisini varsayar.

"Üstelik *işçiden başka hiçbir şey* olmayan işçiler yığını (...) *dünya pazarını* varsayar. Bu yüzden proletarya, ancak *dünya-tarihsel* olarak varolabilir. Aynen onun eylemi, komünizmin ancak 'dünya-tarihsel' bir varoluşa sahip olabileceği gibi. Bireylerin dünya-tarihsel varoluşu, yani bireylerin varoluşunun dünya tarihiyle doğrudan bağlı olması."

Dolayısıyla, komünizm aşamasının bir ülkenin sınırları içinde ele alınmasıyla en azından yöntemsel (metodolojik) yanlış yapılmış olur. *Tek ülkede komünizm olmaz.* (Tek ülkede "sınıfsız toplum" da olmaz!)

Devletin ortadan kalkışının iç ve dış koşullarından söz edilebilir. Asıl olarak komünizmin üst aşamasına geçişin iç ve dış koşulları vardır. Ancak bu "iç ve dış koşullar" birbirlerinden ayrı olarak değil, komünizme geçilip geçilmemesini (ve devletin kalkıp kalkmaması) *birlikte* belirler. Dünya ölçeğinde bir gelişme olan komünizmi, "iç ve dış" koşullar ayrı ayrı değil, *bir bütün olarak* belirler. "İç ve dış" ayrımı yalnızca anlayış kolaylığı içindir. "Dış" ve "iç" koşullar *birlikte* çalışarak ülke içinde sınıfsız topluma geçişi sağlayacak koşulları yaratırlar.

Bu yazı da Yürükoğlu yoldaşımızın 1982'de yayınlanan *Yaşayan Sosyalizm* kitabının birinci bölümüdür

Stalin ve tüm halkın d vl ti

Stalin'in ilk kez formüle ettiği 18. Kongre Raporu'ndaki çerçeveye göre, sömürücü sınıflar ortadan kalktığı için sınıf kavgası bitmiş, devletin ülke içinde baskı rolü yok olmuştur. İşte bu anlayış, "tüm halkın devleti" fikrinin kaynağıdır.

SBKP'nin çeşitli kongre raporları "tüm halkın devleti"nden sözediyor. Bu raporların proletarya diktatörlüğünden *farklı* bir devlet olarak ele aldığı "tüm halkın devleti" ile anlatılmak isteneni daha iyi anlayabilmek için önce SBKP programına bakalım:

"Proletarya diktatoryası, komünizmin birinci safhası olan sosyalizmin tam ve kesin zaferini ve cemiyetin enine boyuna komünizm kuruculuğuna geçmesini sağlamak suretiyle tarihi ödevini yerine getirdi ve iç gelişme ödevleri bakımından SSCB'de lüzumlu olmaktan çıktı. Proletarya diktatoryası devleti olarak doğan devlet, yeni çağdaş safhada genel halk devleti haline, bütün halkın menfaatlerini ve iradesini ifade organı haline geldi...

"Partinin görüşü, devletin yok olmasından evvel, işçi sınıfının diktatoryasına lüzum kalmayacağı merkezindedir. Devlet, genel halk teşkilatı olarak, komünizmin tam zaferine kadar muhafaza edilecektir. halkın iradesini ifade ederek, devlet, komünizmin maddi-teknik temelini yaratma, sosyalist münasebetleri komünist münasebetlerle değiştirme işlerini teşkilatlandırmak, emek ve tüketim ölçülerini kontrol etmek, refahın artırılmasını sağlamak, Sovyet vatandaşlarının hak ve hürriyetlerini sosyalist hukuk düzenini ve sosyalist mülkiyeti korumak, halk kitlelerini şuurlu disiplin ve emeğe komünistçe yanaşmak ruhunda terbiye etmek, memleketin güçlü savunmasını ve güvenliğini garantilemek, sosyalist memleketlerin kardeşçe işbirliğini geliştirmek, genel barış davasına dört elle sarılmak ve bütün memleketlerle normal münasebetler kurmak ödevleriyle yükümlüdür."

Yukarıdaki alıntının sosyalizm-komünizm konularında taşıdığı çeşitli yanlışlar üzerinde durmayacağız. Ancak görüldüğü gibi alıntıya göre Sovyetler Birliği'nde artık proletarya diktatörlüğü *yoktur.* Marksist devlet teorisine göre *her* devlet özünde bir sınıfın diktatörlüğüdür, ama Sovyetler Birliği'nde hem de sınıflar da varolduğu halde bu devlet bir diktatörlük değildir.

Önce Lenin'in proletarya diktatörlüğünün ortadan kalkışına ilişkin görüşlerini iki kısa alıntıyla gördükten sonra, "tüm halkın devleti" anlayışının nereden kaynaklandığına bakalım.

Birinci alıntı *Büyük Başlangıç* adlı makaleden:

"Latince bilimsel-tarihsel-felsefi bir terim olan 'proletarya diktatörlüğü'nü daha basit bir dile çevirirsek, aynen şu anlama gelir:

"Sermayenin boyunduruğunu kırıp atma savaşımında, bunu fiilen gerçekleştirmede, utkuyu koruma ve güçlendirme savaşımında, yeni sosyalist toplum sistemini yaratma çalışmasında ve *sınıfların tümden kaldırılması için yürütülen* bütün savaşımda, yalnız belli bir sınıf, yani kent işçileri ve genel olarak fabrika, endüstri işçileri, tüm emekçi ve sömürülen halk yığınına öncülük etme yeteneğine sahiptir. (...)

"...*Proletarya diktatörlüğü de sınıf savaşımının sürdüğü bir dönemdir. Sınıflar varolduğu sürece kaçınılmaz olan sınıf savaşımı bu dönemde biçim değiştirir* ve sermayenin yıkılmasından hemen sonraki dönemde özellikle keskindir ve özellikle özgüldür. Proletarya siyasal erki ele geçirdikten sonra sınıf savaşımını durdurmaz. Sınıflar kaldırılana dek sürdürür. Tabii değişik koşullar altında, değişik biçimde ve değişik araçlarla."(abç)

İkinci alıntı *Devlet ve Devrim*'den:

"Devlet varolduğu sürece, özgürlük yoktur. Özgürlük olduğu zaman devlet olmayacaktır.

"Devletin tamamen eriyip gitmesinin ekonomik temeli, komünizmin, kafa ile kol emeği arasındaki antitezin yok olduğu, dolayısıyla çağdaş *toplumsal* eşitsizliğinin ana kaynaklarından birinin yok olduğu denli yüksek bir gelişme aşamasına ulaşmasıdır. Üstelik bu kaynak, hiçbir biçimde sırf üretim araçlarının kamu mülkiyetine dönüştürülmesiyle, sırf kapitalistlerin mülksüzleştirilmesiyle anında kaldırılabilecek bir kaynak değildir."

Lenin'in söylediklerinden çok iyi anlaşıldığı gibi, proletarya diktatörlüğü kapitalizmden komünizme geçiş döneminin *tümünü* kapsar. Bu dönemde, şimdiki anlayışın tersine, sınıf kavgası vardır ancak sınıfların *varoluş biçiminde* değişiklikler gelişmektedir. Lenin, çok yazısında bu değişmeye dikkat çekmiştir. Sovyetler Birliği'nde sınıf ve katmanların bugünkü ekonomik gelişme düzeyinde gösterdiği yeni varoluş biçimleri ve karşılıklı ilişkileri üzerinde yeterince durulmaması raslantı ve unutkanlık sonucu değildir. Stalin'in "tüm halkın devleti" *anlayışını* ilk kez formüle ettiği 18. Kongre Raporu'ndaki çerçeveye bağlılığın sonucudur. Bu anlayışa göre, sömürücü sınıflar ortadan kalktığı için sınıf kavgası bitmiş, devletin ülke içinde baskı rolü yok olmuştur. İşte bu anlayış, "tüm halkın devleti" fikrinin kaynağıdır.

Stalin'in 18. Kongre konuşması şöyle demektedir:

"Lenin şu sözleri söylediğinde kesinlikle haklıydı:

" 'Burjuva devletlerinin biçimleri son derece çeşitlilik gösterir, ama özünde hepsi aynıdır. Şu ya da bu biçimde ama son çözümlemede tüm bu devletler, kaçınılmaz olarak burjuva diktatörlüğüdürler. Kapitalizmden komünizme geçiş de mutlaka çok çeşitli ve zengin biçimler yaratacaktır. Ama bunların özü kaçınılmaz olarak aynı olacaktır: Proletarya diktatörlüğü!'

"Ekim devriminden bu yana, sosyalist devletimiz belli başlı iki gelişme aşamasından geçmiştir.

"Birinci aşama, Ekim devriminden sömürücü sınıfların ortadan kaldırılmasına kadarki dönemdir. Bu dönemde ana görev, alaşağı edilen sınıfların direnişini bastırmak, saldırganların saldırılarına karşı ülkenin savunmasını örgütlemek, endüstri ile tarımı yeniden canlandırmak ve kapitalist öğelerin ortadan kaldırılmasının koşullarını hazırlamaktı. Buna uygun olarak, devletimiz bu dönemde belli başlı iki işlev görüyordu. Birinci işlevi, ülke içinde alaşağı edilen sınıfları bastırmaktı. Bu yönüyle devletimiz, ondan önceki devletlerle yüzeysel benzerlik taşıyordu. Onların da işlevleri başkaldıranları bastırmaktı. Ancak ikisi arasında temel bir fark vardı. Bizim devletimiz emekçi çoğunluğun çıkarları doğrultusunda sömürücü azınlığı bastırırken, önceki devletler sömürücü azınlığın çıkarları doğrultusunda sömürülen çoğunluğu bastırıyordu. Devletimizin ikinci işlevi, ülkeyi yabancı saldırıya karşı savunmaktı. Bu yönüyle de devletimiz önceki devletlerle yüzeysel bir benzerlik taşıyordu. Onlar da ülkelerinin silahlı savunusunu üstlenmişlerdi. Ancak ikisi arasında temel bir fark vardı. Bizim devletimiz, emekçi çoğunluğun kazanımlarını yabancı saldırıya karşı korurken, önceki devletler bu gibi durumlarda sömürücü azınlığın zenginliğini ve ayrıcalıklarını koruyorlardı. Devletimizin bir de üçüncü işlevi vardı: O da devlet organlarımızın yeni sosyalist ekonomik sistemin yavru filizlerini geliştirmek ve halkı sosyalizm ruhunda yeniden eğitmek için yürüttükleri ekonomik örgütlenme ve kültürel eğitim çalışmasıydı. Ancak söz konusu dönemde bu yeni işlev sözü edilir bir gelişme gösteremedi.

"İkinci aşama, kentte ve kırda kapitalist öğelerin ortadan kaldırılmasından sosyalist ekonomik sistemin tam utkusuna ve yeni anayasanın kabulüne kadarki dönemdi. Bu dönemin başlıca görevi, sosyalist ekonomik sistemi ülke çapında yerleştirmek, kapitalist öğelerin son kalıntılarını ortadan kaldırmak, bir kültür devrimi gerçekleştirmek ve ülkenin savunması için baştan aşağı modern bir ordu oluşturmaktı. Sosyalist devletlerimizin işlevleri de buna uygun bir biçimde değişti. *Ülke içinde askersel baskı işlevi kalktı, öldü gitti. Çünkü sömürü kaldırılmıştı, ortada sömürücüler kalmamıştı, böylece bastırılacak kimse de yoktu.* Bu baskı işlevinin yerini, sosyalist mülkiyeti, halkın mülkiyetini çalıp çırpanlara karşı koruma işlevi aldı. Ülkeyi yabancı saldırıya karşı savunma işlevi olduğu gibi kaldı. Dolayısıyla Kızıl Ordu ve Deniz Kuvvetleri, bunların yanısıra, yabancı casusluk servislerinin ülkemize gönderdiği casusları, suikastçıları ve bozguncuları ortaya çıkarıp cezalandırmada yeri doldurulmayacak bir görev gören ceza organları ve istihbarat servisi de olduğu gibi kaldı ve sonuna dek geliştirildi. Şimdi devletimizin ülke içindeki temel görevi barışçı ekonomik örgütlenme ve kültürel eğitim çalışmasıdır. Ordu, ceza organları ve istihbarat servisimize gelince, bunların sivri ucu artık ülke içine değil, dışarıya, dış düşmanlara yönelmiştir.

"Gördüğünüz gibi, bugün tarihte örneği olmayan ve birinci aşamadaki sosyalist devletten biçim ve işlevleri yönünden oldukça farklı, yepyeni bir sosyalist devletimiz vardır." (abç)

Stalin'in, alıntının başında Lenin'den yaptığı aktarma bir an için şöyle düşündürüyor: Acaba Stalin, bu yeni devletin, proletarya diktatörlüğünün bir biçimi olduğunu mu söylüyor? Ancak alıntı dikkatli okunduğunda bunun böyle olmadığı, Stalin'in yeni devleti Lenin gibi anlamadığı ve Lenin aktarmasını da yalnızca söylediğinden geri kaçabilmeye bir taktik köprü olarak kullandığı ortaya çıkıyor. Çünkü Stalin, ülke içinde bu devletin *baskı rolü bitmiş,* hırsızları-dolandırıcıları cezalandırma düzeyine düşmüştür demektedir. Devletin baskıcı rolünü *sınıfların varlığıyla* değil, kapitalist sınıfın varlığıyla bağlamaktadır.

Devletin, proletarya diktatörlüğünün ülke içindeki baskıcı rolünü burjuvazinin varlığıyla bağlayabilmek için ya bilinçli çarpıtma ya da Marksizmi hiç anlamamış olmak gerekir.

Bireyler arası ilişkilerin toplumsal işbölümü yoluyla maddeleşmiş ilişkiler durumunu alması ve bunların "düzenleme", baskı gerektirmesi hiçbir istekçi buluşla ortadan kaldırılamaz. Bunlar ancak bireylerin yeniden maddesel güçleri ve ilişkileri kendi egemenlikleri altına almaları ve *işbölümünü ortadan kaldırmalarıyla* gerçekleşecektir.

Sonuç olarak, proletarya diktatörlüğü kalktı, "tüm halkın devleti" geldi görüşü, Marksizmin devlet teorisini çarpıtmaktadır. Sosyalizmin *gerçek* sorunlarını kağıt üzerinde kaldırarak yaşamda "ilerleme" sağlamak olabilseydi, bu belki bir işe yarayabilirdi. Oysa, diktatörlüğün "kalktığı" üzerine binlerce kongre kararı alınsın, birşey değişmeyecektir. Marks'ın ünlü cümlelerini anımsayalım:

"O zaman şu soru çıkar: Devlet komünist toplumda ne gibi bir dönüşüm geçirecektir? Bir başka deyişle, orada devletin bugünkü işlevlerinin benzeri olan ne gibi toplumsal işlevler varlıklarını sürdüreceklerdir? Bu soruya ancak bilimsel bir yanıt verilebilir. Halk sözcüğü ile devlet sözcüğünü bin türlü birleştirerek soruna bir pire zıplaması kadar yaklaşılamaz.

"Kapitalist toplum ile komünist toplum arasında, birinin diğerine devrimci dönüşümü dönemi yatar. Ayrıca bunun karşılığı olan bir siyasal geçiş dönemi de vardır ki, bunda devlet, *proletaryanın devrimci diktatörlüğünden* başka hiçbir şey olamaz." (*Gotha Programı*)

Güney Afrika devrimini boğma çabaları boşa çıkacaktır

Ateşi söndürmey çalışanlar ateşt yanacaklar

Gorbi'nin kapıyı ardına kadar açmasıyla, Güney Afrika devrimine, içeriden ve dışarıdan yapılan saldırılar son aylarda yoğunlaştı. SBKP'nin uzlaşmacı çizgisini izleyen Güney Afrika Komünist Partisi (GAKP) ve Afrika Ulusal Kongresi (ANC) devrimci mücadeleyi rafa kaldırdılar, uzlaşma yönünde ciddi adımlar attılar. Ne var ki, yaratılan uzlaşma havasına rağmen şu gerçek değişmemiştir: Siyah işçi ve emekçinin devrimci başkaldırısı sürmektedir.

Yapılan en son ANC gösterisi düzenin kabul edebileceği. uzlaşmacı belgilerin sergilendiği bir platform oldu.

Gorbi'nin kapıyı ardına kadar açmasıyla, Güney Afrika devrimine, içeriden ve dışarıdan yapılan saldırılar son aylarda yoğunlaştı. SBKP'nin uzlaşmacı çizgisini izleyen Güney Afrika Komünist Partisi (GAKP) ve Afrika Ulusal Kongresi (ANC) devrimci mücadeleyi rafa kaldırdılar, uzlaşma yönünde ciddi adımlar attılar. Ne var ki, yaratılan uzlaşma havasına rağmen siyah işçi ve emekçinin devrimci başkaldırısı sürmektedir.

Gorbi'nin uğursuz rolü

Gorbaçof genel sekreter olduktan sonra "sıcak noktaları" emperyalizmle birlikte söndüreceğini açıkça söylemişti. Ardından emperyalizmle çeşitli uzlaşmalara girildi, devrimci mücadelelere verilen destek kesildi ve artık sosyal demokratlaşmış olan komünist partileri eliyle, "ulusal mutabakat" adı altında, o bölgelerde sınıf uzlaşması dayatıldı.

Koca Güney Afrika devrimini bugünkü durumuna getirmek kolay olmadı. Epey ön hazırlık yapıldı. Mozambik'te, Zambia'da, Angola'da ve ANC'nin örgütlü olduğu öteki Afrika ülkelerinde ANC'nin askersel ve siyasal üs tutması engellendi. Aynı sıralarda, sınıfsal uzlaşma çizgisi dayatıldıktan, silahlı mücadele geri çekildikten sonra ANC'ye Moskova'da temsilcilik açtırıldı.

Bugün SBKP yönetimi, ırkçı rejim ile ona karşı mücadele eden güçlerin uzlaşmasına aracı olabileceğini söylüyor. Namibya "bağımsızlık" görüşmelerinde Afrika sorumlusu dışişleri bakanının yardımcısı olarak Sovyetler Birliği'ni temsil eden, Anatoli Adamişin kendi rollerini Güney Afrika radyosunda şöyle açıkladı: "Bizim rolümüz iki tarafın görüşmelerini sağlamak ve hem siyah hem de beyaz, bütün Güney Afrika nüfusunun kabul edeceği adil bir çözümü desteklemektir."

Devrim, reform pazarlığıyla boğuluyor

ANC uzun yıllar verdiği devrimci silahlı mücadele temelinde güçlendi ve yığınların savaşına da bu nedenle öncülük edebildi. Bugün ise devrimci mücadeleyi reddedip, barışçıl uzlaşmayı yönetim düzeyinde benimsemiş durumdadır.

Irkçı rejim, ANC liderlerini serbest bırakarak içeriden ve dışarıdan gelen "af"(!) isteklerini karşıladı ve bunlar reformist sus payı olarak kullandı. Yığınların saygısını kazanmış liderlerle eliyle, kaynamakta olan su kazanına soğuk su döktü. Irkçı rejimin oyunu bu kadar açıkken, ANC yönetimi ırkçı rejimin devlet başkanı F.W. de Klerk'in iyi niyet taşıdığı görüşünü yayıyor ve ANC'nin uzlaşmaya açık olduğunu söylüyor.

ANC'nin yedi yöneticisinin serbest bırakılmasını kutlamak üzere, 29 Ekim'de Soweto'da bir miting yapıldı. Miting ANC'nin kuruluşundan bu yana (1912) en büyük ve yasadışı ilan edildiği 1960 yılından bu yana ilk miting. Biz de istemeyerek şunu belirtelim ki, aynı zamanda uzlaşmacılık rüzgarlarının bu kadar açık estiği ilk miting oldu.

ANC başkanı Oliver Tambo'nun bu mitingde okunan konuşmasında, ANC'nin "dostluk" eli F.W. de Klerk'e koşullu da olsa uzatıldı. Aynı mitingde zindandan yeni çıkmış ve ANC'nin eski başkanlarından olan Walter Sisulu konuştu. O da, bir yandan ırkçı rejimin kriz içinde olduğunu, geleceği olmadığını söyledi, öte yandan da barışçıl görüşmelerin "özgürlüğe giden olabilecek en kestirme yol" olduğunu ileri sürdü. Sisulu ANC'nin tarihini de barış istemi ile sınırladı. Oysa ANC'nin devrim için silahlı mücadelesi hâlâ belleklerimizde tazedir. Aynı mitingde ANC için "özgürlük" de istendi.

Açıktır ki, ANC'nin siyaseti, devrimin ilerlemesini, batı tipine benzer bir burjuva demokrasisiyle durdurma pazarlığının bir parçasıdır. Irkçı rejim krizdeyse neden vurup devirmiyorlar? Çünkü rejimi devirmek değil, biraz değiştirmek, batılılaştırmak için çalışıyorlar. "ANC'ye özgürlük" istemi bunu yansıtıyor.

Devrimci mücadele veren, ırkçı rejimden "özgürlük" dilenmeyen ANC daha özgürdü. Komünistler, devrimciler için özgürlük devrim yapma özgürlüğüdür. Bunu da burjuvazi vermez. Savaşan alır ve devrimini yapar. Ne var ki, Gorbici, reformcu mantık burjuva yasaları içinde hapsolmayı "özgürlük" diye anlıyor. Bu mantıkla konan hedefler artık burjuva düzenin sınırlarını geçemiyor.

Uzlaşmanın sorunları büyük

Irkçı rejimle masaya oturup görüşmek için ANC'nin bazı koşulları vardır. Bunlar, bütün politik tutukluların serbest bırakılmasını, baskıcı yasaların ve idamların kaldırılmasını içeriyor. Bu ön koşulların önemli bir işlevi, ANC içinde ve çevresindeki devrimcileri yatıştırmak, verdiğimiz ödün karşılığında birşeyler alıyoruz havasını yaratmaktır. Kaldı ki, bunlar Güney Afrika'da, rejimin yıkılmasındansa, bazı değişmelerle cilalanmasını yeğleyen burjuvazi için son çözümlemede verilmeyecek ödünler de değildir. Ama bu ödünlerin ne zaman, nasıl ve ne ölçüde verileceği yine can alıcı önemdedir.

Güney Afrika'nın patlayıcı ortamında reformların ne gibi etki yapacağı belli olmaz. Reformlar devrimci mücadelenin daha rahat yürütülmesine de yarayabilir. Bu nedenle ANC'ye deniyor ki, sen önce devrim kaçkını bir temelde daha geniş bir birlik sağla, biz ödünleri öyle verelim. Tabii o zaman hepsi de verilmeyebilir.

Bu anlayışla, ANC ve yandaşlarının oluşturduğu Demokratik Yığın Hareketi (DMM), "Demokratik Gelecek İçin Konferans" adıyla bir konferans düzenledi. Irkçı rejimin de izin verdiği konferansa değişik görüşlerden 4 bin kadar delege katıldı.

Konferansın amacı Birleşmiş Milletler'de Güney Afrika konusu görüşülmeden önce çeşitli hareketleri birleştirmek, pazarlık masasında ANC'nin elini yukarıda değindiğimiz çerçevede "güçlendirmekti". Ama DMM'nin özel çabalarına rağmen konferansta birlik sağlanamadı.

Pan Afrika Kongresi (PAC) ırkçı rejimle tüm iktidarın teslimi dışında bir görüşmeye katılmayacağını belirtti ve konferansta ANC'nin sunduğu, ırkçı rejimle ön koşullu olarak görüşmeyi öneren, Harare bildirgesi oylanırken oy kullanmadı ve bu bildirge konferansın bildirgesi olarak kabul edildi.

Konferanstа daha tutarlı bir devrimci muhalefet yine ANC içinden çıktı. Devrimci gençler, döğüş guruplarının ve savunma komitelerinin yeniden canlandırılmasını istediler. Konferansa katılan Sovyet temsilcisi, Prof. Irina Filatova'ya Sovyetler Birliği'nin neden "sosyalizmi sattığını" sordular. Filatova, küstahça, "benim ülkemde yaşasaydınız, böyle bir soruyu soramazdınız bile" diye yanıt vererek, *glasnost*'un devrimciler için geçerli olmadığını bir kez daha kanıtladı.

Sonuçta, konferans amacına ulaşmadı. Bildiride, ırkçı rejime karşı güçlerin silahlı mücadeleye destek olmaları, ambargoyu yine sıkmaları gibi ön koşullar da yar aldı. Bunun üzerine Birleşmiş Milletler'in 14 Aralık'ta onayladığı bildirge de görüşmelerin başlaması için bazı ön koşulların kalkmasını istedi. Gorbi çizgisi ile emperyalizm Birleşmiş Milletler'de elele verdi ANC'yi bir geri adıma daha zorladı.

Birleşmiş Milletler'de kabul edilen bildirge Harare Bildirgesi'nin görüşmeler için ileri sürdüğü ön koşullardan, silahlı mücadeleye destek, ekonomik ambargo gibi ırkçı rejimi sıkıştıran maddeleri düşürdü. Bunun karşılığında, ırkçı rejim olağanüstü hali kaldıracak, siyasi tutukluları serbest bırakacak ve orduyu siyahların yaşadığı şehirlerden çekecek. Dayatma, böyle aldımverdim şeklinde olmak zorundaydı. Öyle oldu.

Irkçı rejimin içi

Irkçı rejim içinde *anti-apartheid* örgütlerle, özellikle ANC ile uzlaşmayı benimsemekte olan kesim güçleniyor.

Irkçı rejim bir yandan, yaratılmakta olan uzlaşma havasının bozulmaması için özen gösteriyor. *Anti-apartheid* güçlerin bazı toplantılarına izin verebiliyor. Bunlara ilişkin haberler basında da yer alabiliyor. Ama öte yandan, düzene karşı eylemlerin basına yansıyıp da patlayıcı ortamı ateşlemeye yaramaması için basına baskı artırıldı.

Irkçı rejim, fol yok yumurta yokken yaratılan uzlaşma havasının ardında ekonomik ve siyasal darboğazı da genişletiyor. Bu havayı kendi halklarına gösteren emperyalist ülkeler, zaten pek

Mandela'nın rolü gönüllü mü?

Nelson Mandela çeyrek yüzyıldan fazladır ırkçı rejimin zindanlarında kaldı ve boyun eğmedi. Yalnızca ANC tabanının değil, tüm Güney Afrika halkının ve dünya halklarının gönlünü kazandı. Ama SBKP'nin baskısıyla ANC'nin uzlaşmacı çizgiye kayması üzerine bütün *anti-apartheid* güçleri birleştirme misyonunda Mandela'nın sırtına ilginç bir rol yüklendi.

Mandela, DMM, sendika temsilcileri, PAC, öteki anti-apartheid gurupların temsilcileri ve hatta işadamları ile görüşmeler yaptı. ANC'nin düşmanı Inkatha hareketiyle bile haberleşmektedir. Irkçı rejim de, Mandela ile görüşmeler yapıyor.

Bu görüşmeler içinde belki de en önemlisi, Mandela'nın 13 Aralık'ta, tam da Güney Afrika konusu Birleşmiş Milletler'de görüşülürken devlet başkanı Klerk ile yaptığı görüşmedir. Bilindiği gibi daha önceki devlet başkanı P.W. Botha da Mandela'yla temmuz ayında görüşmüştü. Ama bu son görüşme, ön koşulların fiilen ve gizlice geri çekilmiş, SBKP ve ANC'nin onayıyla ırkçı rejimle görüşmelerin başlamış olabileceğini düşündürtüyor.

Ön koşulların öyle kağıt üzerinde hemen ve açıkça kaldırılması kolay değildir. Irkçı rejimle uzlaşmak tabana hâlâ yabancı bir anlayıştır. Irkçı rejim yıllarca içeride tuttuğu ANC yöneticilerini, uzlaşmacı siyaseti tabana indirmeleri için salıverdi. Mandela da şu sıralarda militan COSATU sendika konfederasyonunun yöneticileri ve öteki *anti-apartheid* örgüt temsilcileriyle görüşecek.

Mandela bütün görüşmeleri hiç kuşkusuz ANC'nin onayıyla, hatta ısrarıyla yapıyor. Ama sözcüğün en çirkin anlamıyla kullanılıyor. Mandela öne sürülerek görüşmelerin kapı, hatta parmaklık arkasında olması sağlanıyor. Uzlaşma tabana yutturulursa sevabı ANC'ye yazılacak, yutturulmazsa ise Mandela harcanacak. Nitekim, ANC'nin bir sözcüsünün, Mandela'nın Klerk ile görüşmesinden sonra ona olan güvenlerinin tam olduğunu yinelemesi bunu gösteriyor. Açık kapı bırakıyorlar.

ANC içinde Mandela'yı işbirlikçilikle suçlayanlar da vardır. Silahlı mücadeleye karşı tek bir söz etseydi yıllar önce salınabilecekken şimdi düpedüz uzlaşmacılık yapması pek akla yatkın gelmeyen Mandela belki sağa kaydı, belki zorla kaydırıldı, belki de dışarı çıkıp işe yaramak için zorunlu bir ödün veriyor. Belki ölümle tehdit edildi ve içeride ölürse adını yalanlarla kolayca karalayabileceklerini bildiği için, ödün verip dışarı çıkmanın daha doğru olduğunu düşündü. Bunları bilemeyiz. Ama Mandela'yı suçlayan kesimler Mandela'yı bırakıp, asıl SBKP'nin ve ANC'nin uzlaşmacı siyasetiyle uğraşırlarsa daha iyi olur. Asıl olarak, yıllarca boyun eğmemiş devrimcileri çaresizliğe iten Gorbi çizgisi lanetlenmelidir.

sıkı tutmadıkları ekonomik ve siyasal ambargoyu eskiye göre daha da gevşetiyorlar.

Fransa'nın sözde "sosyalist"-leri, gerçekte liberalleri, devletin de olanaklarını kullanarak Güney Afrika'daki uzlaşma havasına omuz veren bir konferans düzenlediler. Altı gün süren konferansa yüze yakın delege katıldı. En büyük gurubu 25 kişilik delegasyonla ANC oluşturdu. ANC dışında, öteki *anti-apartheid* hareketler, sendikalar, Güney Afrikalı ve Avrupalı liberaller, Güney Afrika tekelleri de konferansa temsilci gönderdiler.

Amacı Güney Afrika'da uzlaşmayı körüklemek olan konferansı devlet başkanı Mitterand'ın eşi, Danielle Mitterand örgütledi. Konferans bir oturumunu Fransız Ulusal Meclisi'nde yaptı. Hükümet temsilcileri de toplantıya katıldılar. Fransız liberallerinin bu girişimi bizlere yabancı değil. Bayan Mitterand Kürt Konferansı da düzenlemişti.

Konferans ANC'nin uzlaşmacı siyasetini bir kez daha sergiledi. ANC içinde önemli bir güç oluşturan işçi sendikaları konfederasyonu COSATU'nun ekonomik danışmanı, Alec Irwin, "sendikal hareketin içinde yeni bir çizgi ortaya çıkıyor, pervasız sosyalist ama ölmekte olan Marksizm-Leninizm değil" dedi. Irwin'in "sosyalizm"inde, yoksul siyahlarla, zengin beyazlar arasındaki aşırı dengesizlikleri ortadan kaldırmak için ekonomiyi yeniden düzenlemek, bunun için de kapitalist pazar güçleri gerekliymiş. Dolayısıyla bu "sosyalizm", büyük bir tekelin temsilcisi Ronald Bethlehem'den kabul gördü. Bu kişi "böyle bir düzende yaşarım" dedi. Hatta bu "sosyalist" çerçevenin korunabilmesi için ekonominin yeniden örgütlenmesi gerektiği görüşüyle de uyuştuğunu belirtti.

İstedikleri gibi "garip sosyalizm"ler öne sürsünler, uzlaşmacılığı sürdürsünler, Güney Afrika yine de barut fıçısıdır. Yığınlar ırkçı rejime kökünden karşıdır. Öte yandan GAKP ve ANC içinde ve dışında ırkçı rejimi devrimle alaşağı edip burjuva demokrasisine takılmadan sosyalizme ilerlemek isteyen, bu uğurda mücadele eden güçler vardır. Üstüne soğuk su dökerek kazanın kaynamasını bir süre için durdurabilirler. Ama kazanın altında yanan devrim ateşi, kazanı yeniden kaynatmakla kalmayacak onu patlatacaktır.

Ahmet Fırat

DAC'da anti-komünist, faşist saldırılar azarken,

Amma d m kratikleşm (!)

Oportünizmin günahlarını partiye yıkan, ekonomik planda emperyalizmin elini güçlendiren kararlara yönelen, ardından işçi sınıfının elindeki silahları toplama kararı alanların Demokratik Almanya'yı götürecekleri mutlu bir sosyalist gelecek olamaz.

Demokratik Almanya'da, Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nde Honecker yönetiminin devrilmesiyle sıçrama yapan gelişmeler ilk hızını yitirdi. Ama yeni gelişmeler, Demokratik Almanya'da yeni yönetimin liberal uygulamaları ve muhalefete verdiği ödünler karşısında faşistlerin hızla ciddi bir tehlike oluşturmaya başladığını gösteriyor.

DAC'daki rejim aleyhtarı gösterilerin liderliğini, en başından beri, ticaret yaşamının ve özel sektör çevrelerinin en güçlü olduğu Leipzig yapmıştı. Gösterilerde en gerici, en açık anti-komünist sloganlar, en parti düşmanı tutum da hep Leipzig'den geldi. (Leipzig'deki gösterilerin ilk örgütlenme merkezi, Nikolai-Kirke adlı kilise oldu.) Aralık ayının ilk haftalarında burada yapılan bazı gösteriler, tam Leipzig'in şanına yaraşır gösteriler oldu. Emperyalist basının "Leipzig'in sokak devrimi" olarak göklere çıkardığı son gösterilerde, faşistler boy gösterisi yaptılar.

11 Aralık'ta düzenlenen ve 100 bin dolayında katılımın olduğu rejim aleyhtarı gösteride, Doğu Alman faşistleri eyleme hakim olmaya çabaladılar. Hitler faşizminin ünlü marşı "Deutschland, Deutschland über alles" marşını okudular. "Komünistler Romanya'ya", "gösterilerde kızılları istemiyoruz", "Almanya, birleşik vatan" ve "bir devlet, bir halk" sloganlarını savurdular. 400 dolayında faşistin bu girişimi (bu sayı ve bu eylem, öteki gelişmelerle birlikte ele alındığı zaman 40 yılını sosyalizm altında geçirmiş bir ülkede oldukça önemlidir), gösteriye katılan sosyalist gençlik gurupları tarafından tepkiyle karşılandı. DAC'yi savunan ama sosyalizmde demokrasi isteyen ve kapitalist Almanya ile birliğe karşı çıkan gençler faşistlerin üstüne yürüdüler. İki gurup arasında çatışma çıktı.

Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin otoritesinin zayıflamasıyla birlikte yükselen faşist tehlike, bununla sınırlı değildir. Başka gelişmeler de var. Örneğin, Berlin'de bazı fabrikalara, komünist menejer ya da işçi çalıştırdıkları takdirde kendilerine karşı şiddete başvurulacağı şeklinde anonim telefonlar ediliyor. Dresden'de bir gurup karşı-devrimci, güvenlik örgütünde çalışan bir komünisti, onu otomobilinin içinden çıkarıp boynuna yağlı ilmik geçirerek asmaya kalktı. Harz bölgesinde ise, komünistlerin otomobillerinin plaka numarası alınıyor ve onlara benzin verilmiyor. Bu arada, DAC'da yaşayan Yahudilere telefon edilerek, "Buchenwald'ın fırınları yine sizi bekliyor" deniliyor. En ilginci, Batı basını bile, bütün bu eylemlerin merkezi örgütlendiğinden duyduğu kuşkuyu dile getiriyor.

Öte yandan, Honecker'i deviren ekipten Modrow'un başbakanlığını yaptığı hükümetin dağıtıldığını ilan ettiği DAC Ulusal Güvenlik Bürosu'nun bir raporuna göre, geçen yıl faşist faaliyetlerle ilgili 44 soruşturma açılmışken, bu eylemlerin sayısı bu yıl 144'e yükseldi. Özellikle de son bir-iki ayda iyice artış gösterdi.

Bu gelişmelerin yanısıra Modrow hükümeti, "işçi sınıfının silahlı organı" olarak bilinen 400 bin kişilik işçi milisinin kaldırılmasına karar verdi ve ateşli silahlar taşıma iznine sahip komünistlerin silahlarını teslim etmelerini istedi. Hükümet ayrıca, DAC Devlet Güvenlik Bürosu'nun da kaldırıldığını açıkladı.

Anti-demokratik kongre ve "Demokratik Sosyalizmin Partisi"

Öte yandan, ASBP'nin olağanüstü kongresinin ertelenen bölümü yapıldı. Honecker döneminde partinin ideolojik işler sorumlusu olan Kurt Hager kongreye katıldı ve konuşma yapmak, hesap vermek istedi. Salondan bir kısım delege onun bu istemi lehinde konuştular. Ancak, kongre çoğunluğu, "delege olmadığı" gerekçesiyle Kurt Hager'e söz hakkı vermedi. Honecker'i deviren Krenz de, kendi açtığı yoldan ilerleyenleri bir kenarda oturarak seyretti, alkışladı. Onu da konuşturmadılar. Kongre, kendisine savunma hakkı ve fırsatı verilmeyen Honecker yönetiminin "Stalinizm"le, "küstahlıkla" vb. suçlandığı bir kürsü haline geldi. Honecker "karşı-devrimci" olarak nitelendi.

ASBP kongresi, partinin adının, tüzük ve programının değiştirilmesi konularını da görüştü. Partinin adı, "Almanya Sosyalist Birlik Partisi-Demokratik Sosyalizmin Partisi" (ASBP-DSP) olarak değiştirildi. Kongre, partide kariyeristlere ve "Stalinistlere" yer olmadığını belirtirken, kilise, geçmiş yıllarda yürüttüğü "demokrasi mücadelesi"nden ötürü övüldü. Parti lideri Gregor Gysi, iki Almanya'nın "hızlı birleşmesinin" Avrupa'da siyasal istikrarı bozucu ve barışı tehdit edici bir gelişme olduğunu söyledi.

ASBP kongresi, 1990 içinde bir program kongresi toplanmasını da karar altına aldı. Parti başkanının buna ilişkin önerileri arasında şunlar var: Kişiliğin özgür gelişmesi, bireysel özgürlük, demokrasi, sosyal adalet, siyasal çoğulculuk, bütün partilerin eşitliği vb... Parti gazetesi *Neues Deutschland*, logosunu değiştirdi, "günlük sosyalist gazete" logosunu koyarken, "bütün ülkelerin işçileri birleşiniz" cümlesini başlığından kaldırdı.

Bu arada, parti kongresinin ilk bölümünün toplanmasından bir gün önce, hakkında cezai soruşturma açılan, tutuklanan, kendisini savunma olanağı tanınmadan partiden çıkarılan eski lider Honecker, ifadesini hasta yatağında da olsa vereceğini belirtti. Parti kontrol komisyonunun başkanına verdiği ifadede Honecker, çeşitli hatalar yaptığını, ülkenin gerçeğini yeterince anlayamamış olduğunu kabul ettiğini söyledi. Yaptığı hataların bütün sorumluluğunu üstlendiğini açıkladı. Ama görevini kötüye kullandığı, yolsuzluk yaptığı yolundaki bütün suçlamaları reddetti. Şimdi ülkede ilerleyen "toplumsal yenilenme" sürecinin doğru yolda gittiği hakkında ciddi kuşkuları olduğunu da ekledi.

Bunlar Marksist-Leninistler için öğretici gelişmelerdir.

Bir yanda, ekonominin sosyalist temellerini yıkmak üzere, "ekonomide liberalleşme" adı altında çeşitli girişimler başlatılıyor. Bir yanda açık anti-komünist, açık faşist saldırılar... Sosyalizmin dış ve iç (Gorbaçof dahil) düşmanları *saldırıyor.*

Öte yanda, eski yönetimi deviren ekibin kurduğu hükümet, "demokrasi" ve "açıklık" adına kendi tarihini inkar etmeye, sosyalizmin 40 yıllık kazanımlarını elinin tersiyle itmeye yönelik kararlar alıyor, girişimler başlatıyor. Sosyalizmin 40 yıllık kazanımlarını elinin tersiyle itmeye çabalıyor. İşçi sınıfı ve emekçi halkta biriken değişim potansiyelini sosyalizmi daha da ilerletmek, işçi sınıfının aktif yığın demokrasisini geliştirmek yönünde değil de, sosyalizmi daha da zayıflatıcı yönde uygulamalar yapıyor. Örneğin işyerlerinde işçiler arasında ve işçilerle işletme yöneticileri arasında ücret farklarının üçte bire varan oranlarda açılmasına yönelik girişimleri destekliyor.

Türkiyeli komünistler deneyimlerin ışığında biliyorlar ki, emperyalizmin bugünkü uluslararası üstün konumuna dayanarak saldıran karşı-devrim güçleri karşısında, işçi sınıfı yalnızca teorik, siyasal ve örgütsel olarak değil, aynı zamanda fiili olarak silahlı olmak zorundadır. Romanya'da yaşanıldığı türden karşı-devrim bu yönde daha da öğretici yanlar taşımaktadır.

Oportünizmin günahlarını partiye yıkarak onun otoritesini kıran, ekonomik planda emperyalizmin elini güçlendiren kararlara yönelen, ardından işçi sınıfının elindeki silahları toplama kararı alanların Demokratik Almanya'yı götürecekleri mutlu bir sosyalist gelecek olamaz. Olsa olsa, uzun ve sancılı bir sürecin sonunda gitmek isteyecekleri karanlık ve kapitalist bir geçmiş olabilir. Hep birlikte yaşayıp göreceğiz.

Macaristan'da eski parti MSİP yeniden faaliyete geçti

"Burjuva restorasyona karşıyız"

MSİP'in onbinlerce üyeye sahip olması, fabrika toplantılarının büyük işçi topluluklarıyla yapılması, kapitalist restorasyon çabalarına karşı işçi sınıfının gerçekten komünist parti arayışının, güzel bir göstergesidir.

Geçtiğimiz aylarda yapılan olağanüstü kongrede kendini feshe-den ve Macaristan Sosyalist Partisi (MSP) adını alan eski Macaristan Sosyalist İşçi Partisi'nin (MSİP) sol kanadı, partinin feshinin usulsüz olduğunu ileri sürerek bir kongre topladı.

MSİP 14.Kongresi adıyla toplanan kongreyi, partinin fesih öncesi lideri olan Karoli Grosz açtı. 800 delegeyle toplanan kongreye Janos Kadar yönetiminin revizyonist eğilimlerini protesto ederek 1962'de istifa etmiş olan eski yöneticiler, son kongrede sol kanadın başını çeken Robert Ribanszki gibi liderler de katıldılar.

MSİP, "burjuva restorasyonun siyasal araçlarla safdışı edilme şansının olduğunu" belirtiyor, çok partili yapıyı kabul ediyor, halk erkinin yeniden kurulması için şiddete gereksinim duyulup duyulmadığı konusunda açıklama yapmamayı tercih ediyor. (Bilindiği gibi, İşçi Milisi, parlamentonun aldığı bir kararla feshedilmişti.)

MSİP, daha şimdiden sahip olduğu 80 ile 100 bin arası üyeyle, likidatörlerin kurduğu MSP'den ve öteki partilerden daha yığınsal bir örgüt oldu. MSİP'in fabrikalarda yaptığı toplantıların tıka basa işçiyle dolu geçtiğini şaşırmış bir dille yazan gazeteler, MSİP'nin kendisini işçi sınıfının öncü partisi olarak nitelediğini bildiriyorlar.

Bu arada Macar parlamentosu, bir dizi önemli karar aldıktan sonra, Mart 1990'da çok partili genel seçimlere gitmek üzere, kendini feshetti. Parlamentonun aldığı kararlar arasında, yeni yılda "kemer sıkma" politikasının uygulanması var. Buna göre fiyatlar artırılıyor, kiralar yüzde 50 oranında yükseltiliyor, zarar eden firmaların kapatılması öngörülüyor. Bu uygulamalar Macar işçi sınıfı açısından reel ücretlerin düşürülmesi, işsizliğin büyük boyutlarda artması, yoksulluk anlamına gelecek.

Bu, partiyi likide eden sağ çizginin ülke ekonomisini "özelleştirme" programıyla uyumludur. Program uyarınca, Macar ekonomisinin üçte biri 1992 yılı sonuna dek özel mülkiyete dönüştürülmüş olacak. İlk elden, ülkenin dünyaca ünlü Tungsram ampul işletmesinin yüzde 50'si Amerikan General Electric'e satıldı. Batı basınına göre, bugün endüstrinin yüzde 6'sı özel ellerde bulunuyor.)

Bütün bu gelişmeler ülkede sınıf çelişkilerinin daha da azacağını, sınıf mücadelesinin daha da yükseleceğini anlatıyor. MSİP'in 100 bin dolayında üyeyle yeniden faaliyete geçmesi de, Macar işçi sınıfının bu kavgada kendisine öncülük edecek, kapitalist restorasyon çabalarına karşı sosyalizmi ilerletmek amacıyla mücadele edecek gerçek bir komünist partisine ne denli gereksinim duyduğunun ifadesidir.

Sosyalist ülkelerle ilgili haberleri hazırlayan: Haluk Moralı

Sovyet işçi sınıfından yükselen homurtular, Gorbaçof yönetiminin adımlarını yavaşlatmasına neden oluyor

Uykuları kaçmaya başladı

SSCB Kongresi'nde kabul edilen Onüçüncü Beş Yıllık Plan, Gorbaçof yönetiminin işçi sınıfının basıncı karşısında nasıl "dikkatli" adımlar atmak zorunda kaldığının ifadesi oldu.

Sovyetler'de geçenlerde yapılan ekonomik sorunlarla ilgili toplantıya Gorbaçof'un sağ kolu olduğu söylenen Abalkin tarafından sunulan, bu nedenle de Abalkin raporu denilen rapor, kapitalizmi restore etme planından başka birşey değildi. Bu plan özellikle işçi kesiminin çeşitli sözcülerince büyük tepkiyle karşılandı. Daha sonra konu, görüşüp üzerinde karar vermesi için Halk Temsilcileri Kongresi'ne iletildi.

Aralık başında toplanan Kongre, çeşitli yasaların yanısıra, önümüzdeki yıllarda ekonomide izlenecek tutumla ilgili önemli bazı kararlar aldı.

14 Aralık'taki oturumda söz alan Rijkof, Sovyet ekonomisinin geleceğine ilişkin hükümet tutumunu, Onüçüncü Beş Yıllık Planı açıkladı. Rijkof, yatırımların merkezi planlama aracılığıyla ağır endüstriden tüketim malları endüstrisine, büyük oranda kaydırılmasını önerdi.

Rijkof'un konuşması, Gorbaçof yönetiminin, işçi sınıfında biriken yoğun tepki karşısında, devlet mülkiyetinin toptan "özelleştirilmesi" ve özel mülkiyet gibi konularda görüşlerini *şimdilik* bir ölçüde geri çektiği, merkezi planlama ile kapitalist pazar arasında bir "orta yol" tutturmaya çalıştığı anlamına geliyor. Konuşmada söylendiğine göre, Gorbaçof'un *perestroyka*'sının önemli bir parçası olan fiyat reformu ve tarımda yüksek fiyat uygulaması 1991'e erteleniyor. Ama Abalkin'in, bir finans pazarı yaratılması, devlet tekelinin kaldırılması ya da anti-tekel bir yasayla denetim altına alınması, devlet mülkiyetinin bir dizi farklı mülkiyet biçimlerine bölünmesi gibi görüşleri savunuluyor. *Financial Times*'in dikkat çekici yorumu şöyle:

"Gerçek şu ki, Rijkof birbiriyle uzlaşmaz iki çizgiyi uzlaştırmaya çabaladı ve sonunda çok rahatsız edici bir uzlaşma noktasına geldi. Sonuçta 'pratik olarak herkesi gocundurdu...

"Anlaşılıyor ki, Bay Rijkof, Abalkin'in geleceğe ilişkin planından hoşlandığına karar vermiş. Ancak, şu anda acil bir ekonomik krizle karşı karşıyadır. Ekonomide yokluk, darlık giderek artıyor, para hızla değer yitiriyor, bütçe açığı kronikleşmiş durumdadır ve endüstride huzursuzluk giderek büyümektedir. Bunlarla başedebilmenin bildiği tek yolu, Bay Maslyukof'a (Merkezi Planlama Örgütü başkanı—*İ.S.*) güvenmektir. Kaynakların büyük miktarlarda tüketim malları endüstrisine aktarılması kararı buna dayanıyor." (*Financial Times*, 15 Aralık 1989)

Rijkof'un konuşması, Kongre'de sağdan ve soldan yoğun eleştiri aldı. Gorbaçof'un gözdesi "radikal"(!) delegeler, Rijkof planını, bir pazar ekonomisine geçişi 1992'ye kadar ertelemekle, *perestroyka*'nın öngördüğü uygulamaları, örneğin kiralama uygulamasına ilişkin yasayı kuşa çevirmekle suçladılar. Sola eğilimli delegeler ise, tarım bölgelerinde agro-endüstri kompleksinin, yani kollektif tarım işletmelerinin "mutlak öncelik" taşıması gerektiğini, Rijkof raporunun bu konuda gereken adımları atmadığını söylediler. Leningrad ve Ukrayna'dan bazı delegeler, ağır endüstride kısıntıya gidilmesinin toplumsal kargaşaya yol açacağını belirttiler.

Rijkof'un planı üzerine açılan tartışmalar 4 gün sürdü. Tartışmaların sonunda yapılan oylamada, Rijkof planı 419 oya karşı 1532 oyla kabul edildi. Kabul edilen plan uyarınca, 1991-1993 döneminde tüketim malları üretimine ağırlık verilecek, 1993-1995 döneminde ise "daha çok pazara dayalı" bir ekonomik uygulamaya geçilecek.

Kongre'deki tüm bu gelişmelerin pratik anlamı şudur: Sovyetler Birliği'nde sınıf savaşımı hızla yükseliyor. İşçi sınıfının artan öfkesi, giderek sıklaşan grev ve protesto gösterileriyle kendini açığa vururken, başta Gorbaçof ve onun gözdesi Abalkin gibileri olmak üzere en azılı *perestroyka*'cılar bile kendilerini, emekçi halkın tepkisini dikkate almak, önerilerini "yumuşatmak" zorunda hissediyorlar. Kısacası, 28.Kongre yaklaşırken Sovyet işçi sınıfı *perestroyka*'cıların uykularını kaçırıyor. Sovyetler'deki gelişmeleri izleyecek ve göreceğiz.

Gorbaçof yönetimi altında ayrılıkçı eğilimler güç kazanıyor

Litvanya partisi SBKP'den ayrıldı

Bir süredir hem devlet hem de parti düzeyinde ayrılma eğiliminin öne çıktığı Litvanya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nde yine önemli gelişmeler oldu.

Litvanya Yüce Sovyeti aralık ayı başında yaptığı bir toplantıda, ülke anayasasının, "partinin toplumu yönetmesine ve öncülük etmesine ilişkin" 6.maddesini büyük bir oy çoğunluğuyla (1 karşı ve 39 çekimser oya karşı 243 oyla) kabul etti. Onun yerine "partilerin, toplumsal örgütlenmelerin ve legal olarak kurulmuş öteki örgütlerin anayasa çerçevesi içinde çalışabilecekleri" maddesi getirildi. Benzeri bir eğilim, Estonya KP merkez komitesi tarafından da benimsendi.

Asıl önemli ve düşündürücü gelişme, Litvanya KP'nin 20 Aralık'ta toplanan kongresinde ortaya çıktı. Parti kongresi, SBKP'den ayrılmayı ve bağımsız bir parti olmayı kararlaştırdı.

Toplantıda bir konuşma yapan Litvanya KP sekreteri Algirdas Brazauskas, şunları söyledi:

"Üç amacımız var. Demokrasinin ilerletilmesi, Litvanya'nın (ayrı) bir devlet olarak yeniden oluşturulması ve bağımsız bir Litvanya Komünist Partisi'nin (LKP) yaratılması."

1027 delegenin katıldığı kongrede, SBKP'yle birlik ve ayrı bir parti yanlıları iyice saflaştılar. Tüm delegelerin yüzde 15'i, SBKP'de birlik ve ayrılma konusunun parti bütününün katılacağı bir referandumla kararlaştırılmasını savunurken, çoğunluk ayrı parti olmaktan yana tutum aldı. Ayrı parti yanlılarının bir yandan "demokrasi" nutukları atarken, bir yandan da ordudan gelen delegelerin oy hakkını kaldırmaları, kongrede büyük tartışmalara yol açtı.

Oylamaların çeşitli tartışmalardan sonra açık ve ad okunarak yapıldığı kongrede 12 çekimser oya ve 160 red oyuna karşı 855 kabul oyuyla, SBKP'den ayrılma kararı alındı. Ayrı partinin tüzük ve programı kabul edildi. *Financial Times* gazetesi, yeni LKP programının "aslında sosyal demokrat parti programı olduğunu" yazdı. (*Financial Times*, 20 Aralık 1989) Yeni tüzük ise LKP üyelerinin başka bir partiye üye olamayacağını belirtiyor ve eski üyelere yeni parti ile SBKP arasında bir seçim yapmaları için SBKP'nin 28.Kongresi'ne dek zaman tanıyor.

Kongreden sonra birlik yanlısı kongre azınlığı adına yapılan bir açıklamada SBKP'ye bağlılık yemini edildi ve ayrı bir örgüt kurma yolunda çalışmalara girişileceği vurgulandı. Bu arada SBKP MK Politbürosu, Litvanya partisindeki gelişmeleri ele almak üzere olağanüstü bir toplantı yaptı. Gorbaçof yönetiminin 28.Kongre'de daha federatif, tüzük hükümleriyle hiziplere olanak tanıyan bir parti yapısını, "demokratikleşme" adı altında öne sürebileceği söyleniyor.

Kısa haberler

* Estonya SSC ve Litvanya SSC'nin kendi anayasalarında "SBKP'nin yönetici ve kılavuz rolüne ilişkin maddeleri kaldırmalarının ardından, *Pravda*'da çıkan bir yazıda, Sovyet anayasasının partinin yönetici rolüne ilişkin 6. maddesi konu edildi. *Pravda*'nın bu kez doğru bir görüşü dile getiren makalesi, partinin öncü rolünün otomatik olarak bir kerede hepten kazanılmış bir hak olmadığını, pratik eylemde hakedilmesi gerektiğini yazdı. (*Financial Times*, 9 Aralık 1989)

* SSCB dışişleri bakanı Şevardnadze, ABD'yi, silahlar açısından süper doyuma ulaşmış Orta Amerika'ya silah akışını durdurma konusunda, kendi ülkesinin örneğini izlemeye çağırdı. Şevardnadze, Orta Amerika'daki silahlanmanın kimsenin güvenliğine hizmet etmediğini belirtti. SSCB'nin bölgeye silah sevkini (yani, bu bölgedeki devrimci güçlere yardımı) geçen yıl durdurmuş olduğunu da sözlerine ekledi. (*Independent*, 9 Aralık 1989)

SSCB yönetiminin bu tutumuna yanıt olurmuşçasına, ABD ordusuna bağlı onbinlerce asker, Panama'yı 19-20 Aralık günlerinde işgal etti. Kendi adamı olmakla birlikte uyuşturucu şebekelerine karışması basında ayyuka çıkan general Noriega yönetimini devirerek, yine kendi adamı olan burjuva muhalefet liderini devlet başkanlığı koltuğuna oturttu.

* SBKP MK toplantısında, Gorbaçof, KP MK bünyesinde yeni oluşturulan, Rusya federasyonunun işleriyle ilgilenen özel büronun sekreterliğini üstlendi. Rusya'nın şimdiye dek SBKP içinde ayrı bir parti örgütlenmesi yoktu. Yalnızca merkezi partide ağırlık taşıyordu. Yeni kurulan Rusya bürosunda 16 üye var. Rusya federasyonu, üyelerin yüzde 60'ına sahip. (*Financial Times*, 11 Aralık 1989)

* Azerbaycan SSC'de parti MK binası, Azerbaycan Yüce Sovyeti ve içişleri bakanlığı önünde toplanan üniversite öğrencileri, üniversitede okutulan *Bilimsel Komünizm, SBKP Tarihi* ve *Ateizm* derslerinin kaldırılmasını istediler. (*Independent*, 22 Kasım 1989)

Ç kosl vakya partisinde de olağanüstü kongre

Batı basını yeni bir "eylem programı" benimseyen ÇKP'nin sosyal demokrat parti olma yolunda adım attığını yazdı.

Çekoslovakya Komünist Partisi'nin olağanüstü kongresi toplandı. Ülkenin 127 merkezinde yapılan delege seçimlerinin ardından 20 Aralık'ta toplanan ÇKP kongresi önemli kararlar aldı.

Kongrede, partinin, aydınlardan ve öteki küçük burjuva kesimlerden yükselen etkin muhalefet karşısında şaşkınlık ve atalet içine düştüğü konusu çok sayıda delege tarafından ele alındı. Adamets, yaptığı konuşmada parti kongresinin "ülkeyi kriz içine soktuğu için Çekoslovak halkından özür dilemesi gerektiğini" söyledi.

1530 delegenin katıldığı kongrede parti yönetiminde varolan reformcu eğilimlerin dışında, daha da sağ görüşler savunan ve Vaclav Havel'in başını çektiği sağ muhalefet hareketine yakınlık duyan bir hizip, "Komünist Demokratik Forum" ortaya çıktı. Bu gurup, sayısal güçten çok ideolojik çizgisiyle kongreyi etkilemeye çalıştı.

ÇKP kongresi, eski başbakan Adamets'i genel sekreterliğe, gençlik hareketinin liderlerinden Vasil Mohorita'yı yeni oluşturulan 1.sekreterliğe seçti. Eski yönetici ekip merkez komitesinin dışında tutuldu. 1968'de Kızıl Ordu'nun girmesinden bu yana partiyi yöneten 32 yöneticisinin, bu arada geçenlerde görevinden ayrılan eski Çekoslovak devlet başkanı Güstav Hüsak'ın parti üyeliği askıya alındı. 1968'de Sovyet yanlısı olarak öne çıkan Vasil Bilak partiden çıkartıldı. Kongre ayrıca, partinin yeni yönetimini eski yönetim işlemiş olabileceği yolsuzluk ve görevini kötüye kullanma gibi suçları incelemek üzere bir komisyon kurmakla görevlendirdi.

ÇKP Kongresinin sonunda parti adına bir bildiri kaleme alındı. Bildiride parti kongresi, 1968 olayları sırasında ve ondan sonra, özellikle son yıllarda Çartır 77 hareketine, rejim aleyhtarlarına vb. karşı takındığı tutumla ilgili olarak, halktan özür diledi. Kongrenin kapanış konuşmasını yapan yeni ÇKP genel sekreteri Adamets, "Stalinizmin Leninizm üzerinde sağladığı zaferin Çekoslovakya açısından ölümcül sonuçları olduğunu", "70 yıllık parti tarihinin yeniden gözden geçirilmesi ve uygarlık ve demokrasi geleneklerine sahip olan bir ülkenin böyle deforme edilebilmesinin nedenlerinin ortaya çıkarılması" gerektiğini söyledi. Bunun, ülkede önemli bir siyasal güç olmayı istiyorsa partinin son şansı olduğunu vurguladı.

Parti kongresi, ayrıca bir "demokratik eylem programı" benimsedi. Bu programa göre ÇKP, "pazar sosyalizmi"ni benimsiyor, ülkede bu yönde köklü değişiklikleri refahla birleştirmek istediğini vurguluyor. Halk Milisi'ni ivedilikle feshediyor. *The Times*, ÇKP'nin yeni programla birlikte kendini bir sosyal demokrat partiye benzetmeye çabaladığı görüşünü savunuyor.

Bunların yanısıra, sağ muhalefet lideri Vaclav Havel, başbakan Marian Kalfa tarafından devlet başkanlığına aday gösterildi. Slovakya Ulusal Meclisi'nin aday gösterdiği Aleksandır Dubçek ise, son anda Havel'le anlaşmaya girdi. Havel devlet başkanlığına, Dubçek meclis başkanlığına aday oldular.

Yabancı işçilerin sorunları birleşik mücadele gerektiriyor

Bu mektubumuzda Fransa'da yabancı işçilerin sorunlarına değineceğiz.

Türkiye'de göç ilk başladığında köyden şehreydi. Şimdi göç olayı değişti. Şehri bilmeyen, görmeyen insanlar, Avrupa'ya göç etmeye başladı. Bu kapitalizmin bizlere yaşam içinde gösterdiği bir gerçektir. Köylerden göçüp gelenler, Avrupa'ya geldikleri zaman, hayatın zorluklarına karşı mücadele etmek zorunda kalıyorlar. Bu durum, gelenleri, ister istemez siyasi mücadeleye sürüklüyor.

Paris'te tanıştığımız birçok arkadaş var. Geldikleri zaman kalacak yerleri yoktu, çalışacak meslekleri yoktu. Bu arkadaşlar yardım isteyebilecekleri yerleri araştırmaya, öğrenmeye çalışıyorlardı. Bilenlerden yeri öğrenip, gidiyorlardı. Fransa'da alabilecekleri hakları gösteren derneklere, bürolara gidiyorlardı.

Fransa'daki göçmen işçiler, işçilerin, emekçilerin toplu olarak kaldıkları yurtlarda kalıyorlar. Iş bulmak için Türkiyeli işçilerin çalıştığı işyerlerine başvuruyorlar. Bu işyerleri, daha çok orman, inşaat, konfeksiyon, lokantacılık, vb. işkollarında. Mesleği olmayan arkadaşlar, genellikle, iş öğrenmek için bir süre bedava çalışıyorlar. İş öğrendikten sonra, ücret, mesai, tatil gibi sorunlar gündeme geliyor. Tüm yabancı işçilerin genel sorunu olan dil sorunu da gündeme geliyor.

Bu işçiler her gün 13-14 saat çalıştıkları için, dil öğrenmeye zamanları olmuyor. Paris'te Türkiyeli işçilerin dışında, gördüğümüz bildiğimiz Vietnamlı, Arap, Afrikalı, Yugoslav, Pakistanlı, Hindistanlı İranlı vb. işçiler de ağırlıklı olarak konfeksiyonda çalışıyorlar. Fransa burjuvazisi bu yabancı işçilere uyguladığı baskı ve sömürüyü Fransız işçilerine uygulayamıyor. Yabancı işçileri doğrudan kendisi çalıştırmıyor, Türkiyeli işçiyi Türkiyeli patronun yanında, Vietnamlı işçiyi Vietnamlı patronun yanında ve yabancı işçileri hep birbirlerinin yanında çalışmaya zorluyor.

Bu, biraz yabancı işçilerin dil bilmemesinden kaynaklanıyor. Ama aynı zamanda böyle yaparak yabancı işçilere birçok haklarını vermiyorlar, öğretmiyorlar, göstermiyorlar. Göçmen işçiler, birbirlerinin yanında çalıştıkları sürece, Fransız tatillerinden, bayramlarından yararlanamıyorlar, Fransızlar bayram yaparken, yabancı işçiler biraz daha fazla para kazanayım diye 13-14 saat çalışmaya devam ediyorlar. Çalıştıkları işkollarında, ücretlerini aylık ya da haftalık da anlaşmıyorlar. Yabancılar genelde parçabaşı çalıştırılıyorlar.

İnsanlık dışı koşullar var ve siyasal mücadele gerekliliği ortada. Tüm işçiler elele verip bu düzeni parçalamak için mücadele edelim.

Yaşasın dünya işçisi!
Kahrolsun emperyalizm!

Orhan Çoban-Zehra Yener, Paris

İTİN ÖLÜMÜ

Diyarbakır'a bir it
getirdiler,
Kudurmuş,
Salyasını saçarak
Saldırıya geçti kuduz it
Savunmasız insanlara.
Anti Marksist olarak
eğitilen adi it Co
Devrimci düşüncelerin
belleklerden
Zorla sökülüp atılması
için
Saldırdıkça saldırdı
Savunmasız insanlara.
İtin namı bütün yurda
yayıldı
Sahiplerinin gözünde
başarılı sayıldı
Co'ya bol kemik verdiler
Ayrıca ödüllendirdiler
Ama ite ödül yetmiyordu
Zira ölümden çok
korkuyordu
Sahiplerine yalvardı
yakardı
Düşündüler taşındılar
Co'yu başka bir bölgeye
kaydırdılar
Bir müddet gizlenmeyi
başardı
Sonra
Dokuz milyonluk bir
şehirde
İzini kaybettirdiğini sandı
İşte burada yanıldı
Her kuduran it misali
Kurşundan kurtulamadı
İpini tutan sahipleri de
Co'yu koruyamadı

26 Kasım 1989

Mehmet Gümüş, Paris

Ortam TKP gerektiriyor

Sevgili yoldaşlar
Türkiye'de 1968'den sonra gelişen sınıf mücadelesine, işçi sınıfı içinden sempati duyarak, bazı fraksiyonların sempatizanı olarak atıldım. 12 Eylül öncesinde devrimci mücadele, devrimci hareketin yaptığı yanlışlara rağmen gelişmişti. Politikanın girmediği yer yoktu. Ortam insanları devrimcileştiriyordu. Devrimci örgütlerin yaptığı yanlışlara rağmen burjuvazinin yasakları, baskıları işlemiyordu. Yasaklara karşı halk eylemle tepki gösteriyordu.

Burjuvazi Kahramanmaraş'ta, Çorum'da, Sivas'ta ve daha birkaç bölgede toplu kırıma yönelmişti. Devrimci örgütler bu ortamda ellerinden geleni yerel olarak yaptılar. Ama yerel olaylarda gelişen mücadeleyi, burjuva devletine karşı, ülke çapında bir mücadeleye dönüştüremediler. Dolayısıyla burjuvazi yerel mücadeleyi boğabildi, sınıfı ve emekçi halkı yenilgiye götürdü. Bu da yine yanlışların, oportünist, şovenist uzlaşmacı yanaşımların sonucuydu.

12 Eylül'den sonra burjuvazi bütün gücüyle emekçi halka saldırdı. Devrimci örgütlere zarar verdi. Zorla da olsa yönetebilir bir duruma geldi. Burjuvazinin 12 Eylül öncesinde işlemeyen yasaları bu dönemde işledi. Emekçi halk ve işçi sınıfı, objektif olarak güç toplama dönemine girdi.

12 Eylül'den sonra dinci gericilik hortladı, sosyal demokratların revizyonistlerin kimliği açığa çıktı. Uzlaşmacı eğilimler arttı. Burjuvazinin 12 Eylül öncesinde başa getirdiği Ecevit, binlerce işçiyi emekçiyi demagojilerle bir süre peşine takmıştı. Şimdi aynı kılığa İnönü giriyor, halkı peşine takmak istiyor. Ama buna meydan verilmeyecektir, çünkü işçi sınıfı artık gerçek durumu öğrenmiştir.

Son yıllarda, işçi sınıfı ve devrimci örgütler toparlanma sürecine girdiler. Şimdi mücadele yükseliyor. Ortam devrimci dalgayı değerlendirebilecek, yığınlarla sıkıca bağlanacak, bu devleti yıkacak, yerine işçi sınıfının diktatörlüğünü kurmaya öncülük edebilecek bir parti gerektiriyor. Bu parti TKP'dir. Bundan sonra TKP semptizanı olarak sınıf mücadelesini yürüteceğime inanıyorum.

Yaşasın TKP
Yaşasın Komünizm

Halil Yücel, Paris

Güzel bir örnek

Bir arkadaşla, devrimcilerin örgütlenme anlayışı, devrimcilerin devrimci mücadeleye ve işçi sınıfına yanaşımı, kendine ben devrimciyim diyenlerin örnek davranışta bulunması gibi bazı konularda sohbetimizi anlatacağım. Bu arkadaş 1980 sonrasında doğan bir tipi örneklediği için anlatmakta yarar görüyorum.

Bu arkadaş, eskiden devrimci mücadeleye aktif olarak katılmış, şimdi ise boşta. Bizim derneğe de geliyor, başka derneklere de gidiyor. Ama eski aktifliğini yitirmiş. 1970-1980 arasında devrimci mücadeleye katıldığı için 1980 yılından sonra 3 ya da 4 yıl hapiste yatmış. Hapisten çıktıktan sonra ticarete atılmış. Ticarete kafasının çok iyi çalıştığını söylüyor. Anlattıklarına bakılırsa bence de öyle.

Birincisi bu arkadaş diyor ki, işyerinde olan bir devrimcinin sermayesi aracılığıyla devletin çeşitli kademelerinde tanıdığı olabilir. İşadamlarını tanıyabilir, gazetelerde tanıdığı olabilir. İşyeri sahibi olarak örgütçü insanları çeşitli fabrikalara sokabilir. Devrimciler, polise düşerse onları polisten kurtarır. Bağış verebilir. Arkadaşın bütün bu söyledikleri belki iyi niyetli ama böyle bir işadamının devrimcilere yardım etmesine benim kafam fazla basmıyor. Hele ki devrimcilerin bu gerekçeyle işadamı olmasına hiç basmıyor.

İkincisi yığınları örgütleme anlayışına ilişkin. Arkadaşın ticerette başarılı olduğunu söylemiştik. Ondan mıdır nedir, bir örgütün ya da devrimcinin ekonomik olarak hiçbir sıkıntısının olmaması gerektiğini söylüyor. Örgüt, üyesinin ve sempatizanının her ihtiyacını karşılamalı, evi yoksa ev bulmalı, parası yoksa para vermeli diyor. Devrimci bir insanın kendisine ve ailesine faydası olmazsa çevresindeki yığınlara nasıl faydası olacak diye soruyor. Örnek bir örgütçü olmasıyla, davranışıyla, giyimiyle, traşından, dişini fırçalamasına kadar herşeyiyle diye de ekliyor.

Son ekledikleri güzel şeylerdir. Ben de katılıyorum. Örgüt işleri için örgütün bol parasının olması da iyi. Ama önce kendine, ailesine ve çevresindeki yığınlara ekonomik olarak yardım etme yoluyla yığınları örgütleme anlayışında devrimciliğin izi bile yoktur.

Devrimci bir insan örgütünden böyle şeyler isterse bir bozukluk var demektir. Elbette herhangi bir sorun varsa, sorunun çözümü için konuşulur, örgütün yapabileceği şeyler tartışılır ve karara varılır. Bu başka, ama örgüte, benim paraya, eve ihtiyacım var, yoksa ben yokum diyen bir anlayış devrimci olamaz. Devrimci bir insan örgütünün vermiş olduğu kararları çekiştirmeden yerine getirmeli, örgüt tersini dememişse kendi yaşamını üretmeli, maddi ve manevi olarak örgütüne katkıda bulunmalıdır. Kendi yaşamını üretirken, işçilerin ardında olacak, onların yaşamını paylaşacak, günlük, kısa erimli ekonomik çıkarları, temel siyasal çıkarlara, yani devrim hedefine bağlayacaktır.

Bu arkadaş, sohbetimiz içinde başka bir konuya daha değindi. Örgütü, arkadaşa bulunmuş olduğu bölgeden başka bir bölgeye git, şu bölgede örgütlenme yap demiş. Arkadaş gitmiş o bölgeye. Hiç kimse onu takmamış, geri gelmiş ve sorumlusuna demiş ki, bu yoldan insan örgütlenmiyor, ben o köyün okuluna müdür muavini olarak gideyim. Gitmiş ve bu defa köy kahvesine vardığında köyün fötürlü ağasının bile ayağa kalktığını görmüş. Anlayış farkı pratikte de çok güzel yansıyor. Bizim amacımız köyün ağasını örgütlemekse bu yol da doğrudur.

Üçüncüsü bu arkadaş, bir yandan, devrimciliği yaparsan profesyonel yapacaksın, benim gibi amatör yaparsan kaybedersin diyor, sonra da, ben bir kadroyum, bu devrimciliği biliyorum, okudum, bitirdim, öğrenecek birşeyim yok diye kendini yüksekte görüyor. Bu burnu büyüklük Marksizme terstir. Marks da, Engels de, Lenin de, ölünceye kadar burjuvaziyle ve oportünizmle mücadele etmişlerdir, teoriyi geliştirmişlerdir. Tarihin akışının sınıfsız topluma (komünizme) gittiğini bildikleri halde tarih nasıl olsa bu yöne gidiyor deyip yan gelip yatmamışlardır. Geçmişteki ideolojik birikimden ve pratik deneyimden sürekli öğrenmişler, genellemişler ve işte bizlere öğrenilecek bir hazineyi böylece bırakabilmişlerdir.

Ş.Karamanlı, Paris

Sosyal demokrasinin maskesi taa Ecevit'le düştü

Yoldaşlar,
Biliyorsunuz, geçmişte olduğu gibi Türk burjuvazisi yine kendine zaman kazanma taktikleri peşinde. Gelişen sınıf mücadelesinin önünü tıkamak için her türlü çabayı sarfediyor.

Belli bir dönem Ecevit emekçileri sahte vaadlerle peşine takmıştı. Halk onu iktidara getirdi. Ama o emekçilere hiçbir şey veremedi. Kısa bir süre sonra bu vaadlerin sahteliği ortaya çıktı, taktığı işçi dostu maskesi düştü. Burjuvazi uyanık. Ecevit'leri köşeye itip, o sahte maskeyi şimdi SHP'ye taktı. Belediye seçimlerinde çoğunluğu elde eden SHP, ikinci parti durumuna geldi. SHP'nin yaptığı muhalefet, Kürdistan'da Kürdü Kürde karşı kırdırma politikasını, Kürtleri katledip nasıl olsa PKK'ya malederiz deyip Kürt halkını göçe zorlaması taktiğini beceriksizlikle suçlamaktadır.

SHP daha muhalefetteyken açık verdi. Bu durumu gören burjuvazi arayış içine düştü. Bununla bağlı olarak Fransa'da Kürt Konferansına katıldıkları için atılan ve sonradan istifa eden SHP milletvekilleri ayrı bir parti kurma çabasındalar. Yine burjuva solu içinde olacak bu partinin de işlevi, biraz daha halkı kandırmaya çalışarak burjuvaziye zaman kazandırmaktır. Soruyorum yoldaşlar, bunlar parti kurup da Ecevitlerden, İnönülerden, Baykallardan çok mu farklı işler yapacaklar?

Aynı arayış burjuva sağında da var.

ANAP içinden Dalan'ın ayrı parti kurma çabası ortaya çıktı. Atı yorulduğu zaman uyanık burjuvazi hemen yeni yeni atlar bulmaya çalışıyor. Nereden bakarsak bakalım burjuvazi kendine zaman kazanma yollarını arıyor.

Devrimci ve komünist olarak bizlere büyük görevler düşüyor. Son günlerde gelişen sınıf mücadelesinin önünü tıkamak için sarfedilen çabaları burjuvazinin yüzüne vurmalıyız. 141., 142., 163. maddeleri kaldırma söylentileri de böyle bir çabayı yansıtıyor. Sanki yasal değişiklik yapılırsa işkence kalkacak, fikir özgürlüğü gelecek, işçi sınıfı haklı istemleri için istediği gibi mücadele edebilecek mi? Bunlar olmayacak ama AT'ye girmek isteyen burjuvazi hem Avrupa'ya 141, 142, 163'ü kaldırdık diyecek, hem de içerde gelişen sınıf mücalesini sahte demokrasi oyunlarıyla ve faşist hareketi geliştirerek engellemeye çalışacak.

Yoldaşlar, bir de örnek vereyim. Köpeği beslersin ama kuyruğuna bastığın anda döner bacağından ısırır. Burjuvazi de köpek gibidir. 141., 142., 163., maddeler kaldırılsa da, çıkarlarına dokunduğun an yine dönüp ısıracaktır.

Bize düşen görev, bu tür sahte vaadlere kanmadan, tek yol devrim deyip yürümektir.

Yaşasın işçi sınıfı!
Yaşasın TKP!

H. Arpat, Paris

Bahar eylemleri bile çoktan geride kaldı

Gerç kte Türk-İş s la kaydı

Türk-İş kongresinde, en gericisinden sosyal demokratına kadar herkesin ağzında bir "bahar eylemleri" türküsü vardı. Bunu söyleten yalnızca "bahar eylemleri" değil, asıl olarak yaklaşan kış eylemleriydi.

Dünyada emperyalizm, yeni sosyal demokrat ve artık aynı zamanda karşı-devrimci Gorbi çizgisiyle elele, yaşayan sosyalizme ve Marksizm-Leninizme azgınca saldırırken, Türkiye'de sınıf çelişkileri gittikçe keskinleşiyor.

Bu herşeyden yansıyor. Ülkenin en büyük işçi örgütlenmesi Türk-İş, her gün biraz daha sola kayıyor. Öğrenciler, devrimci durum yıllarından sonraki ilk üniversite işgalini geçtiğimiz günlerde gerçekleştirdiler. Molotof kokteyli, taş sopa vb. silahları da kullanarak polisle çatıştılar. Sınıf çelişkilerinin keskinleşmesi, burjuvazinin iç çelişkilerini de keskinleştirdi ve bunalımlarını artırdı.

Bahar eylemleri, gelecek kış eylemlerinin kod adıydı

Geçtiğimiz günlerde yapılan Türk-İş kongresinde, en gericisinden sosyal demokratına kadar herkesin ağzında bir "bahar eylemleri" türküsü vardı. "Bahar eylemleri" Türk-İş kongresinin üstüne bir heyula gibi çökmüştü. Mustafa Özbek bile bahardaki işçi eylemlerine sahip çıkmaya kalktı ve şöyle dedi:

"Bu eylemler için biz karar aldık. 15 bin MKE işçisini Tandoğan'a yürüttüm. Açtım emniyete, 'müdahale etmeyin, eğer bir suç varsa, gelin beni götürün' dedim, eylemleri sendikacılar yaptırmıştır."

Daha bunun gibi ne "militan ağızlar" vardı. Ama bu "militan ağızlar", eğer işçi eylemleri geçen bahardaki eylemler düzeyinde kalacak olsaydı hiç böyle açılmazdı. Onları böyle konuşturan, asıl gelmekte olan kış eylemlerinin korkusudur. Bahar eylemlerine övgüler düzerlerse yeni eylemler belki bahar eylemleri düzeyinde kalır sanıyorlar. Oysa işçi sınıfı bahar eylemlerini çoktan aştı, daha üst düzeyde eylemlere hazırlanıyor.

"Bahar eylemleri" kodu ardında, Türk-İş kongresinin üstüne çöken asıl heyula buydu. Bu nedenle kongre, seçim sonuçları ne olursa olsun, geçmiş kongrelere göre çok daha sol bir havada geçti ve bu hava alınan kararlara da yansıdı. Türk-İş, tarihinde ilk kez, 1 Mayıs'ı işçi sınıfının birlik, mücadele ve dayanışma günü olarak kutlama kararı aldı. "Türk-İş değişmez" diyen devrimcilerimiz, yaşamı biraz daha yakından izlemelidirler. İşçi sınıfının kendi örgütünü bile değiştirebileceğine güvenmeyenler, onun düzeni değiştireceğine hiç inanmazlar.

Cumhuriyet gazetesinde Şükran Ketenci de Türk-İş'te gerçek anlamda solun olmadığını yazdı. Bu, bölücülüğe kılıf uydurmaya çalışan bir bakıştır. Elbette bugün Türk-İş'te sol, yönetimde yoktur. Ama yönetimi sürekli sola kaydıran Türk-İş'teki sol tabandır. Gün gelir bu taban yönetimi de eline alır.

İşçi sınıfına egemen olan militan hava, Türk-İş kongresine daha başka biçimlerde de yansıdı. Türk-İş kongresine ilk kez cumhurbaşkanı çağrılmadı. Kongrede, devlet bakanı Işın Çelebi yuhlamalar yüzünden, hem de sosyal devlet elbiseli konuşmasını yarıda kesmek zorunda kaldı, kürsüyü ve salonu terketti. İmren Aykut ise aynı akıbete uğramaktan korkup konuşma yapmaktan vazgeçti. Başbakan Yıldırım Akbulut'un kongreye yolladığı mesaj ancak üçüncü gün, yuhlanmalar arasında okundu. Elbette TRT ne yuhlanmaları gösterdi ne de haberleri doğru verdi. TRT, Yıldırım Akbulut'un mesajının okunduğunu söylediğinde de mesaj okunmamıştı.

Ecevit kongrede yaptığı konuşmada, işçileri "tribünlerden kalkıp sahaya inmeye" çağırdı(!) Bu çağrı gerçekte çoktan sahaya inmiş olan işçileri, devrimci sahadan kendi sosyal demokrat sahalarına çekebilme çağrısıydı.

Türk-İş kongresinin aldığı, grev fonu kurulup, grevdeki işçilere buradan yardım yapılması, 141-142-163. maddelerin kaldırılması için mücadele vb. kararlar da Türk-İş'in sola kaydığının birer göstergesiydi.

Türk-İş kongresinde, bağımsız sendikaların Türk-İş'e katılmak için koşul olarak getirdikleri "her işkolunda tek sendika" ilkesinin değiştirilmesi yönünde bir karar alınmadı. Bunu Şükran Ketenci şöyle yorumladı:

"Türk-İş kapılarını Türk-İş'e gelmek isteyen bağımsız sendikalara kapattı. Kulis ve seçim delegeleri uğruna, yüzbinlerle sayılan yeni üye gelişi engellendi." *(Cumhuriyet,* 16 Aralık 1989)

Türk-İş'te Şükran Ketenci'nin sözettiği kulis ve seçim delegeleri hesabı gerçekten yapılmış ve tüzük değişikliği yapmamakta bu da etken olmuş olabilir. Ama, ne nedenle olursa olsun bu tüzük değişikliğinin yapılmaması son derece doğru olmuştur. "Her işkolunda tek sendika" ilkesi, işçi sınıfının birliğine yönelik en önemli sendikal ilkelerden biridir ve gözbebeği gibi korunmalıdır. Asıl bölücü tutum, "bu ilke değişmezse Türk-İş'e gelmem" diyen küçük dükkancı tutumdur. Bu bağımsız sendikalar işçi sınıfının birliğini gerçekten savunuyorlarsa, hiç zaman kaybetmeden ve hiçbir koşul öne sürmeden Türk-İş'te, aynı işkolundaki sendikalara katılsınlar.

Türk-İş kongresinde gözlenen bir başka şey de sosyal demokratların yönetimden kaçışlarıydı. Nasıl ülkede SHP iktidardan kaçıyor, bu nedenle son derece güdük bir muhalefet yapıyorsa, Türk-İş'teki sosyal demokratlar da bu kongrede adeta yönetimden kaçtılar. Yaptıkları kulislerde, konuşmalarda, listelerde DYP ile aralarındaki farkı bulandırdılar. Hatta biçimsel "militanlık"ta ondan geride bile kaldılar.

Sosyal demokratların, yönetimden kaçış nedeni bellidir. İşçi, düzeni yıkacak eylemler istiyor ve buna yöneliyor, onların işlevi ise düzeni korumak! Böyle bir çelişik durumla karşı karşıya olduklarından, Türk-İş'te sosyal demokratlar yönetime aday olmadılar. Orhan Balaban yönetiminde hazırlanan listede önde gelen sosyal demokratların hiçbirinin adı yoktu. Bunun gerekçeleri de son derece uydurmaydı.

Sonuçta, kongre şunu gösterdi ki, Türk-İş bugün biraz daha sola kaymıştır. Seçilen yönetim, kimlerden oluşursa oluşsun, Türk-İş tabanının karşısına sol elbiseler giyerek çıkmıştır. Sol tabanın gücü, arada duran sosyal demokratların kayganlığı yüzünden ancak bunu dayatmıştır. Yaşamın gereklerine ve kararlara uyulmazsa, sol taban daha da güçlenip, yarın yönetimi devralacaktır. 1 Mayıs'ı kutlamak artık Türk-İş'in kongre kararıdır.

Öğrenci hareketi sıçrama yaptı

Son günlerde öğrenci hareketi de sıçrama yaptı. Faşistlerin 1 Aralık günü İstanbul Üniversitesi, Basın Yayın Yüksek Okulu'na yaptıkları saldırının ardından BYYO öğrencileri 12 Eylül sonrasının ilk üniversite işgalini gerçekleştirdiler. Öğrenciler saldırıyı protesto eden eylemlerde polisle çatıştılar, polis otolarını ve kulübelerini tahrip ettiler. Polise karşı molotof kokteyli, taş sopa vb. silahlar kullandılar. Faşist saldırıyı ve ardından polisin yaptığı saldırıları, tutuklamaları, BYYO öğrenci derneğine baskın düzenlemesini protesto eden eylemler ülke çapında üniversitelere yayıldı.

Öğrenci gençliğin bu saldırılara yanıtı sertti ama bazı sol gurupların eylemleri yumuşatıcı, savunmacı etkisi olmasaydı kuşkusuz daha da sert olurdu. Örneğin 4 Aralık günü, BYYO'daki saldırıyı protesto yürüyüşü yapan İ.Ü. Hukuk Fakültesi öğrencilerinin en önde taşıdıkları ve sonra merkez bina önündeki iki ağaca astıkları pankartta "sağ-sol çatışması yok, faşist terör var" yazıyordu. Faşist terör "sağ" değil mi? Bu slogan, öğrenci gençliğin militan eylemini meşru görmeyen, faşistle ve polisle çatışmayı ayıp sayan, biz birşey yapmadık, faşistler saldırdı diye ağlaşan, özde düzen kuyrukçusu bir mantığın ürünüdür. Bunun yerine, daha atak, saldırgan bir propaganda gerekirdi.

Yine aynı olayların üzerine, 7 Aralık günü Ankara'da, SBF, Hukuk Fakültesi, BYYO ve Fen Fakültesi öğrenci derneklerinin ortak yayınladıkları bir bildiride "gücümüz ölçüsünde üniversiteye silah sokmaya çalışan karanlık güçlere engel olmaya çalışacağız" deniyor. Üniversitenin kapısında polis silahıyla beklerken, dersliklere bile silahlarla dalarken, devletin sivil ve resmi silahlı güçleri cirit atarken, bunu demek de, sınıf mücadelesini belli güçlerin gizli planları gereği kışkırtılan birşey olarak gören komplocu ve pasifist anlayışı yansıtıyor.

Bazı liberal, pasifist öğretim üyeleri de benzer açıklamalar yaptılar. Devrimci öğrencileri, "sağcı" öğrencilere karşı hoşgörülü olmaya, onların da afiş, duvar gazetesi vb. asmalarına tahammül göstermeye çağırdılar.

Faşistlerin saldırılarından sonra bol bol faşist demagoji de döküldü ortaya. Türkeş, 18 Aralık günü, "anarşinin içinde ülkücü gençliğin bulunmadığı"nı söyledi. Oysa BYYO'ya saldırı düzenlendiğinde, asılmaya gelinen afiş *Bizim Ocak* adlı faşist derginin üç hilalli, bozkurt resimli afişiydi. Faşistler baskından sonra *Bizim Ocak* dergisinin merkezine giderek toplantı yaptılar ve saldırıları sürdüreceklerini söylediler. Her yerde bunların üstlerine yürünmelidir.

Burjuvazi çıkmazdadır

İşçi ve emekçi halkın savaşımı yükselirken, burjuvazinin durumu da gittikçe zorlaşmaktadır. Özal'ın cumhurbaşkanı olmasından bu yana iktidarla muhalefetin arası iyice açılmıştır. İktidarın kendi içinde, iktidar partisinde, ve muhalefet partilerinin içinde de sorunlar düğüm düğüm.

ANAP ve SHP çok büyük kriz içindeler. ANAP'ın krizi hükümete de yansıdığı için daha önemli. Güzel kliği, şimdiye dek ANAP'ta yaşanan klik belalarının en büyüğüdür. Bütçe görüşmeleri sırasında verdikleri bir önerge 6 oy farkla reddedildi. ANAP hükümetinde bakanların büyük çoğunluğu birbiriyle kavgalı. Son günlerde ekonomiyle ilgili bakanlar birbirine girdi. Özal köşkte duramıyor. Hükümete de partiye de karışıyor, ama bunalımı azamıyor.

ANAP'ın ve hükümetin sorunları, Özal'ın cumhurbaşkanlığına geçmesiyle daha da azmıştır, ama Özal ANAP'ın başında kalsaydı bu sorunlar yine azacaktı. Uzun zamandır biriken buhar yine fışkıracaktı. Şimdi Özal, o gitti de bunlar oldu dedirterek kendini daha az yıpratmaya çalışıyor.

İktidar partisi şu anda ülkeyi yönetmede zorlandığından, muhalefet de yönetmeye aday olamadığından hepsi birden bunalımdalar. Ecevit'in küçücük partisinde bile muhalefet çıktı. Hem de pek militanlar! DSP'nin muhalefeti, Rahşan Ecevit partiden çekilene kadar ölüm orucu yapacakmış.

Cumhuriyet gazetesi, "Olayların Arkasındaki Gerçek" köşesinde burjuvazinin krizini şöyle dile getirmiş:

"Ülke yönetimi kilitlenmiştir, sorun sağ-sol veya iktidar-muhalefet sorunu olmaktan çıkmış, bir rejim sorunu niteliğine dönüşmüştür. Bu çıkmazdan kurtuluş, ancak ANAP'ın kendi içinde demokratikleşmesiyle gerçekleşebilir." *(agy,* 16 Aralık 1989)

Sosyal demokratlar iktidar olmaktan kaçıyor diye hep söylerdik. Bir kez de kendi ağızlarından duyduk. Sorunu çözmeye talip değiller, çözmesi için ANAP'a akıl veriyorlar.

Öte yandan, legal TBKP daha da legale çıktı. Legale çıkma toplantısı hakkında soruşturma açıldı ve iki kişi gözaltına alındı. Ama öyle görünüyor ki, bir yandan bu soruşturma göstermelik olarak sürecek, bir yandan TBKP legal olarak işine bakacak. Resmilerin geçirdikleri hızlı evrim ve burjuvazinin çeşitli hesapları üstüste düşünce, sonunda TBKP 141-142 değişmeden bile legal yaşama geçti. Hatta belki burjuvazi 141-142'yi değiştirmekten vazgeçer.

SHP'nin uyuz muhalefeti ve soldan esen rüzgara siper olamayacak kadar sağ oluşu yüzünden daha sol bir düzen partisi gereksinimi kendini dayatıyor. Ancak TBKP, neredeyse bu işlevi de göremeyecek kadar sağa kaymıştır. ANAP genel başkan yardımcısı Metin Gürdere bunu çok güzel dile getiriyor. TBKP ile ANAP'ın bazı görüşlerinin aynı olduğunu söylüyor.

Burjuva yapı zorlanıyor. Eğer biz görevlerimizi düzgün yerine getirirsek vurup devirebiliriz. Türkiye işçi sınıfı da, dünya devrimi de bugün buna her zamankinden daha çok ihtiyaç duyuyor.

Nezihe Dalyan